

สภาวะการณ์ การศึกษาไทยในเวทีโลก

ปี 2557

สภาวะการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก ปี 2557

สิ่งพิมพ์ สกศ.อันดับที่ 18/2557
ISBN 978-616-270-082-8

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

สภากาารณ การศึกษาไทยในเวทีโลก ปี 2557

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มีภารกิจสำคัญในการจัดทำแผน กำหนดนโยบาย การติดตามประเมินผล การจัดการศึกษา รวมทั้งดำเนินการวิจัย ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย สถิติและสารสนเทศทางการศึกษา เพื่อพัฒนาระบบการศึกษาของประเทศให้ประชากรมีความรู้ ทักษะ ที่รองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและนานาชาติ ซึ่งจะดำเนินงานตามภารกิจบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพได้ จำเป็นต้องใช้ข้อมูลสถิติ และสารสนเทศทางการศึกษาของไทย และเปรียบเทียบกับนานาชาติ เพื่อการวางแผนและกำหนดนโยบายในการพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการศึกษาของชาติให้ทัดเทียมสากล ประกอบกับสำนักงานฯ ได้ประสานความร่วมมือกับองค์กรต่างประเทศ ได้แก่ Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) และ UNESCO Institute for Statistics (UIS) ฯลฯ มาอย่างต่อเนื่องในการดำเนินการจัดทำข้อมูลและตัวชี้วัดร่วมกันตามแบบจัดเก็บข้อมูล WEI Data Collection ผลผลิตที่ได้คือ สถิติและตัวชี้วัดของไทยในฐานะข้อมูลนานาชาติ และเอกสารรายปีคือ Global Education Digest: Comparing Education Statistics Across the World

สำนักงานฯ จึงจัดทำรายงาน “สภาวการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก ปี 2557” ขึ้น เพื่อนำเสนอตัวชี้วัด ด้านการศึกษาและที่เกี่ยวข้องเปรียบเทียบกับประเทศไทยกับประเทศที่คัดสรร โดยการศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลสถิติ จากฐานข้อมูลของ UNESCO/UIS รวมทั้งเพิ่มเติมข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น IMD, World Economic Forum (WEF) การจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก (World University Rankings) และการประเมินผลสัมฤทธิ์ โครงการ PISA/TIMSS เป็นต้น เพื่อให้เอกสารมีความสมบูรณ์และสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยมากขึ้น ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้เป็นตัวชี้วัดที่ใช้ประโยชน์ในการสนับสนุนการวางแผนและการกำหนดนโยบายการศึกษาของประเทศ

สำนักงานฯ ได้คัดสรรประเทศเป้าหมายในกลุ่มอาเซียน+6 เพื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย ได้แก่ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม จีน เกาหลี ญี่ปุ่น อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ในการนำเสนอได้จัดทำตารางสถิติ รวมทั้งจัดทำแผนภาพแสดงสภาวการณ์การศึกษาเปรียบเทียบกับนานาชาติ โดยแสดงค่าเฉลี่ยระดับโลก และระดับภูมิภาคในแต่ละตัวชี้วัดไว้ด้วย เพื่อให้สะดวกต่อการมองภาพ สภาวการณ์โดยรวมมากยิ่งขึ้น จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้ คงจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนา นโยบายการศึกษาของชาติต่อไป

๑
รตม นริศกุล

(ดร.รัตนา ศรีเหรัญ)

รองเลขาธิการสภาการศึกษา รักษาการแทน

เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การศึกษาไทยในเวทีโลกฉบับนี้ นำเสนอตัวชี้วัดด้านการศึกษาและที่เกี่ยวข้องเปรียบเทียบกับประเทศไทยกับประเทศที่คัดสรร โดยการศึกษาเปรียบเทียบกับข้อมูลสถิติจากฐานข้อมูลของ UNESCO/UIS ซึ่งมีข้อมูลทุกประเทศทั่วโลก ภาพรวมระดับภูมิภาค และระดับโลกเป็นหลัก รวมทั้งเพิ่มเติมข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การประเมินผลวิชาการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ จากโครงการ PISA, TIMSS ผลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก (World University Rankings) เป็นต้น เพื่อให้เอกสารมีความสมบูรณ์และสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยมากขึ้น ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้เป็นตัวชี้วัดที่ใช้ประโยชน์ในการสนับสนุนการวางแผนและการกำหนดนโยบายการศึกษาของประเทศ โดยคัดสรรประเทศเป้าหมายเฉพาะกลุ่มอาเซียน+6 ได้แก่ ประเทศไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม จีน เกาหลี ญี่ปุ่น อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ รวม 16 ประเทศ การนำเสนอข้อมูลในรายงานเป็นปีล่าสุดเท่าที่รวบรวมได้ในปัจจุบัน ซึ่งอาจแตกต่างกันในแต่ละประเทศ แต่บางรายการอาจแสดงข้อมูลในอดีตหรือคาดการณ์แนวโน้มในอนาคต ทั้งนี้ ได้จัดทำแผนภาพประกอบแต่ละตัวชี้วัด เปรียบเทียบกลุ่มอาเซียนกับค่าเฉลี่ยระดับโลก และระดับภูมิภาค เพื่อให้สะดวกต่อการมองภาพสถานการณ์โดยรวมมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งจัดทำบทสรุป และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาไทยด้วย โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

1. ระบบการศึกษา โอกาส ความเสมอภาค และการมีส่วนร่วมทางการศึกษา

1.1 ระบบการศึกษา

ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่ใช้เวลาเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ไม่รวมระดับก่อนประถมศึกษา) 10-13 ปี สำหรับประเทศไทยใช้เวลาเรียน 12 ปี เช่นเดียวกับอินโดนีเซีย เกาหลี และญี่ปุ่น เป็นต้น ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ใช้เวลาเรียนน้อยที่สุด 10 ปี จีน และพม่า 11 ปี ส่วนมาเลเซีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ใช้เวลามากกว่าไทยคือ 13 ปี

เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า **ระดับก่อนประถมศึกษา** ระยะเวลาเรียน 1-3 ปี ประเทศไทยใช้เวลา 3 ปี เช่นเดียวกับจีน ลาว เวียดนาม เกาหลี ญี่ปุ่น อินเดีย และสิงคโปร์ ประเทศที่ใช้เวลาเตรียมความพร้อมน้อยเพียง 1 ปี ได้แก่ ออสเตรเลีย และฟิลิปปินส์ ส่วนมาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน พม่า และนิวซีแลนด์ ใช้เวลาเตรียมความพร้อม 2 ปี

ระดับประถมศึกษา ใช้เวลาเรียน 5-7 ปี ประเทศส่วนใหญ่รวมทั้งประเทศไทยใช้เวลาเรียน 6 ปี เช่นเดียวกับมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ เกาหลี ญี่ปุ่น และนิวซีแลนด์ เป็นต้น จีน เวียดนาม พม่า ลาว และอินเดีย ใช้เวลา 5 ปี ส่วนออสเตรเลียใช้เวลานานถึง 7 ปี

ระดับมัธยมศึกษา ใช้เวลาเรียน 4-7 ปี แบ่งเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2-4 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 1-5 ปี **ประเทศไทย**จะรับเด็กอายุ 12 ปีและใช้เวลาเรียน 6 ปี แบ่งเป็นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี เช่นเดียวกับเกาหลี ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย ออสเตรเลีย และจีน เป็นต้น ประเทศที่ใช้เวลาเรียนในระดับนี้น้อยมาก ได้แก่ สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ ใช้เวลาเพียง 4 ปี บางประเทศใช้เวลาเรียนนาน 7 ปี ได้แก่ มาเลเซีย บรูไน อินเดีย เวียดนาม และนิวซีแลนด์

ด้านการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 80 ของประเทศต่างๆ ทั่วโลกจัดการศึกษาให้มัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษาระดับมัธยมศึกษา **ประเทศไทย**จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 9 ปี หรือถึงขั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เช่นเดียวกับจีน ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และเวียดนาม ในขณะที่กลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วเช่น ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (11 และ 12 ปี ตามลำดับ) ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือมัธยมศึกษาตอนปลาย บางส่วน ประเทศที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสั้นที่สุดคือ ลาว และพม่า เพียง 5 ปี นอกนั้นได้แก่ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ 6 ปีเท่านั้น

1.2 โอกาสทางการศึกษา

การเปลี่ยนแปลงประชากร

โครงสร้างประชากรไทยวัยเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีลดลง เหลือร้อยละ 23 ปี พ.ศ. 2548 คาดว่า จะเหลือร้อยละ 14.4 ในปี พ.ศ.2578 ส่วนประชากรวัยแรงงานอายุ 15-59 ปีเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย แต่ผู้สูงอายุ จะเพิ่มในอัตราที่สูงกว่าวัยแรงงาน โดยผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไป คาดว่าจะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10.3 ในปี พ.ศ. 2548 เป็นร้อยละ 25.1 ในปี พ.ศ. 2578 ทำให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ หากเปรียบเทียบประชากรในเขตเมือง และชนบท พบว่า ประเทศไทยมีประชากรอยู่ในเขตเมืองร้อยละ 34.4 และคาดว่าแนวโน้มของประชากรในเขตเมือง จะเพิ่มสูงขึ้นในอนาคตเป็นร้อยละ 36.2 ในปี พ.ศ. 2558 ร้อยละประชากรในเขตเมืองของไทยคล้ายคลึงกับประเทศกำลังพัฒนาในกลุ่มอาเซียนหลายๆ ประเทศ ยกเว้น มาเลเซีย และบรูไน ที่อัตราส่วนสูงเกินร้อยละ 60 ดิดกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว ในขณะที่สิงคโปร์มีประชากรอยู่ในเขตเมืองร้อยละ 100 ทั้งนี้ ประชากรของไทยซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในชนบทและนอกเขตเทศบาล พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาเพียงแค่ระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า เท่านั้น

อัตราการเข้าเรียน

ประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนในระดับก่อนประถมศึกษาร้อยละ 112 ใกล้เคียงเกาหลี ร้อยละ 118 ในระดับประถมศึกษา ไทยมีอัตราการเข้าเรียนอย่างหนาแน่นและสุทธิร้อยละ 97 และร้อยละ 96 ตามลำดับ ทุกประเทศที่นำเสนอเสนอเป้าหมายการประถมศึกษาอย่างทั่วถึง (UPE) สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของไทยอัตราการเข้าเรียนอยู่ที่ร้อยละ 99 ใกล้เป้าหมายที่กำหนดให้เด็กทุกคนต้องจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยมี อัตราส่วนเท่ากับเกาหลี ใกล้เคียงญี่ปุ่น (ร้อยละ 100) ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ อัตราของไทย อยู่ที่ร้อยละ 76 เพิ่มขึ้นร้อยละ 9 จากปีที่แล้ว ซึ่งเท่ากับฟิลิปปินส์ แม้จะยังห่างไกลจากเป้าหมายการเป็นสากล แต่ได้บรรลุเป้าหมายระดับชาติที่กำหนดให้อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสูงถึงร้อยละ 75 นอกจากนี้ อัตราส่วนของไทยยังสูงกว่ามาเลเซีย และอินโดนีเซีย (ร้อยละ 49 และร้อยละ 71 ตามลำดับ) และ สูงกว่าค่าเฉลี่ยภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (ร้อยละ 70) ในระดับนี้จะเห็นความแตกต่างกับประเทศในกลุ่ม OECD ที่อัตราส่วนสูงร้อยละ 95 ขึ้นไป ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ อัตราการเข้าเรียนของไทยอยู่ที่

ร้อยละ 15 ของการเข้าเรียนรวมในระดับมัธยมศึกษา ประเทศกลุ่มอาเซียนที่จัดสายอาชีพค่อนข้างสูงคือ อินเดีย (ร้อยละ 48) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสุทธิของไทยอยู่ที่ร้อยละ 79 ซึ่งสูงกว่ามาเลเซีย ฟิlippินส์ และ อินโดนีเซีย และสูงกว่าค่าเฉลี่ยโลก และค่าเฉลี่ยภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (ร้อยละ 70 และร้อยละ 63 ตามลำดับ) สำหรับอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยอยู่ที่ร้อยละ 88 เท่ากับออสเตรเลีย แต่มากกว่า มาเลเซีย (ร้อยละ 84)

ส่วนระดับอุดมศึกษาของไทยอัตราการเข้าเรียนค่อนข้างสูงร้อยละ 51 ดีกว่าประเทศเพื่อนบ้านใน ภูมิภาคอาเซียนทุกประเทศ จำแนกเป็นอุดมศึกษาที่เน้นทฤษฎีเป็นฐาน (อนุปริญญา ปริญญาตรี และปริญญาโท) ร้อยละ 85 เน้นวิชาชีพ (ปวส.) ร้อยละ 14 ระดับปริญญาเอกประมาณร้อยละ 1 ตรงข้ามกับลาว มาเลเซีย จีน และสิงคโปร์ ที่เยาวชนเลือกเรียนโปรแกรมเน้นการปฏิบัติร้อยละ 40 ขึ้นไป

นักศึกษาต่างชาติ

ด้านนักศึกษาต่างชาติ ที่ไทยรับเข้ามาเรียนในประเทศมีจำนวน 20,155 คน เพิ่มจากปีที่ผ่านมา 1,103 คน เปรียบเทียบกับประเทศกลุ่มอาเซียน+6 ที่รับนักศึกษาต่างชาติมากเกินแสนคน ได้แก่ ออสเตรเลีย และ ญี่ปุ่น ที่มากกว่าไทย ได้แก่ จีน มาเลเซีย เกาหลี สิงคโปร์ และนิวซีแลนด์

ส่วนนักศึกษาไทยไปเรียนต่างประเทศปี 2553 จำนวน 25,494 คน ลดลงกว่าปีที่แล้ว 739 คน ประเทศที่ส่งนักศึกษาไปศึกษาต่างประเทศมากที่สุดในกลุ่มอาเซียนคือ จีน 645,003 คน รองลงมาคือ อินเดีย และ เกาหลี 198,513 และ 128,241 คน ตามลำดับ

สำหรับสาขาวิชาที่นักศึกษาต่างชาตินิยมเรียน คิดเป็นร้อยละของนักศึกษาต่างชาติทั้งหมด เรียงลำดับดังนี้ ธุรกิจและการบริหาร ร้อยละ 23.0 วิทยาศาสตร์ ร้อยละ 15.0 วิศวกรรมศาสตร์ การผลิต และการก่อสร้าง ร้อยละ 14.4 มนุษยศาสตร์และศิลปะ ร้อยละ 13.95 สังคมศาสตร์และนิติศาสตร์ ร้อยละ 13.0 สาธารณสุขและสวัสดิการ ร้อยละ 9.0 **การศึกษา ร้อยละ 3.0**

1.3 ความเสมอภาคระหว่างเพศ

ค่าเฉลี่ยดัชนีความเสมอภาคระหว่างเพศ (GPI) ของไทยในระดับประถมศึกษาอยู่ที่ 0.98 แสดงว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศในการเข้าศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพศหญิงเข้าเรียน เท่ากับเพศชาย (GPI = 1.00) ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความแตกต่างระหว่างเพศโดยเพศหญิงเข้าเรียน มากกว่าเพศชาย (GPI = 1.13) แต่ในระดับอุดมศึกษาเพศหญิงเข้าเรียนมากกว่าชายมากขึ้น (GPI = 1.31)

1.4 การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน

ภาคเอกชนของไทยมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อยมากทุกระดับการศึกษา โดยในระดับ ประถมศึกษามีสัดส่วนร้อยละ 18.0 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 13.0 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ และสายอาชีพ ร้อยละ 13.0 และ 34.0 ตามลำดับ หลายๆ ประเทศภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มากขึ้นเมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้น เช่น สหราชอาณาจักร ฟิlippินส์ อินโดนีเซีย เกาหลี และญี่ปุ่น

2. คุณภาพทางการศึกษา

2.1 ตัวชี้วัดด้านครูและสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้

- อัตราส่วนนักเรียนต่อครู ระดับประถมศึกษา ประเทศไทย มีอัตราส่วน 16:1 ต่ำกว่าทั้งอัตราส่วนนักเรียนต่อครูเฉลี่ยทั่วโลก 24:1 และเฉลี่ยภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก 18:1 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปี 2553 ไทยมีอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 21:1 สูงกว่าค่าเฉลี่ยทั่วโลก 18:1 และค่าเฉลี่ยภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก 16:1 ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไทยมีอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 18:1 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก 15:1 และค่าเฉลี่ยของโลก 16:1

- ขนาดชั้นเรียน ปี 2553 ระดับประถมศึกษาของไทยมีค่าเฉลี่ย 19 คน ต่ำกว่าหลายประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และญี่ปุ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ขนาดชั้นเรียนของไทยอยู่ที่ 34 คน เท่ากับมาเลเซีย แต่ต่ำกว่าจีน 54 คน ฟิลิปปินส์ 44 คน และอินโดนีเซีย 37 คน เป็นต้น

2.2 การศึกษาของประชากรวัยแรงงาน อายุ 15 ปีขึ้นไป

- ประชากรไทยวัยแรงงานมีการศึกษาเฉลี่ย 6.6 ปี ในขณะที่ประเทศกลุ่มอาเซียน เช่น มาเลเซีย มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยแรงงาน 9.5 ปี สูงใกล้เคียงกลุ่ม OECD ที่มีปีการศึกษาเฉลี่ยอยู่ในช่วง 9-12 ปี จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยแรงงานไทยเพิ่มขึ้นปีละ 0.1 และในปี พ.ศ. 2554 ไทยมีปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป 8.0 ปี และการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15-59 ปี 8.8 ปี (สศ. 2555) ซึ่งยังห่างจากเป้าหมายยุทธศาสตร์การศึกษาชาติที่จะให้เพิ่มเป็น 15 ปี ในด้านอัตราการรู้หนังสือของประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับ ปี พ.ศ. 2553 เป็นร้อยละ 96.8 ใกล้เคียงเป้าหมายยุทธศาสตร์การศึกษาของชาติร้อยละ 100 ในปี พ.ศ. 2561 ส่วนอัตราการรู้หนังสือของเยาวชนอายุ 15-24 ปีของไทยปี พ.ศ. 2553 เป็นร้อยละ 98.1 คาดว่าจะเพิ่มเป็นร้อยละ 99 ในปี พ.ศ. 2558

- การศึกษาของประชากรวัยแรงงานอายุ 25 ปีขึ้นไปของไทยมีการศึกษาโดยเฉลี่ยไม่จบระดับประถมศึกษา ในขณะที่มาเลเซียและอินโดนีเซีย ประชากรวัยแรงงานโดยเฉลี่ยจบระดับประถมศึกษา ส่วนจีนมีประชากรวัยแรงงานโดยเฉลี่ยจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในขณะที่ฟิลิปปินส์ประชากรอายุ 25 ปีขึ้นไปส่วนใหญ่จบระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา เมื่อพิจารณาการสำเร็จการศึกษาต่ำที่สุดในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาพบว่า ปี พ.ศ. 2549 ไทยมีประชากรวัยแรงงานอายุ 25 ปีขึ้นไปสำเร็จการศึกษาต่ำที่สุดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เฉลี่ยร้อยละ 32.2 และ 22.4 ตามลำดับ ซึ่งต่ำกว่าหลายๆ ประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และจีน ส่วนประชากรที่มีการศึกษาถึงระดับอุดมศึกษาของไทยอยู่ที่ร้อยละ 12.8 สูงกว่าหลายประเทศ เช่น มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษานานาชาติ

- จากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษานานาชาติ โครงการ PISA 2012 จำนวน 65 ประเทศ ในภาพรวม พบว่า ผลประเมิน PISA ของนักเรียนไทยกลุ่มอายุ 15 ปี แม้ว่าผลการประเมินจะต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติทุกครั้ง แต่ผลประเมิน PISA 2012 ด้านการอ่านมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก PISA 2009 20 คะแนน คณิตศาสตร์ เพิ่มขึ้น 8 คะแนน และวิทยาศาสตร์ เพิ่มขึ้น 19 คะแนน ประเทศในเอเชีย ยังคงติดอันดับที่ 1-7 จากทั้งหมด 65 ประเทศ โดยจีน-ฮ่องกง ครองอันดับ 1 รองลงมาคือ สิงคโปร์ จีน-ฮ่องกง จีน-ไทเป เกาหลี จีน-มาเก๊า ญี่ปุ่น ส่วนประเทศไทยได้อันดับ 50 แม้ว่าจะเป็นรองเวียดนามที่ได้อันดับ 17 จาก 65 ประเทศ แต่

ประเทศไทยยังมีอันดับที่ดีกว่า มาเลเซีย และอินโดนีเซีย โดย PISA 2012 **ความสามารถในการอ่าน**ของไทย มีคะแนนเฉลี่ย 441 ได้อันดับที่ 48 เป็นรองเวียดนามที่อยู่ในอันดับที่ 19 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย (508) สูงกว่าค่าเฉลี่ย OECD (496) แต่ประเทศไทยยังมีอันดับที่ดีกว่า มาเลเซีย (อันดับ 59) และอินโดนีเซีย (อันดับ 61) **การรู้เรื่องคณิตศาสตร์** ไทย มีคะแนนเฉลี่ย 427 ได้อันดับที่ 50 ส่วน**การรู้เรื่องวิทยาศาสตร์** ไทยมีคะแนนเฉลี่ย 444 คะแนน อยู่ที่อันดับ 48 ทั้งวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ไทยมีอันดับเป็นรองเวียดนาม แต่เหนือกว่า มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

- **การประเมินผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์ (TIMSS 2011)** ของนักเรียนชั้น ม.2 พบว่า วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทั้ง 2 วิชาของไทยต่ำกว่าค่าเฉลี่ย 500 คะแนน ซึ่งคณิตศาสตร์ ไทยได้ 427 คะแนน วิทยาศาสตร์ ไทยได้ 451 คะแนน

- **การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ** โดย 1) Times Higher Education World University Rankings เน้นด้านการวิจัย และการสอน พบว่า มหาวิทยาลัยไทยที่ติด 1 ใน 400 อันดับแรกของโลกคือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีได้อันดับ 322 ในปี 2013 อันดับดีขึ้นจากปี 2012 ซึ่งได้อันดับ 373 ส่วนใน 100 อันดับแรกของเอเชีย มหาวิทยาลัยไทยติด 3 อันดับ ได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (อันดับ 55) มหาวิทยาลัยมหิดล (อันดับ 61) และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อันดับ 82) 2) QS (Quacquarelli Symonds) World University Rankings เน้นชื่อเสียงด้านวิชาการ มหาวิทยาลัยไทยที่ติด 100 อันดับแรกของเอเชียซึ่งจัดโดย QS มีจำนวนทั้งสิ้น 3 แห่งคือ มหาวิทยาลัยมหิดล (อันดับ 42) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อันดับ 48) และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (อันดับ 98) 3) Webometrics Ranking of World Universities จัดอันดับมหาวิทยาลัยโดยคำนึงถึงการเข้าถึงข้อมูลผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ตมหาวิทยาลัยไทยที่ติด 100 อันดับแรกของเอเชีย/แปซิฟิกซึ่งจัดโดย Webometrics Ranking มีจำนวนทั้งสิ้น 7 แห่งคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อันดับ 27) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (อันดับ 39) มหาวิทยาลัยมหิดล (อันดับ 40) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (อันดับ 69) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (อันดับ 80) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (อันดับ 84) และมหาวิทยาลัยขอนแก่น (อันดับ 89) 4) GreenMetric World University Ranking จัดอันดับมหาวิทยาลัยสีเขียวของโลก ประมวลผลข้อมูลที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยต่างๆ ผ่านทางระบบออนไลน์ มหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมจะต้องใช้ตัวชี้วัดหลักที่แสดงให้เห็นศักยภาพในการพัฒนาระบบการจัดการ และการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานที่คำนึงถึงการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยไทยที่ติด 10 อันดับแรกในกลุ่มอาเซียน ซึ่งจัดโดย GreenMetric World University Ranking มีจำนวนทั้งสิ้น 4 แห่งคือ มหาวิทยาลัยมหิดล (อันดับ 31) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (อันดับ 39) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (อันดับ 49) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อันดับ 50)

3. ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

3.1 อัตราการสำเร็จการศึกษา

- ไทยมีอัตราการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญร้อยละ 29 สายอาชีพ ร้อยละ 16 และอัตราการสำเร็จการศึกษาปริญญาแรก (ISCED 5A) ระดับอุดมศึกษาร้อยละ 31

3.2 อัตราการเรียนรู้ต่อระดับอุดมศึกษา

- ไทยมีอัตราการเรียนต่อระดับอุดมศึกษาสายสามัญ (ISCED 5A) ร้อยละ 56 ส่วนสายอาชีพ (ISCED 5B) ร้อยละ 17

3.3 งบประมาณทางการศึกษา

- ประเทศไทยมีร้อยละของงบประมาณทางการศึกษาต่องบประมาณแผ่นดินทั้งหมด ร้อยละ 29.5 มากที่สุดในกลุ่มประเทศอาเซียน รองลงมาคือ สิงคโปร์ ร้อยละ 22.7 มาเลเซีย ร้อยละ 21.3 ส่วนประเทศที่มี คำน้อย คือ ญี่ปุ่น และอินเดีย ร้อยละ 9.4 และ 11.0 ตามลำดับ ส่วนร้อยละของงบประมาณทางการศึกษาต่อ **ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)** พบว่า นิวซีแลนด์มีอัตราส่วนสูงที่สุดในกลุ่มประเทศอาเซียน+6 กล่าวคือ ร้อยละ 7.3 รองลงมาคือ เวียดนาม ร้อยละ 6.8 ในขณะที่ประเทศไทย มีอัตราส่วนอยู่ที่ร้อยละ 5.8 ประเทศที่มีอัตราส่วนต่ำ คือ กัมพูชา ร้อยละ 2.6 ฟิลิปปินส์ ร้อยละ 2.7 และอินโดนีเซีย ร้อยละ 2.8 เป็นต้น

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(ก)
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	(ค)
ตอนที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมา	3
1.2 วัตถุประสงค์	4
1.3 ขั้นตอนการดำเนินงาน	4
1.4 แหล่งที่มาของข้อมูล	5
1.5 ขอบเขตของข้อมูลและข้อจำกัด	5
1.6 ระยะเวลาที่อ้างอิง	5
1.7 นิยามและคำอธิบายศัพท์	6
ตอนที่ 2 ระบบการศึกษา โอกาส ความเสมอภาค และการมีส่วนร่วมทางการศึกษา	9
2.1 ระบบการศึกษา	11
2.1.1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน	11
2.1.2 การศึกษาภาคบังคับ	13
2.2 โอกาสทางการศึกษา	15
2.2.1 การเปลี่ยนแปลงประชากร	15
2.2.2 ร้อยละของประชากรในเขตเมือง	16
2.2.3 อัตราการเข้าเรียนระดับก่อนประถมศึกษา	17
2.2.4 อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา	18
2.2.5 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	19
2.2.6 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ	20
2.2.7 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สุทธิ	21
2.2.8 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีพ	22
2.2.9 อัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	23
2.2.10 อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา	23
2.2.11 สัดส่วนร้อยละของผู้เข้าเรียนระดับอุดมศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา	24
2.2.12 อัตราส่วนนักศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 100,000 คน	25
2.2.13 นักศึกษานานาชาติ	26
2.2.13.1 นักศึกษาจากประเทศหนึ่งไปเรียนต่างประเทศ	26
2.2.13.2 นักศึกษาต่างชาติ	27

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3 ความเสมอภาคระหว่างเพศ	29
2.3.1 ดัชนีความเสมอภาคระหว่างเพศ (GPI) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	29
2.3.2 ดัชนีความเสมอภาคระหว่างเพศ (GPI) ระดับอุดมศึกษา	31
2.4 การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน	33
2.4.1 สัดส่วนนักเรียนในสถานศึกษาของเอกชน ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น	33
2.4.2 สัดส่วนนักเรียนในสถานศึกษาของเอกชน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	34
ตอนที่ 3 คุณภาพ และประสิทธิภาพการจัดการศึกษา	37
3.1 คุณภาพทางการศึกษา	39
3.1.1 ครูและสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้	39
3.1.1.1 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู	39
3.1.1.2 ขนาดชั้นเรียน	41
3.1.2 ปีการศึกษาเฉลี่ย	42
3.1.3 การรู้หนังสือของประชากร	44
3.1.4 การศึกษาของประชากรวัยแรงงาน (Education Attainment)	49
3.1.4.1 ประชากรวัยแรงงานที่สำเร็จการศึกษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย	49
3.1.4.2 ประชากรวัยแรงงาน ที่ได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษา	50
3.1.4.3 ประชากรไทยวัยแรงงาน จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จ	51
3.1.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับนานาชาติ	52
3.1.5.1 โครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA 2012)	52
3.1.5.2 ประเมินผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (TIMSS 2011)	57
3.1.6 การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ	61
3.1.6.1 Times Higher Education World University Rankings	61
3.1.6.2 การจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก โดย QS World University Rankings 2013/2014	63
3.1.6.3 การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ โดย Webometrics Ranking	66
3.1.6.4 GreenMetric World University Ranking	67

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2 ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา	72
3.2.1 อัตราการสำเร็จการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	72
3.2.1.1 อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ (ISCED 3A)	72
3.2.1.2 อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ (ISCED 3B)	73
3.2.1.3 อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มุ่งสู่ตลาดแรงงาน (ISCED 3C)	73
3.2.2 อัตราการสำเร็จการศึกษาปริญญาแรก (ISCED 5A) ระดับอุดมศึกษา	73
3.2.3 อัตราการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา	74
3.2.3.1 อัตราการเรียนต่อระดับอุดมศึกษาสายสามัญ (ISCED 5A)	74
3.2.3.2 อัตราการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา สายอาชีพ (ISCED 5B)	75
3.2.4 งบประมาณทางการศึกษา	75
3.2.4.1 งบประมาณทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละของงบประมาณแผ่นดินทั้งหมด	75
3.2.4.2 งบประมาณทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)	76
ภาคผนวก	79
ตารางสถิติ	80
บรรณานุกรม	99
คณะผู้จัดทำ	101

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง ก ร้อยละของประชากร จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2543	17
ตาราง ข การจัดอันดับผลคะแนนเฉลี่ย PISA 2012 ด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เปรียบเทียบในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก	54
ตาราง ค อันดับมหาวิทยาลัยไทยในการจัดอันดับระดับโลกและภูมิภาคเอเชีย	65
ตาราง ง การจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก – 10 อันดับแรกของโลก	66
ตาราง จ การจัดอันดับมหาวิทยาลัยสีเขียวของโลก 10 อันดับแรก	68
ตาราง ฉ มหาวิทยาลัยที่ติด 10 อันดับแรกของภูมิภาคเอเชีย	69
ตาราง ช รายชื่อมหาวิทยาลัยในกลุ่มอาเซียน 10 อันดับแรกที่ติดอันดับโลก	71
ตาราง 1 ระบบการศึกษา: อายุเมื่อแรกเข้าและจำนวนปีที่เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2553	82
ตาราง 2 อัตราการเข้าเรียนของประชากรอย่างหยาบ (GER) อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (NER) ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา	83
ตาราง 3 อัตราการเข้าเรียนของประชากรอย่างหยาบ (GER) อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (NER) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และอุดมศึกษา	84
ตาราง 4 อัตราการเข้าใหม่ระดับมัธยมศึกษา และอัตราการสำเร็จการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย	85
ตาราง 5 นิสิตนักศึกษาและผู้สำเร็จระดับอุดมศึกษา	86
ตาราง 6 ร้อยละของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไปศึกษาต่างประเทศ (Outbound Mobile Students) และนักศึกษาต่างประเทศที่เข้ามาศึกษาในประเทศ (Inbound Mobile Students)	87
ตาราง 7 ดัชนีความเสมอภาคทางเพศ (GPI) ในแต่ละระดับการศึกษา	88
ตาราง 8 ร้อยละของนักเรียนเปรียบเทียบในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน	89
ตาราง 9 การรู้หนังสือของประชากรวัยเรียน ปี ค.ศ.2005-2010	90
ตาราง 10 ข้อมูลด้านประชากร	91
ตาราง 11 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู จำแนกตามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	92
ตาราง 12 ขนาดชั้นเรียน ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา พ.ศ.2553	93
ตาราง 13 การได้รับการศึกษาของประชากรอายุ 25 ปีขึ้นไป	94
ตาราง 14 คะแนนเฉลี่ยการประเมินผลสัมฤทธิ์ โครงการ TIMSS วิชาคณิตศาสตร์ ชั้น ม.2 เปรียบเทียบระหว่าง TIMSS 2007 กับ TIMSS 2011	95
ตาราง 15 คะแนนเฉลี่ยการประเมินผลสัมฤทธิ์ โครงการ TIMSS วิชาวิทยาศาสตร์ ชั้น ม.2 เปรียบเทียบระหว่าง TIMSS 2007 กับ TIMSS 2011	96

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตาราง 16 คะแนนเฉลี่ยการประเมินผลสัมฤทธิ์ โครงการ TIMSS 2011 วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ชั้น ป.4	97
ตาราง 17 ร้อยละของงบประมาณทางการศึกษา (Public Expenditure on Education) ต่องบประมาณแผ่นดิน/ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)/GNI และร้อยละของงบประมาณด้านการศึกษารายหัวต่อ GDP ต่อหัว (Public Expenditure per Pupil as a % of GDP per Capita)	98

สารบัญแนภาพ

	หน้า
แผนภาพ 1 ช่วงเวลาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	11
แผนภาพ 2 ระบบการศึกษา : อายุเริ่มต้น และจำนวนปีที่เรียน ในแต่ละระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	12
แผนภาพ 3 ระบบการศึกษา : ช่วงเวลาการจัดการศึกษาภาคบังคับ	14
แผนภาพ 4 สัดส่วนประชากรวัยต่างๆ ของประเทศไทย พ.ศ.2548-2578	15
แผนภาพ 5 ร้อยละของประชากรในเขตเมือง พ.ศ. 2555	16
แผนภาพ 6 อัตราการเข้าเรียนระดับก่อนประถมศึกษา	18
แผนภาพ 7 อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา	19
แผนภาพ 8 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	20
แผนภาพ 9 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ	21
แผนภาพ 10 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาสุทธิ	21
แผนภาพ 11 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีพ	22
แผนภาพ 12 อัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	23
แผนภาพ 13 อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา	24
แผนภาพ 14 สัดส่วนร้อยละนักเรียนระดับอุดมศึกษา จำแนกตามระดับ	25
แผนภาพ 15 อัตราส่วนนักศึกษาต่อประชากร 100,000 คน	25
แผนภาพ 16 จำนวนนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไปศึกษาต่างประเทศ	26
แผนภาพ 17 จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาในประเทศ	27
แผนภาพ 18 สาขาวิชาที่นักศึกษาต่างชาตินิยมเรียน พ.ศ.2552	28
แผนภาพ 19 GPI ระดับประถมศึกษา	30
แผนภาพ 20 GPI ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	30
แผนภาพ 21 GPI ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	31
แผนภาพ 22 GPI ระดับอุดมศึกษา	32
แผนภาพ 23 สัดส่วนนักเรียนในสถานศึกษาของเอกชน ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น	33
แผนภาพ 24 สัดส่วนนักเรียนในสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	34
แผนภาพ 25 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู ระดับประถมศึกษา	39
แผนภาพ 26 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	40
แผนภาพ 27 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	41
แผนภาพ 28 ขนาดชั้นเรียนโรงเรียนของรัฐ จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2553	42
แผนภาพ 29 ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ปี 2554	43
แผนภาพ 30 ปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทย จำแนกตามกลุ่มอายุเปรียบเทียบ พ.ศ. 2549-2555	44
แผนภาพ 31 อัตราการรู้หนังสือต่ำสุดและสูงสุดของโลกอยู่ที่ไหน	45

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

	หน้า
แผนภาพ 32 อัตราการรู้หนังสือของผู้ใหญ่และผู้เยาว์ จำแนกตามภูมิภาค ปี ค.ศ.2011	46
แผนภาพ 33 อัตราการรู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	47
แผนภาพ 34 อัตราการรู้หนังสือของประชากรอายุ 15-24 ปี	48
แผนภาพ 35 แนวโน้มอัตราการอ่านออกเขียนได้ของคนไทย ปี พ.ศ.2503-2553	48
แผนภาพ 36 ร้อยละของประชากรวัยแรงงาน อายุ 25 ปีขึ้นไป ที่สำเร็จการศึกษาอย่างต่ำ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	49
แผนภาพ 37 ร้อยละของประชากรวัยแรงงาน อายุ 25 ปีขึ้นไป ที่สำเร็จการศึกษาอย่างต่ำ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	50
แผนภาพ 38 ร้อยละของประชากรวัยแรงงาน อายุ 25 ปีขึ้นไป ที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา	50
แผนภาพ 39 สัดส่วนร้อยละของประชากรวัยแรงงานอายุ 25 ปีขึ้นไป จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จ	51
แผนภาพ 40 แนวโน้มผลการประเมิน PISA 2000 ถึง PISA 2012 ของประเทศไทย	53
แผนภาพ 41 คะแนนเฉลี่ยด้านการอ่าน โครงการ PISA 2012 จำแนกตามอันดับและประเทศ	55
แผนภาพ 42 คะแนนเฉลี่ยคณิตศาสตร์ โครงการ PISA 2012 จำแนกตามอันดับและประเทศ	56
แผนภาพ 43 คะแนนเฉลี่ยวิทยาศาสตร์ โครงการ PISA 2012 จำแนกตามอันดับและประเทศ	57
แผนภาพ 44 แนวโน้มคะแนนเฉลี่ย TIMSS 1995 ถึง TIMSS 2011 วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาวิทยาศาสตร์ ของประเทศไทย	58
แผนภาพ 45 คะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 เปรียบเทียบโครงการ TIMSS 2007 และ TIMSS 2011	59
แผนภาพ 46 คะแนนเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 เปรียบเทียบ TIMSS 2007 และ TIMSS 2011	60
แผนภาพ 47 คะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 โครงการ TIMSS 2011	61
แผนภาพ 48 จำนวนมหาวิทยาลัยติด 100 อันดับแรกมหาวิทยาลัยโลก 2013-2014	62
แผนภาพ 49 อันดับมหาวิทยาลัยในเอเชีย 100 อันดับแรก	63
แผนภาพ 50 จำนวนมหาวิทยาลัยติดอันดับมหาวิทยาลัยโลก 100 อันดับแรก	64
แผนภาพ 51 อันดับมหาวิทยาลัยในเอเชีย 100 อันดับแรก	65
แผนภาพ 52 การจัดลำดับมหาวิทยาลัยในภูมิภาคเอเชีย 100 อันดับแรก โดย Webometrics	67
แผนภาพ 53 การจัดอันดับมหาวิทยาลัย โดย UI GreenMetric World University Ranking 2013 - 100 อันดับแรกของภูมิภาคเอเชีย	70

สารบัญแนภาพ (ต่อ)

	หน้า
แนภาพ 54 จำนวนมหาวิทยาลัยในกลุ่มอาเซียนติดอันดับมหาวิทยาลัยโลก 100 อันดับแรก จัดโดย UI GreenMetric World University Ranking 2013	71
แนภาพ 55 อัตราการสำเร็จการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามโปรแกรมการเรียน พ.ศ. 2552	72
แนภาพ 56 อัตราการสำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรี	73
แนภาพ 57 อัตราการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา จำแนกตามโปรแกรมการเรียน พ.ศ. 2552	74
แนภาพ 58 ร้อยละของงบประมาณการศึกษาต่องบประมาณทั้งหมด	76
แนภาพ 59 ร้อยละของงบประมาณการศึกษาต่อ GDP	77

ตอนที่ 1

บทนำ

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

งานข้อมูลสถิติและสารสนเทศ มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้บริหารในการใช้เป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย จัดทำแผนงานโครงการต่างๆ เป็นกลไกแห่งความสำเร็จประการสำคัญของการจัดการศึกษา รวมทั้งเป็นการเตือนภัยล่วงหน้าสำหรับผู้บริหารในการกำหนดยุทธศาสตร์วางแผน ติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงาน โดยต้องการสารสนเทศที่ถูกต้อง สมบูรณ์ รวดเร็ว และทันสมัยเพื่อใช้ในการวางแผน วางนโยบาย ตัดสินใจ วินิจฉัย สั่งการ ดำเนินงาน การพัฒนาความรู้ รวมถึงการแก้ไขปัญหาสังคม เศรษฐกิจและการเมือง สังคมปัจจุบันต้องพึ่งพาสารสนเทศเพื่อการแข่งขันและการดำรงอยู่ การให้ความสำคัญกับการจัดเก็บข้อมูล การยอมรับในการจัดเก็บตามระบบที่เป็นสากล และค้นหาสาเหตุที่เป็นปัญหาในแต่ละตัวชี้วัด เพื่อนำมาหาทางปรับปรุงแก้ไข ข้อมูลสถิติและดัชนีชี้วัด ใช้ในการบ่งชี้ถึงสถานการณ์ ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง บอกถึงทิศทางการเปลี่ยนแปลง และยังใช้เป็นเครื่องเตือนภัยล่วงหน้า รวมทั้งคาดการณ์แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งนอกจากข้อมูลภายในประเทศแล้ว ข้อมูลระดับนานาชาติยังเป็นสิ่งสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ประกอบกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้เข้าร่วมโครงการ World Education Indicators (WEI) ซึ่งเป็นโครงการร่วมระหว่าง UNESCO/OECD มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดด้านนโยบายการศึกษา โดยร่วมกันกับผู้เชี่ยวชาญจากองค์กรต่างประเทศ คือ UNESCO/UIS และ OECD จัดทำสถิติและตัวชี้วัดการศึกษาเปรียบเทียบในระดับนานาชาติ และระดับภูมิภาค ตลอดจนหาแนวทางปรับปรุงพัฒนาคุณภาพข้อมูลให้ทันสมัย มีประสิทธิภาพ มีมาตรฐานในการจัดเก็บ และสามารถเปรียบเทียบได้ในระดับนานาชาติ ทำให้ประเทศไทยมีข้อมูลอยู่ในฐานข้อมูลระดับนานาชาติของ UNESCO Institute for Statistics (UIS) และ UIS ได้ผลิตรายงาน “Global Education Digest” ซึ่งเป็นการวิเคราะห์สภาวการณ์การศึกษาระดับนานาชาติเปรียบเทียบทั่วโลกและระดับภูมิภาคในแง่มุมต่างๆ เพื่อแต่ละประเทศจะนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

สำนักงานฯ จึงจัดทำรายงาน “สภาวการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก ปี 2557” ขึ้น โดยกลุ่มสถิติและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา เพื่อนำเสนอตัวชี้วัดด้านการศึกษาและที่เกี่ยวข้องเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศที่คัดสรร โดยการศึกษา เปรียบเทียบข้อมูลสถิติจากฐานข้อมูลของ UNESCO/UIS ซึ่งมีข้อมูลทุกประเทศทั่วโลก และภาพรวมระดับภูมิภาค รวมทั้งเพิ่มเติมข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การประเมินผลวิชาการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์จากโครงการ PISA, TIMSS ผลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก (World University Rankings) เป็นต้น เพื่อให้เอกสารมีความสมบูรณ์และสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยมากขึ้น ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้เป็นตัวชี้วัดที่ใช้ประโยชน์ในการสนับสนุนการวางแผนและการกำหนดนโยบายการศึกษาของประเทศ

1.2 วัตถุประสงค์

- 1.2.1 เพื่อนำเสนอข้อมูลและตัวชี้วัดด้านการศึกษาและที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยเปรียบเทียบกับระดับนานาชาติ
- 1.2.2 เพื่อศึกษา วิเคราะห์สภาวะการณ์ปัจจุบัน และคาดการณ์สภาวะการจัดการศึกษาของประเทศไทยเปรียบเทียบกับระดับนานาชาติ รวมทั้งเป็นองค์ความรู้สนับสนุนการกำหนดนโยบาย ประเทศ และยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของไทยให้ทัดเทียมสากล
- 1.2.3 นำเสนอข้อมูลพื้นฐาน รวมถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย/แนวทางในการพัฒนาทางการศึกษาของประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
- 1.2.4 เป็นการเรียนรู้จากประเทศอื่น มีมาตรฐานในการเปรียบเทียบ (benchmark) และมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

1.3 ขั้นตอนการดำเนินงาน

กลุ่มสถิติและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดำเนินการจัดทำรายงาน “สภาวะการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก ปี 2557” โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

- 1.3.1 ศึกษาเอกสาร จากแหล่งต่างๆ รวมทั้งจัดทำกรอบการดำเนินงาน และประเด็นการวิเคราะห์
- 1.3.2 รวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูล UIS Data Center ที่เผยแพร่บนเว็บไซต์ และจากเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่นๆ และเพื่อให้เอกสารมีความสมบูรณ์ ได้ขอเท็จจริงเกี่ยวกับสภาวะการจัดการศึกษา และสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยมากขึ้น จึงเพิ่มเติมข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ เช่น Human Development Report 2013, PISA 2012, TIMSS 2011 และ World University Rankings 2013 เป็นต้น
- 1.3.3 จัดทำฐานข้อมูล และตารางสถิติขึ้นใหม่ เปรียบเทียบประเทศตามที่คัดสรรในกลุ่มอาเซียน+6 รวม 10 ประเทศ พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล และปีการศึกษาจากฐานข้อมูลหรือตารางสถิติต้นฉบับที่เป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ
- 1.3.4 จัดทำแผนภาพ วิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อจัดทำรายงาน “สภาวะการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก ปี 2557” โดยเนื้อหาแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 บทนำ ตอนที่ 2 ระบบการศึกษา โอกาส ความเสมอภาค และการมีส่วนร่วมทางการศึกษา ตอนที่ 3 คุณภาพ และประสิทธิภาพการจัดการศึกษา
- 1.3.5 เรียบเรียงเนื้อหา และจัดทำ (ร่าง) รายงาน
- 1.3.6 กลั่นกรองคุณภาพรายงานโดยเปิดเวทีเสวนา เรื่อง “สภาวะการณ์สถิติการศึกษาโลก: หลากหลายมุมมองของการศึกษาไทย”

ครั้งที่ 1 การประชุมทางวิชาการ ครั้งที่ 1 ประจำปีงบประมาณ 2557 (First Mini Conference on Education 2014) เรื่อง “การมีส่วนร่วมยกระดับการศึกษาไทยในโลกศตวรรษที่ 21” ประจำปีงบประมาณ 2557 ของสำนักงานฯ วันที่ 28-29 พฤศจิกายน 2556 ที่โรงแรมสวิสโฮเต็ล เลอ คองคอร์ด กรุงเทพมหานคร

ครั้งที่ 2 การประชุมทางวิชาการ ครั้งที่ 2 ประจำปีงบประมาณ 2557 (Second Mini Conference on Education 2014) เรื่อง “มาตรฐานการศึกษาเพื่อพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21” วันที่ 10-11 มีนาคม 2557 ณ โรงแรมพูลแมน ขอนแก่น ราชา ออคิด จังหวัดขอนแก่น

1.3.7 ปรับปรุงแก้ไข “ร่าง สภากรรมการการศึกษาไทยในเวทีโลก ปี 2557” ให้สมบูรณ์

1.3.8 พิมพ์เอกสารฉบับสมบูรณ์ และเผยแพร่ทั้งภายในประเทศและในระดับสากล ทาง Website, App-Stat

1.4 แหล่งที่มาของข้อมูล

1.4.1 เอกสารหลัก จากฐานข้อมูลสถาบันสถิติแห่งยูเนสโก (Unesco Institute for Statistics หรือ UIS)

1.4.2 เอกสารอื่นๆ เพื่อให้เอกสารมีความสมบูรณ์ ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาวะการจัดการศึกษา และสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยมากขึ้น จึงเพิ่มเติมข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ เช่น Human Development Report 2012, PISA 2012, TIMSS 2011, World University Rankings 2013 เป็นต้น

1.5 ขอบเขตของข้อมูลและข้อจำกัด

1.5.1 ตัวชี้วัดส่วนใหญ่ (ไม่นับรวมการศึกษาของประชากรวัยแรงงาน) เน้นเฉพาะการศึกษาในระบบ ที่มีวิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาการศึกษา และการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

1.5.2 สำนักงานฯ ได้คัดสรรประเทศเป้าหมายเพื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย ได้แก่ **ประเทศกลุ่มอาเซียน+6** จำนวน 15 ประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม จีน เกาหลี ญี่ปุ่น อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์

1.5.3 ในรายงานของสถาบันสถิติแห่งยูเนสโก หรือ UIS ข้อมูลประเทศจีนไม่รวมเขตการปกครองพิเศษ 2 แห่งคือ ฮองกง และมาเก๊า

1.5.4 ข้อมูลการเงินงบประมาณที่น่าเสนอ ส่วนใหญ่ได้จากเงินงบประมาณในภาครัฐ ทำให้ข้อมูลบางประเทศอาจต่ำกว่าความเป็นจริง

1.5.5 ข้อมูลประชากรได้มาจากการปรับปรุงโดย UNPD (United Nations Population Division) ซึ่งไม่มีข้อมูลจำแนกอายุรายปีของประเทศที่มีประชากรน้อยกว่า 100,000 คน ฉะนั้น ในส่วนที่ไม่มีประมาณการของ UNDP จะใช้ข้อมูลระดับประเทศหรือประมาณการของ UIS ตามที่มี

1.6 ระยะเวลาที่อ้างอิง

ข้อมูลที่ใช้อ้างอิงในที่นี้ (จากเอกสารหลักโครงการ WEI) เป็นปีที่ปีการศึกษาสิ้นสุดคือ 2011 – 2012 (ปีการศึกษา 2554-2555) หากประเทศใดปีการศึกษาคาบเกี่ยว 2 ปี เช่น 2554-2555 การอ้างอิงในเล่มนี้จะเป็นปี 2555

ดังนั้น ข้อมูลที่แต่ละประเทศรายงานจึงแตกต่างกัน บางประเทศอาจล้ำหน้า 1 ปี บางประเทศช้ากว่า 1 ปี สำหรับประเทศไทยรายงานข้อมูลล้ำหน้าที่กำหนด 1 ปี คือ ข้อมูลปีการศึกษา 2554 ซึ่งสิ้นสุดปีการศึกษาในปี 2555

1.7 นิยามและคำอธิบายศัพท์

1.7.1 ISCED - International Standard Classification of Education หมายถึง ระดับการศึกษา จัดแบ่งตามมาตรฐานการจัดประเภทการศึกษานานาชาติ จำแนกเป็น 7 ระดับ ได้แก่

- ISCED 0 หมายถึง การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
- ISCED 1 หมายถึง การศึกษาระดับประถมศึกษา
- ISCED 2 หมายถึง การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- ISCED 3 หมายถึง การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม
  - ISCED 3A หมายถึง การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ที่มุ่งเรียนต่อในมหาวิทยาลัยทั่วไปหรือมหาวิทยาลัยเทคนิค
  - ISCED 3B หมายถึง การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ ที่มุ่งเรียนต่อในสถาบันเทคนิค หรืออาชีวศึกษาขั้นสูง
  - ISCED 3C หมายถึง การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มุ่งฝึกฝีมือแรงงาน เพื่อเตรียมออกไปประกอบอาชีพ
- ISCED 4 หมายถึง การศึกษาหลังมัธยมศึกษาก่อนอุดมศึกษา (ที่ไม่ใช่ระดับมหาวิทยาลัย) หลักสูตรมีระยะเวลา 6 เดือน ถึง 2 ปี ส่วนมากเป็นสายอาชีพเฉพาะทาง
- ISCED 5 หมายถึง การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาในมหาวิทยาลัย หรือเทียบเท่ามหาวิทยาลัย เช่น วิทยาลัย หรือสถาบันเทคโนโลยี แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม
  - ISCED 5A หมายถึง การศึกษาที่จัดเป็นประเภทวิชาชีพ และมุ่งสู่การวิจัยระดับสูงต่อไปตั้งแต่ระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี จนถึงปริญญาโทที่ยึดฐานทฤษฎีเป็นหลัก (Theoretically Based) เช่น วิทยาศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ ฯลฯ
  - ISCED 5B หมายถึง การศึกษาระดับมหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษา สายเทคนิคหรืออาชีพเฉพาะทาง (More Practical/Technical/ Occupationally Specific) เช่น หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)
- ISCED 6 หมายถึง การศึกษาระดับสูงที่เน้นการวิจัย (Advanced Research Qualification) จัดในมหาวิทยาลัย ส่วนมากเป็นระดับหลังปริญญาโท ตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ปริญญาเอก หรือหลังปริญญาเอก

1.7.2 อัตราการเข้าเรียน (Gross Enrolment Ratio หรือ GER) แสดงเป็นค่าร้อยละของนักเรียน นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน (ไม่ว่าจะมีอายุก่อนเกณฑ์ ตามเกณฑ์ หรือสูงกว่าเกณฑ์การศึกษา) ในระดับการศึกษานั้นๆ ต่อจำนวนประชากรในกลุ่มอายุเดียวกัน สำหรับระดับอุดมศึกษา ประชากรที่ใช้จะเป็นกลุ่มช่วงอายุ 5 ปี ที่เรียนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

1.7.3 อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (Net Enrolment Rate หรือ NER) แสดงเป็นค่าร้อยละของนักเรียน นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในแต่ละระดับการศึกษา นับเฉพาะที่มีอายุตรงตามเกณฑ์การศึกษาในระดับการศึกษานั้นๆ (Theoretical Age) ต่อจำนวนประชากรในกลุ่มอายุเดียวกัน

1.7.4 โปรแกรมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ถ้าแบ่งตามลักษณะโปรแกรม (Orientation of Educational Programmes) จำแนกเป็น 2 ประเภทคือ

- **สายสามัญ** (General Education) : โดยทั่วไปใช้ในระบบโรงเรียน อาจมีหรือไม่มีวิชาสายอาชีพ รวมอยู่ด้วยก็ได้ ส่วนใหญ่ผู้สำเร็จจากโปรแกรมนี้อย่างน้อยอนุญาตให้เข้าสู่อาชีพใดอาชีพหนึ่งโดยไม่ได้รับการอบรมเพิ่มเติม การศึกษาสายสามัญจะมีสาขาด้านเทคนิคหรืออาชีวะน้อยกว่าร้อยละ 25

- **สายเทคนิคและอาชีวศึกษา** (Technical and Vocational Education) : โปรแกรมประเภทนี้ออกแบบเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ (Practical Skill) เพื่อการประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่ง

และถ้าแบ่งตามจุดหมายปลายทางของโปรแกรม (Programme Destination) จำแนกเป็น 3 รูปแบบ คือ

- **สายสามัญ** หรือ ISCED 3A มุ่งศึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษาที่มีรูปแบบเป็นมหาวิทยาลัย ซึ่งมุ่งเน้นฐานทฤษฎีเป็นหลัก ประเภท ISCED 5A

- **สายอาชีพ** หรือ ISCED 3B มุ่งศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ในสายอาชีวะและเทคนิค ประเภท ISCED 5B

- **การฝึกฝีมือแรงงาน** หรือ ISCED 3C เป็นการเตรียมนักศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงาน หรือการศึกษาต่อเนื่องในระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย

1.7.5 ดัชนีความเสมอภาคทางเพศ (Gender Parity Index= GPI) : อัตราส่วนหญิงต่อชาย ของตัวชี้วัดที่กำหนดให้ ถ้า GPI เป็นหนึ่งแสดงว่า มีความเสมอภาคทางเพศ

1.7.6 การจำแนกประเทศตามภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก

ประเทศต่างๆ ทั่วโลก ที่ปรากฏในเอกสารนี้ จัดกลุ่มแบ่งเป็น 8 ภูมิภาคคือ

- 1) ภูมิภาคเอเชียใต้และตะวันตก (South and West Asia) มี 9 ประเทศ/เขตปกครอง
- 2) ภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก (East Asia and the Pacific) มี 34 ประเทศ/เขตปกครอง
- 3) ภูมิภาคเอเชียกลาง (Central Asia) มี 9 ประเทศ/เขตปกครอง
- 4) ภูมิภาคลาตินอเมริกาและแคริบเบียน (Latin America and the Caribbean) มี 42 ประเทศ/เขตปกครอง
- 5) ภูมิภาคอเมริกาเหนือและยุโรปตะวันตก (North America and Western Europe) มี 29 ประเทศ/เขตปกครอง
- 6) ภูมิภาคยุโรปกลางและยุโรปตะวันออก (Central and Eastern Europe) มี 21 ประเทศ/เขตปกครอง
- 7) ภูมิภาคซบซารานแอฟริกา (Sub-Saharan Africa) มี 45 ประเทศ/เขตปกครอง
- 8) ภูมิภาคอาหรับ (Arab States) มี 20 ประเทศ/เขตปกครอง

ตอนที่ 2

ระบบการศึกษา

โอกาส ความเสมอภาค และ
การมีส่วนร่วมทางการศึกษา

ระบบการศึกษา

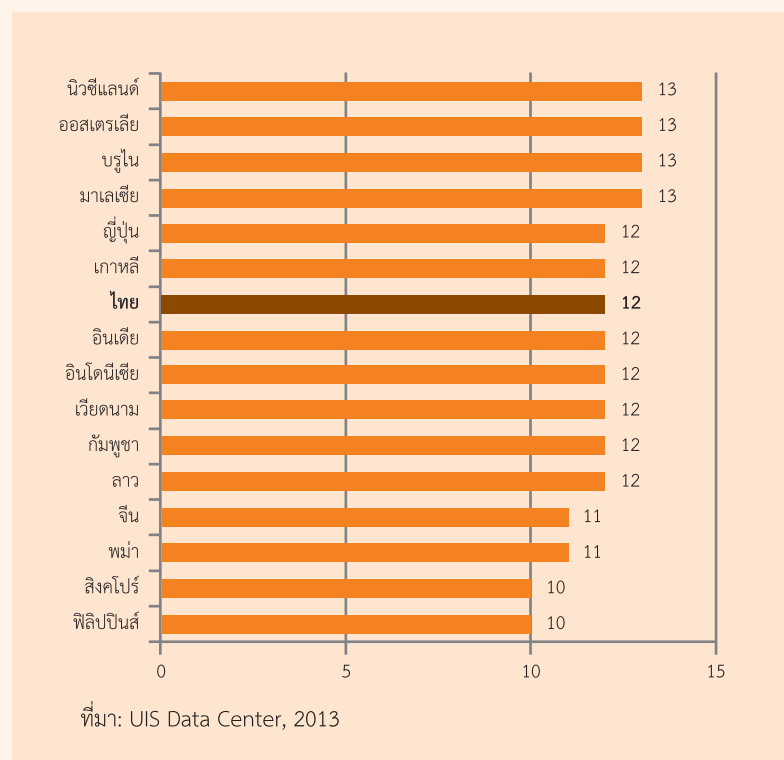
2.1 ระบบการศึกษา

องค์การยูเนสโก (ISCED 1997, 2006) ได้จำแนกระดับการศึกษาตามมาตรฐานการจัดประเภทการศึกษานานาชาติ International Standard Classification of Education หรือ ISCED เป็นกรอบ (Framework) ในการเปรียบเทียบสภาวะการณ์ทางสถิติการศึกษาและระบบการเรียนการสอน (Learning Systems) โดยแบ่งเป็น 7 ระดับ ได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา (ISCED 0) ระดับประถมศึกษา (ISCED 1) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ISCED 2) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ISCED 3) ระดับหลังมัธยมศึกษาตอนต้น (ISCED 4) ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และปริญญาโท (ISCED 5) และระดับปริญญาเอก (ISCED 6)

2.1.1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระบบการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกันในแต่ละประเทศ โดยในภาพรวมระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หากไม่นับรวมการศึกษาปฐมวัย หรือการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จะพบว่า ประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่ใช้เวลาเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 10-13 ปี ประเทศไทยใช้เวลาเรียน 12 ปี เช่นเดียวกับ อินโดนีเซีย เกาหลี และญี่ปุ่น เป็นต้น ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ใช้เวลาเรียนน้อยที่สุด 10 ปี จีน และพม่า 11 ปี ส่วนมาเลเซีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ใช้เวลามากกว่าไทยคือ 13 ปี (แผนภาพ 1 และตาราง 1)

แผนภาพ 1 ช่วงเวลาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

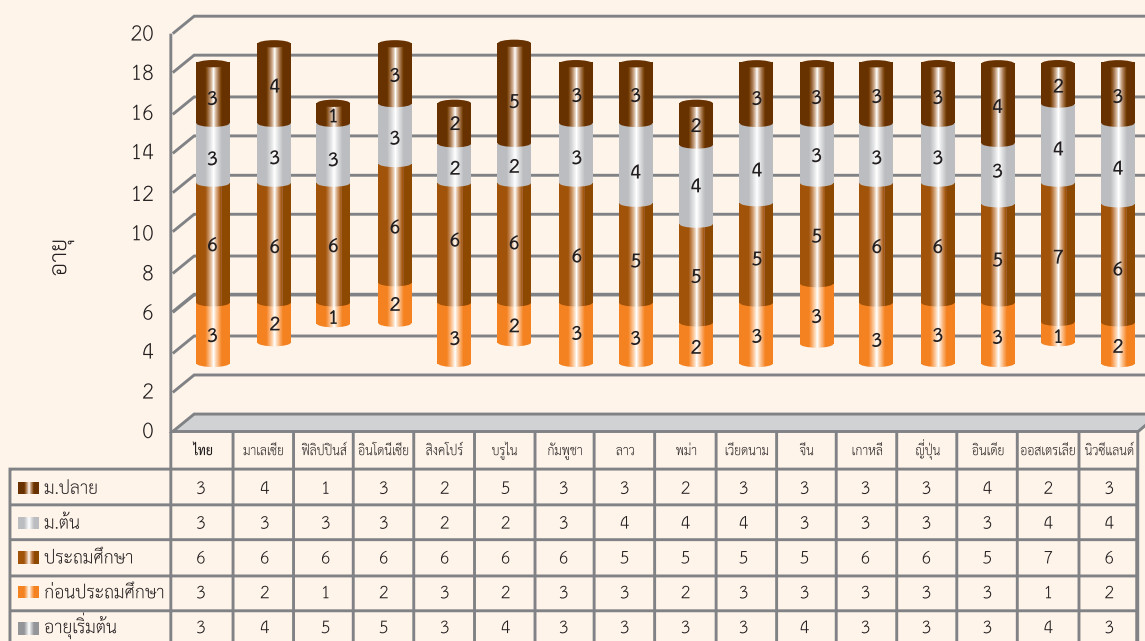

ในแผนภาพ 2 แสดงระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในแต่ละระดับการศึกษา โดยแสดงอายุเริ่มต้นในการเข้าเรียน และจำนวนปีที่เรียนในแต่ละระดับการศึกษา ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อจำแนกแต่ละระดับการศึกษา พบว่า

ระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการพัฒนาและเตรียมความพร้อมเด็กเพื่อเข้าเรียนระดับต่อไป ไม่เป็นการศึกษาภาคบังคับ รับเด็กแรกเริ่มเข้าเรียนอายุ 3, 4 หรือ 5 ปี ระยะเวลาเรียนโดยปกติ 1-3 ปี **ประเทศไทย** ใช้เวลา 3 ปี เช่นเดียวกับจีน ลาว เวียดนาม เกาหลี ญี่ปุ่น อินเดีย และสิงคโปร์ ประเทศที่ใช้เวลาเตรียมความพร้อมน้อยเพียง 1 ปี ได้แก่ ออสเตรเลีย และฟิลิปปินส์ ส่วนมาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน พม่า และนิวซีแลนด์ ใช้เวลาเตรียมความพร้อม 2 ปี

ระดับประถมศึกษา ระยะเวลาเรียนในระดับประถมศึกษาอยู่ระหว่าง 5-7 ปี ประเทศส่วนใหญ่รวมทั้ง**ประเทศไทย**ใช้เวลาเรียน 6 ปี เช่นเดียวกับมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ เกาหลี ญี่ปุ่น และนิวซีแลนด์ เป็นต้น จีน เวียดนาม พม่า ลาว และอินเดีย ใช้เวลา 5 ปี ส่วนออสเตรเลียใช้เวลานานถึง 7 ปี

แผนภาพ 2 ระบบการศึกษา : อายุเริ่มต้น และจำนวนปีที่เรียน
ในแต่ละระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ที่มา: UIS Data Center, 2013

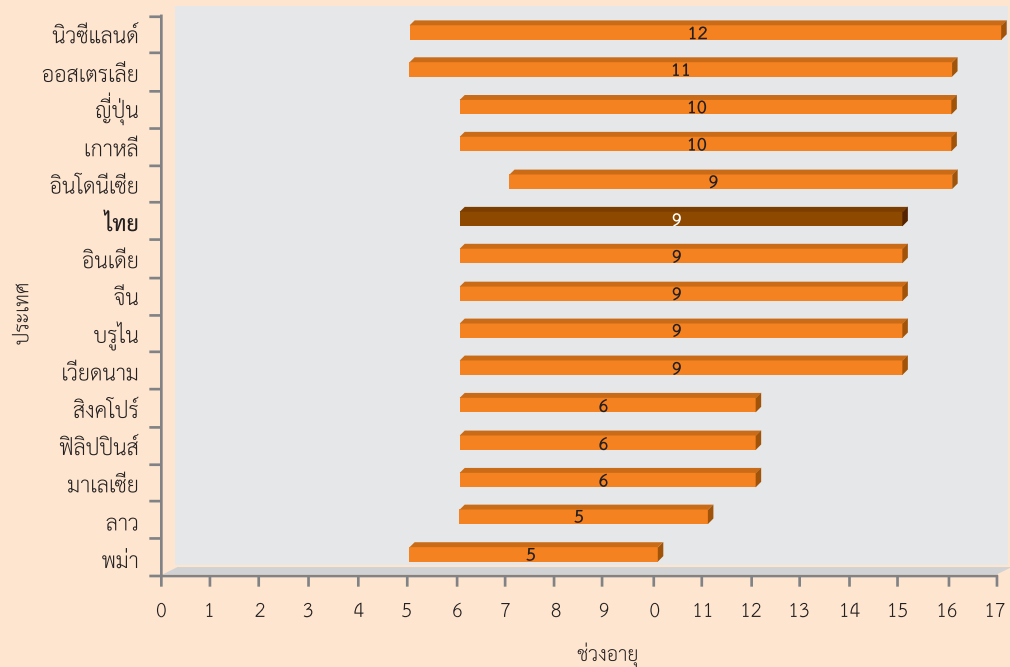
ระดับมัธยมศึกษา อายุการเข้าเรียนระดับนี้อยู่ในช่วง 10-13 ปี ใช้ระยะเวลาเรียนแตกต่างกัน 4-7 ปี แบ่งเป็นมัธยมศึกษาตอนต้น 2-4 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 1-5 ปี แต่ประเทศต่างๆ ส่วนมากจะรับเด็กอายุ 12 ปีและใช้เวลาเรียน 6 ปี แบ่งเป็นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี ประเทศที่ใช้ระบบการเรียนระดับมัธยมศึกษา 6 ปีเช่นเดียวกับประเทศไทย ได้แก่ เกาหลี ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย และจีน เป็นต้น ประเทศที่ใช้เวลาเรียนในระดับนี้น้อยมาก ได้แก่ สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ ใช้เวลาเพียง 4 ปี โดยสิงคโปร์ใช้เวลาเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 2 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 2 ปี ส่วนฟิลิปปินส์ใช้เวลาเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลายเพียงปีเดียว ในขณะที่บางประเทศใช้เวลาเรียนนาน 7 ปี ได้แก่ มาเลเซีย บรูไน อินโดนีเซีย เวียดนาม และนิวซีแลนด์

2.1.2 การศึกษาภาคบังคับ

การศึกษาภาคบังคับจะถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ที่บังคับให้เด็กในช่วงอายุหนึ่งต้องเข้าเรียนในระบบโรงเรียน จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องจัดการศึกษาภาคบังคับเพื่อให้ทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพเพียงพอที่จะดึงดูดให้เด็กเข้ามาเรียน และต้องมีกฎหมายรองรับการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอเพื่อให้เด็กได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

จากแผนภาพ 3 จะเห็นว่าการจัดการศึกษาภาคบังคับแตกต่างกันในแต่ละประเทศ โดยเริ่มตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึงมัธยมศึกษาตอนต้น หรือมัธยมศึกษาตอนปลาย UIS พบว่า ร้อยละ 80 ของประเทศต่างๆ ทั่วโลกจัดการศึกษาให้มัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษาภาคบังคับ สำหรับประเทศไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 17 ให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวน 9 ปี หรือถึงขั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน เช่น จีน ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และเวียดนาม เป็นต้น ส่วนประเทศซึ่งกำหนดการศึกษาภาคบังคับถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือมัธยมศึกษาตอนปลายบางส่วนมักเป็นกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ เป็นต้น ประเทศที่จัดการศึกษาภาคบังคับสั้นที่สุดคือ ลาว และพม่า เพียง 5 ปี นอกนั้นได้แก่ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ 6 ปีเท่ากัน

แผนภาพ 3 ระบบการศึกษา : ช่วงเวลาการจัดการศึกษาภาคบังคับ

ที่มา: UIS Data Center, 2013

โอกาสทางการศึกษา

2.2 โอกาสทางการศึกษา

โอกาสทางการศึกษาในที่นี้จะนำเสนอโอกาสในการเข้ารับบริการทางการศึกษาด้วยตัวชี้วัดการเปลี่ยนแปลงประชากร ร้อยละของประชากรในเขตเมือง อัตราการเข้าเรียน สัดส่วนร้อยละของผู้เรียน รวมถึงนักเรียนนานาชาติ

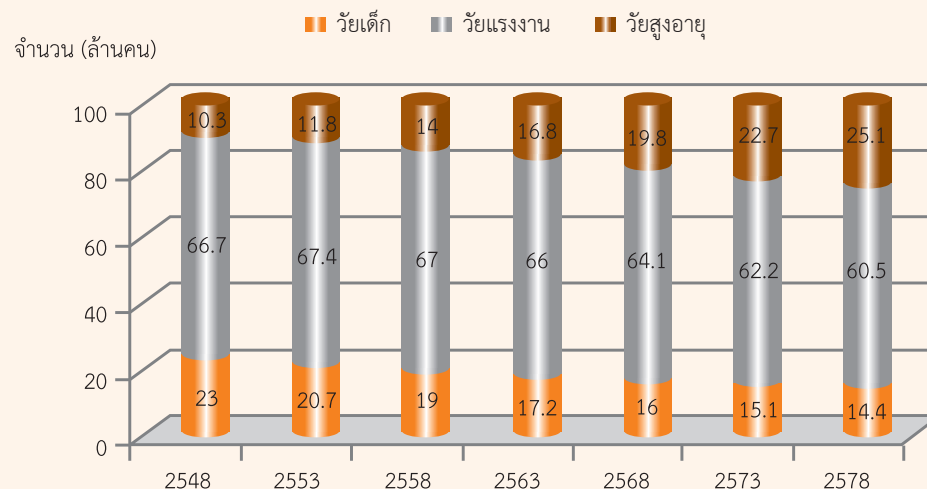
อัตราการเข้าเรียน เป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงขีดความสามารถของระบบการศึกษาแต่ละประเทศ ในการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชากรมีโอกาสและความเสมอภาคในการเข้ารับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง

อัตราการเข้าเรียน นำเสนอด้วยอัตราส่วนนักเรียนต่อประชากร คำนวณจากจำนวนนักเรียนนักศึกษาต่อประชากรกลุ่มอายุวัยเรียนนั้นๆ แบ่งเป็น 2 ประเภทตัวชี้วัดคือ 1) อัตราการเข้าเรียนอย่างหยาบ (Gross Enrolment Ratio หรือ GER) และ 2) อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (Net Enrolment Ratio หรือ NER) เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา ได้ผลดังนี้

2.2.1 การเปลี่ยนแปลงประชากร

ประเทศไทยมีประชากรรวมทั้งสิ้น 65.5 ล้านคนในปี พ.ศ. 2553 ซึ่งมากเป็นลำดับ 4 ของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รองจากประเทศอินโดนีเซีย (240 ล้านคน) ฟิลิปปินส์ (92 ล้านคน) และเวียดนาม (88 ล้านคน) (สำมะโนประชากร สสช., 2553) จัดเป็นประเทศที่มีพลเมืองมากเป็นอันดับ 19 ของโลก (จากการจัดอันดับในวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี) โดยเป็นผู้มีสัญชาติไทย 62.3 ล้านคน (ร้อยละ 95.1) และเป็นผู้ที่ไม่มีสัญชาติไทย 3.2 ล้านคน (ร้อยละ 4.9)

แผนภาพ 4 สัดส่วนประชากรวัยต่าง ๆ ของประเทศไทย พ.ศ. 2548 – 2578

ที่มา: บทความประชากรไทยในอนาคต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2548

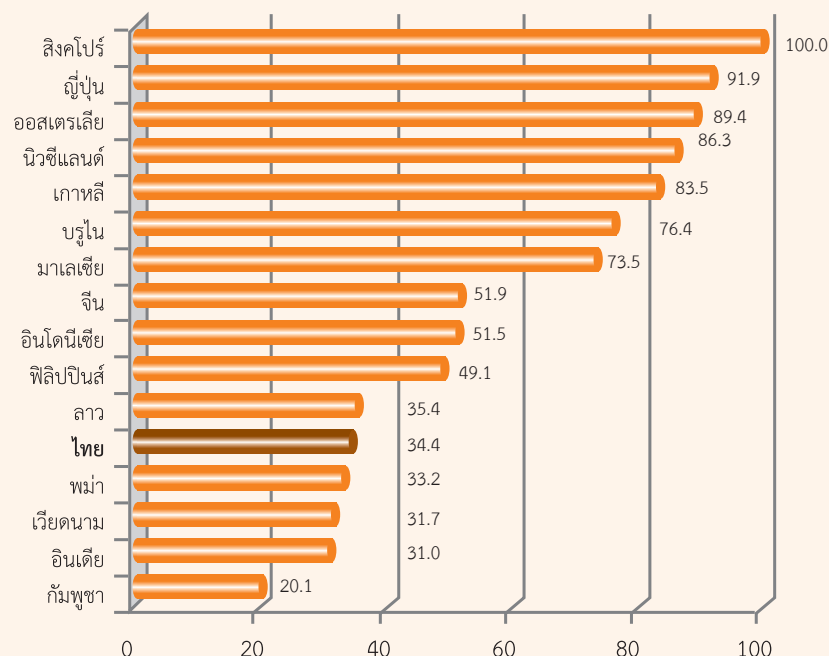
หากดูที่จำนวนประชากรเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในช่วงปี พ.ศ. 2548 – 2578 ในแผนภาพ 4 จะพบว่า ลดลงจากร้อยละ 23 ของประชากรทั้งหมดในปี พ.ศ. 2548 เหลือร้อยละ 14.4 ในปี พ.ศ. 2578 หรือหากพิจารณาจำนวนจะพบว่าลดลงจาก 14 ล้านในปี พ.ศ. 2548 เหลือ 9 ล้านคนเศษในปี พ.ศ. 2578 ส่วนประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15 – 59 ปี) นั้นมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย กล่าวคือในช่วง พ.ศ. 2548 – 2558 จำนวนจะเพิ่มขึ้นจาก 41 ล้าน เป็น 43 ล้านคน หลังจากนั้นจะลดจำนวนลงเหลือ 38 ล้านคนในปี พ.ศ. 2578 สำหรับแนวโน้มผู้สูงอายุ มีจำนวนเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่าวัยแรงงาน โดยปี พ.ศ. 2548 มีผู้สูงอายุร้อยละ 10.3 และคาดว่าแนวโน้มผู้สูงอายุ จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 14 ในปี พ.ศ. 2558 และร้อยละ 25.1 ในปี พ.ศ. 2578 นอกจากนี้ ยังคาดว่าหลังปี พ.ศ. 2564 ผู้สูงอายุในประเทศไทยจะมีจำนวนมากกว่าประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี ทำให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุ” (Aging Society) ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นปีแรก (สสช., 2550)

จากการตรวจสอบสถิติประชากรรายอายุ สำนักงานปกครองและทะเบียน กรุงเทพมหานคร พบว่า ปี พ.ศ. 2554 กรุงเทพฯ มีประชากรที่เป็นผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) รวม 728,788 คน ซึ่งในจำนวนนี้มีผู้ที่อายุตั้งแต่ 100 ปีขึ้นไป 2,490 คน เป็นชาย 1,052 คน เป็นหญิง 1,438 คน ซึ่งมากกว่าปี พ.ศ. 2553 ถึง 253 คน

2.2.2 ร้อยละของประชากรในเขตเมือง

หากพิจารณาเปรียบเทียบประชากรในเขตเมืองและชนบท พบว่า ประเทศไทยมีประชากรอยู่ในเขตเมืองร้อยละ 34.4 ซึ่งคล้ายคลึงกับประเทศกำลังพัฒนาหลายๆ ประเทศ และคาดว่าแนวโน้มของประชากรในเขตเมืองของไทยจะเพิ่มสูงขึ้นในอนาคตเป็นร้อยละ 36.2 ในปี พ.ศ. 2558 อย่างไรก็ตาม ประชากรในเขตกรุงเทพมหานครปี 2554 ลดลงจากปีที่ผ่านมา 24,557 คน (สำนักงานปกครองและทะเบียน กรุงเทพมหานคร, 2555.)

แผนภาพ 5 ร้อยละของประชากรในเขตเมือง พ.ศ. 2555

ที่มา: Human Development Report 2013, UNDP (ภาคผนวก ตาราง 10)

ประชากรในเขตเมืองของไทยใกล้เคียงประเทศที่กำลังพัฒนาในกลุ่มอาเซียนด้วยกันที่อัตราส่วนต่ำกว่าร้อยละ 50 ยกเว้น ประเทศมาเลเซีย และบรูไน ที่อัตราส่วนสูงเกินร้อยละ 60 ติดกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย หรือสหราชอาณาจักร โดยเฉพาะสิงคโปร์ ซึ่งเป็นประเทศเดียวที่ประชากรอยู่เขตเมืองร้อยละ 100 (แผนภาพ 5)

นอกจากนี้ จากการสำมะโนประชากรและเคหะ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2543 เปรียบเทียบการได้รับการศึกษาของประชากรในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล พบว่า ประชากรที่ไม่มีการศึกษา ส่วนใหญ่อยู่นอกเขตเทศบาลถึงร้อยละ 76.7 สำหรับประชากรที่มีการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่อยู่นอกเขตเทศบาลเช่นกัน และมีการศึกษาเพียงแค่ระดับประถมศึกษาสูงถึงร้อยละ 76.7 รองลงมาคือ มัธยมศึกษา ร้อยละ 57.62 (ตาราง ก)

ตาราง ก ร้อยละของประชากร จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2543

ระดับการศึกษา	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล
ไม่มีการศึกษา	23.31	76.69
มีการศึกษา		
ระดับประถมศึกษา	23.30	76.71
ระดับมัธยมศึกษา	42.38	57.62
ระดับอุดมศึกษา	67.14	32.87

ที่มา: จากรายงานสำมะโนประชากรและเคหะ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

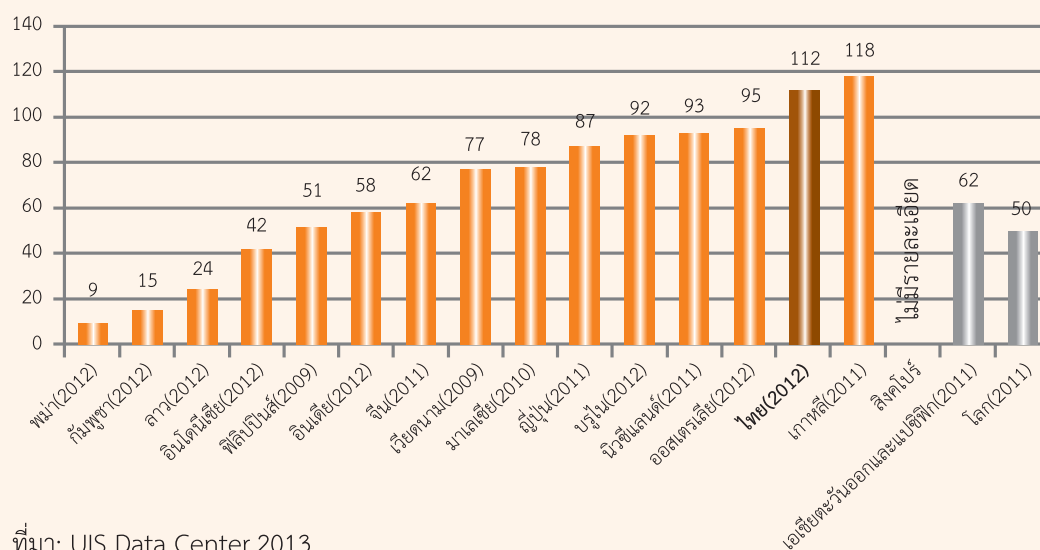
2.2.3 อัตราการเข้าเรียนระดับก่อนประถมศึกษา

ยูเนสโก กล่าวว่า “การลงทุนที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในการเพิ่มค่าให้แก่ทุนมนุษย์ คือ การให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ โดยเฉพาะเด็กในระดับปฐมวัยในด้านการศึกษา อนามัยและโภชนาการ” (เชลดอน เชฟเฟอร์, 2550)

ระดับก่อนประถมศึกษา (ISCED 0) ไม่จัดเป็นการศึกษาภาคบังคับ ดังนั้น ช่วงเวลาเรียนในแต่ละประเทศที่นำเสนอจึงแตกต่างกันในช่วงตั้งแต่ 1-3 ปี ทำให้อัตราส่วนการเข้าเรียนค่อนข้างแตกต่างกัน

ประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ร้อยละ 112 สูงเกินร้อยละ 100 เช่นเดียวกับเกาหลี (ร้อยละ 118) เนื่องจากมีเด็กชั้นอนุบาล เด็กเล็ก และปฐมวัยนอกกลุ่มอายุ 3-5 ปีเข้าเรียนเป็นจำนวนมาก อัตราการเข้าเรียนระดับก่อนประถมศึกษาต่ำมากอยู่ที่ประเทศพม่า กัมพูชา และลาว เพียงร้อยละ 9 15 และ 24 ตามลำดับ (แผนภาพ 6)

แผนภาพ 6 อัตราการเข้าเรียนระดับก่อนประถมศึกษา

ที่มา: UIS Data Center, 2013

หมายเหตุ : รวมศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ด้วย

2.2.4 อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา

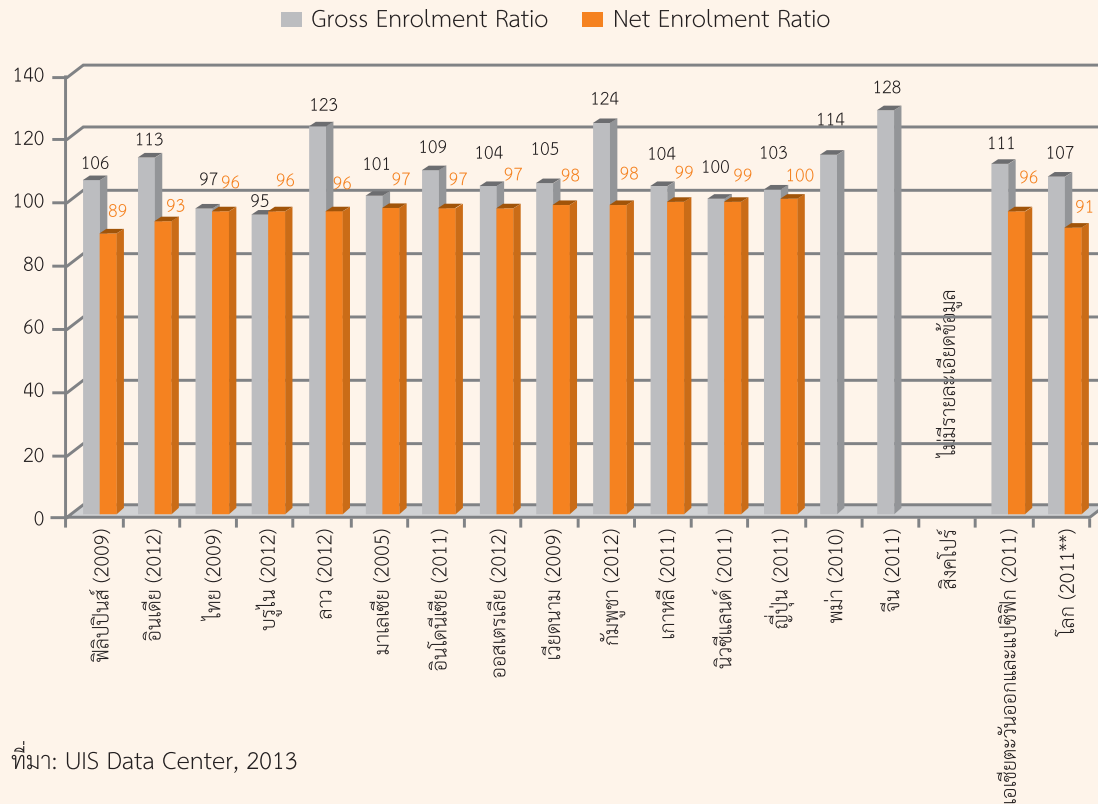
เป้าหมายหลักข้อหนึ่งของการศึกษาคือ ต้องการให้ประชากรทุกคนได้เข้าเรียนในระดับประถมศึกษา (Universal Primary Education หรือ UPE) และเป้าหมายสำคัญของการศึกษาระดับประถมศึกษาคือ ช่วยให้เด็กทุกคนมีความสามารถขั้นพื้นฐานในการอ่านออกเขียนได้ และคิดเลขได้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและการมีชีวิตอยู่ในสังคมของเด็ก ประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่ใช้เวลาเรียนระดับประถมศึกษา 5 หรือ 6 ปี เป็นระยะเวลาที่เพียงพอต่อการก้าวสู่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีหลักสูตรและประเภทการศึกษาที่หลากหลาย และเน้นสาระที่เจาะจงเฉพาะเรื่องมากขึ้น

ตามมาตรฐานสากล การศึกษาระดับประถมศึกษา (ISCED 1) ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน (Basic Education) ซึ่งเด็กจะเริ่มต้นได้รับการฝึกทักษะด้านการอ่าน การเขียนและการคิดคำนวณเกณฑ์อายุเริ่มต้นการศึกษาภาคบังคับแตกต่างกันในแต่ละประเทศ บางประเทศเช่น ประเทศไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ เวียดนาม อินเดีย ญี่ปุ่น หรือเกาหลี แม้กฎหมายกำหนดอายุเริ่มต้นให้เข้าเรียนชั้นประถมศึกษาเมื่ออายุ 6 ปีก็ตาม แต่พบว่า นักเรียนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในอายุที่แตกต่างกัน สำหรับประเทศไทยมีเด็กเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อายุแตกต่างกันมากตั้งแต่ต่ำกว่า 6 ปี จนถึง 18 ปีขึ้นไป เช่น ข้อมูล สพฐ. ปี 2554 มีเด็กที่เข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อายุ 8 ปีขึ้นไป จำนวน 30,229 คน ในจำนวนนี้มีเด็กอายุเกิน 18 ปีเรียนชั้น ป.1 ถึง 860 คน

ประเทศไทยมีอัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรระดับประถมศึกษาร้อยละ 97 แต่ถ้าคิดอัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรสุทธิ (อัตราส่วนนักเรียนอายุ 6-11 ปี ต่อประชากรกลุ่มอายุเดียวกัน) อัตราส่วนจะอยู่ที่ร้อยละ 96 (แผนภาพ 7)

แผนภาพ 7 อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา

ที่มา: UIS Data Center, 2013

ประเทศส่วนใหญ่ที่นำเสนอในที่นี้รวมทั้งประเทศไทย สามารถบรรลุเป้าหมายการประถมศึกษาอย่างทั่วถึง เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ที่ว่าอัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาขั้นต่ำต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 95

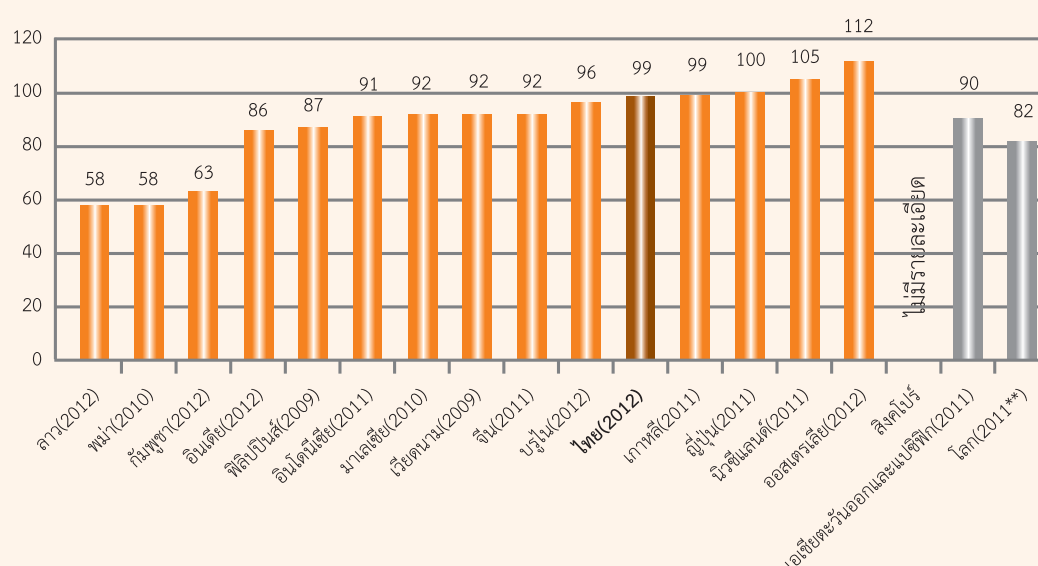
2.2.5 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ประเทศที่กำลังพัฒนาการศึกษาหลายประเทศ เห็นความจำเป็นในการขยายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ระดับมัธยมศึกษา ยูเนสโกกล่าวว่า “การขยายโอกาสการเรียนรู้ไปที่ระดับมัธยมศึกษาจะแก้ปัญหาตัวถ่วงของการพัฒนาอย่างยั่งยืน วิธีการยกระดับทักษะให้สูงขึ้นจะมีผลตอบแทนต่อปัจเจกบุคคลและสังคมที่ลงทุนไปในการศึกษามากยิ่งขึ้น” (Lewin and Caillods, 2001) และยิ่งกว่านั้นเยาวชนที่ไม่เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่ต้องอยู่นอกสังคมเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นมา จำนวนประชากรโลกเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย แต่จำนวนผู้เข้าเรียนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การเพิ่มอัตราการเข้าถึงและการสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้นักเรียนได้มีความรู้พื้นฐาน และทักษะจำเป็นเพื่อนำไปสู่การมีชีวิตที่ดีในโลกปัจจุบัน ทัวโลกกำหนดให้มัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษาระดับภาคบังคับอยู่ถึงร้อยละ 80 ข้อมูลในปี 2009 จากยูเนสโก พบว่า 1 ใน 3 ของเด็กทั่วโลกอยู่ในประเทศที่กำหนดเป้าหมายระดับชาติให้ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษาระดับภาคบังคับ แต่อัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรระดับมัธยมศึกษาตอนต้นยังต่ำกว่าร้อยละ 90

สำหรับประเทศไทย จัดการศึกษาให้ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษาภาคบังคับ มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 99 ไกล่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้เด็กทุกคนต้องจบการศึกษาภาคบังคับ ร้อยละ 100 ไทยมีอัตราการเข้าเรียนเท่ากับเกาหลี และไต้หวัน (ร้อยละ 100) ซึ่งสูงกว่าอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยเฉลี่ยทั่วโลก ซึ่งเท่ากับร้อยละ 82 และสูงกว่าค่าเฉลี่ยภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก (ร้อยละ 90) (แผนภาพ 8)

แผนภาพ 8 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

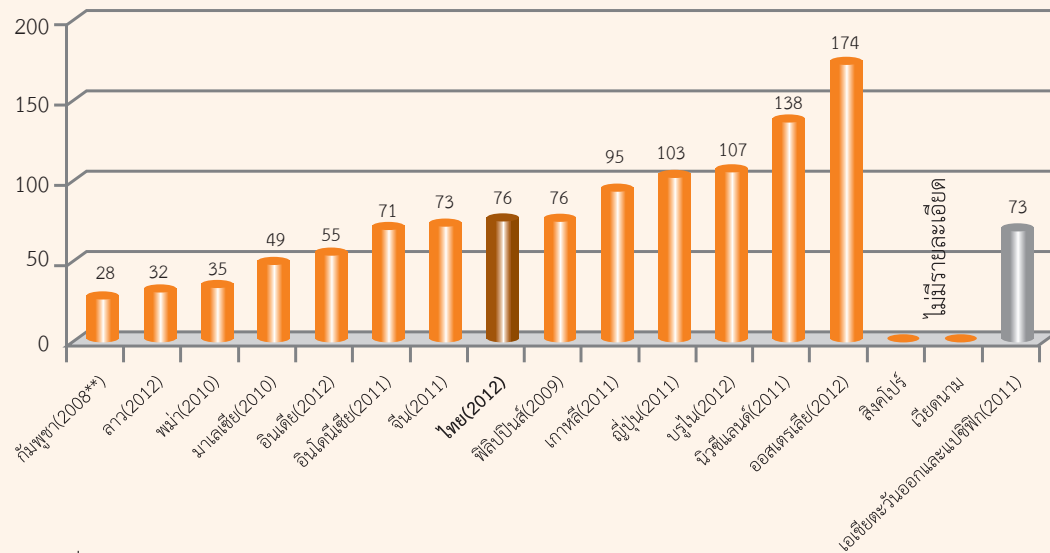

ที่มา: UIS Data Center, 2013

2.2.6 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ

อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศต่างๆ ทั่วโลกแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ปี พ.ศ. 2555 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญของประเทศไทย อยู่ที่ร้อยละ 76 เพิ่มขึ้นร้อยละ 9 จากปีที่แล้ว ซึ่งเท่ากับฟิลิปปินส์ แม้จะยังห่างไกลจากเป้าหมายการเป็นสากล แต่อัตราส่วนก็สูงกว่ามาเลเซีย และอินโดนีเซีย (ร้อยละ 49 และ ร้อยละ 71 ตามลำดับ) และสูงกว่าค่าเฉลี่ยภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (ร้อยละ 70) แม้ว่าจะเป็นอัตราที่ค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่ม OECD ซึ่งทุกประเทศมีอัตราสูงกว่าร้อยละ 90 และส่วนใหญ่อัตราสูงเกินร้อยละ 100 แต่ก็ถือได้ว่าประเทศไทยบรรลุเป้าหมายระดับชาติที่กำหนดให้อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสูงถึงร้อยละ 75 สำหรับสาเหตุที่หลายประเทศมีอัตราส่วนสูงนั้น อาจเนื่องมาจากนักเรียนจำนวนมากอายุเกินกว่าที่กำหนดไว้ในระบบการศึกษาปกติ หรือเนื่องมาจากการเข้าเรียนหลายโปรแกรมอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ เป็นต้น อัตราการเข้าเรียนมากกว่า ร้อยละ 100 เนื่องจากมีการส่งเสริมให้ผู้ใหญ่ที่ไม่จบระดับมัธยมศึกษาเข้ามาเรียน (แผนภาพ 9 ตาราง 3)

แผนภาพ 9 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ

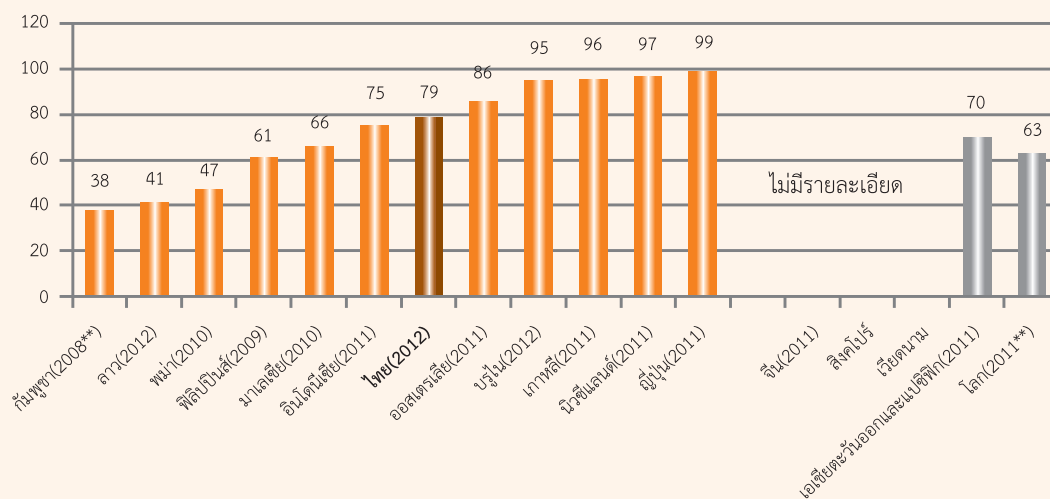

ที่มา: UIS Data Center, 2013

2.2.7 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสุทธิ

อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสุทธิของประเทศไทย อยู่ที่ร้อยละ 79 ซึ่งสูงกว่า มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย และสูงกว่าค่าเฉลี่ยโลก และค่าเฉลี่ยภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (ร้อยละ 70 และ ร้อยละ 63 ตามลำดับ) ในขณะที่กลุ่มประเทศ OECD ใกล้เคียงร้อยละ 100

แผนภาพ 10 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาสุทธิ

ที่มา: UIS Data Center, 2013

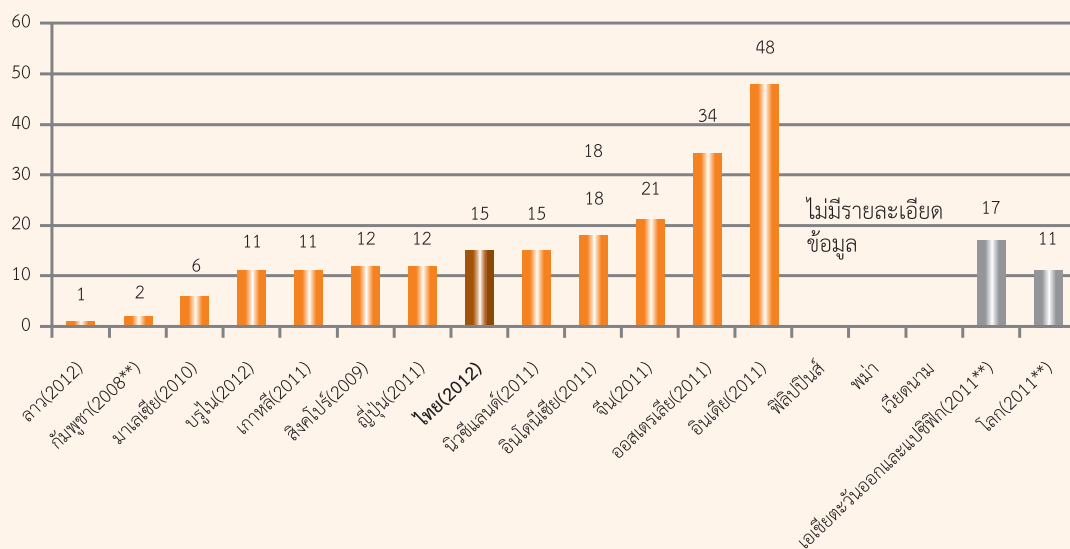
2.2.8 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีพ

ประเทศต่างๆ มักให้โอกาสนักเรียนได้เลือกเรียนโปรแกรมต่างๆ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นเส้นทางนำไปสู่การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือเป็นเส้นทางไปสู่การประกอบอาชีพ

ตามมาตรฐานการแบ่งระดับการศึกษาในระดับสากล แบ่งการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็น สายสามัญ และสายอาชีพ สายสามัญนั้นจะเป็นการเตรียมเด็กเพื่อเข้าเรียนต่อระดับอุดมศึกษาประเภทที่เน้น เชิงทฤษฎีเป็นฐาน (ISCED 5A) แต่ก็อาจจะเรียนต่อในโปรแกรมสายอาชีพศึกษา (ISCED 5B) ได้เช่นกัน แต่บาง ประเทศในกลุ่ม WEI จัดโปรแกรมการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้เป็นจุดสิ้นสุดของระบบการศึกษา และเป็นจุดสมบูรณ์ในการเตรียมคนเพื่อประกอบวิชาชีพ โดยไม่มีทางเลือกอื่นสำหรับศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ยูเนสโก พบว่า นักเรียนที่ลงทะเบียนในโปรแกรมสายอาชีพในหลายๆ ประเทศ ยกเว้น ประเทศแถบซบซารานแอฟริกา เมื่อคิดเป็นร้อยละเทียบกับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งหมดนั้นลดลงช่วงปี ค.ศ. 1999 ถึง 2009 ซึ่ง บ่งชี้ว่าสายวิชาชีพได้รวมอยู่ในโปรแกรมการศึกษาสายสามัญ แสดงให้เห็นว่าสายอาชีพมีความสำคัญน้อยลงกว่า สายสามัญ (UIS-GED, 2011)

อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีพ UIS จะเทียบกับการเข้าเรียนระดับ มัธยมศึกษา รวมทั้งมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ประเทศไทยอยู่ที่ร้อยละ 15 ซึ่งยังห่างจาก เป้าหมายระดับชาติที่กำหนดให้สัดส่วนสายอาชีพศึกษา:สายสามัญศึกษา 50:50 ประเทศที่จัดสายอาชีพมากคือ ออสเตรเลีย (ร้อยละ 34) และอินเดีย (ร้อยละ 48) ในทางตรงกันข้าม ประเทศที่ไม่จัดมัธยมศึกษาสายอาชีพเลยมี หลายประเทศ อาทิ พม่า และฟิลิปปินส์ (แผนภาพ 11)

แผนภาพ 11 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีพ

หมายเหตุ: รวมสายอาชีพในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย
เปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนรวมทั้งสองระดับ

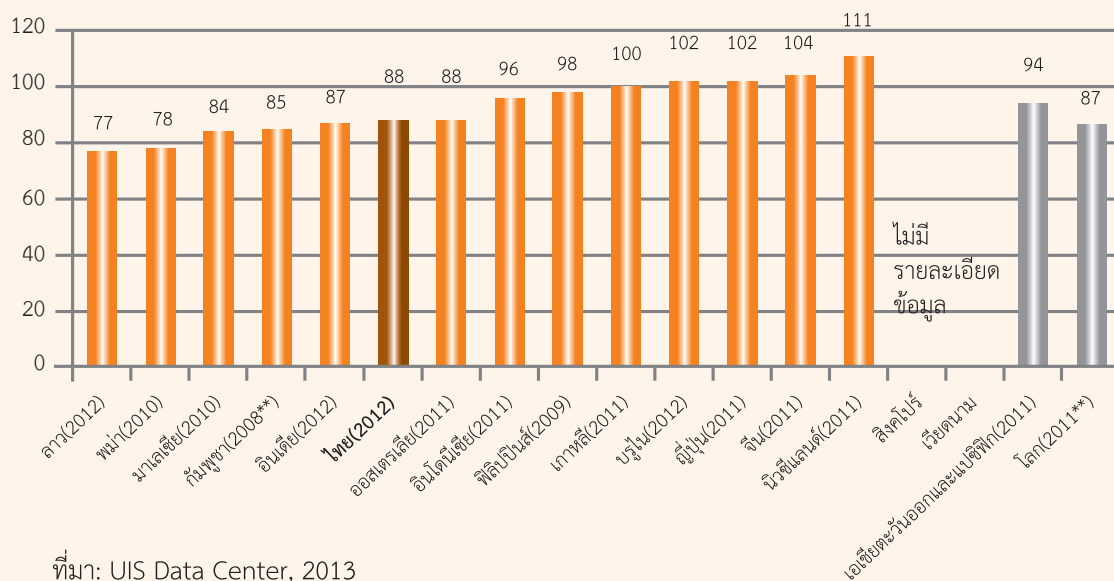
ที่มา: UIS Data Center, 2013

2.2.9 อัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลายประเทศในกลุ่มอาเซียน+6 มีอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เกินกว่าร้อยละ 90 เช่น อินโดนีเซีย (ร้อยละ 96) ฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 98) ส่วนเกาหลี บรูไน ญี่ปุ่น และจีน มีอัตราสูงร้อยละ 100 และมากกว่า (แผนภาพ 12 ตาราง 2)

สำหรับไทยอัตราส่วนอยู่ที่ร้อยละ 88 เท่ากับออสเตรเลีย และมากกว่ามาเลเซีย (ร้อยละ 84)

แผนภาพ 12 อัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ที่มา: UIS Data Center, 2013

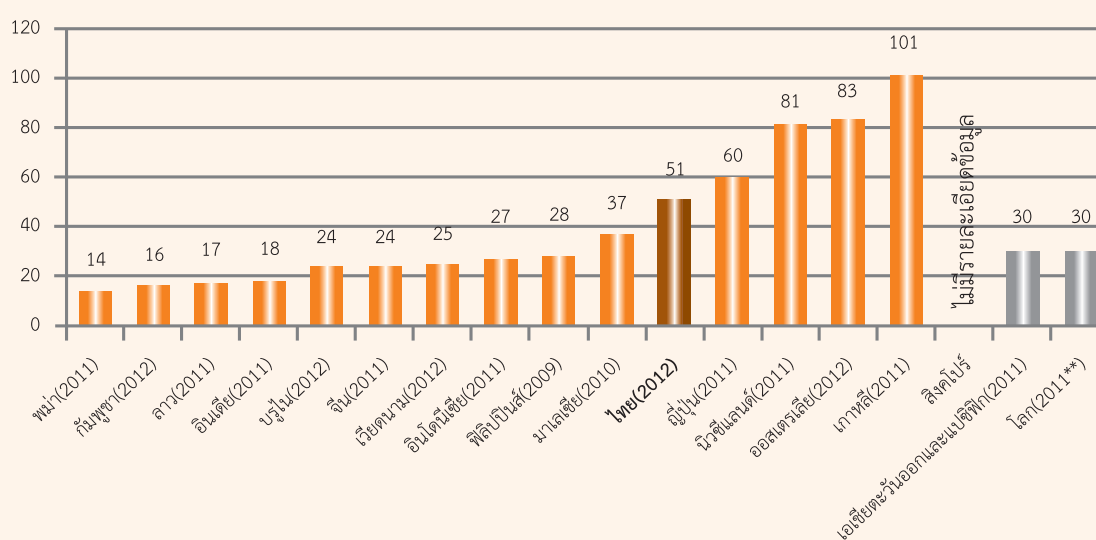
2.2.10 อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา

การขยายตัวของนักศึกษาอุดมศึกษาทั่วโลกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยนักศึกษาชายเพิ่มขึ้น 4 เท่า นักศึกษาหญิงเพิ่มขึ้น 6 เท่าในช่วง 37 ปีที่ผ่านมา และอัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาทั่วโลกช่วง ปี พ.ศ. 2542-2552 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 18 ในปี พ.ศ. 2542 เป็นร้อยละ 29 ในปี พ.ศ. 2553

ในกลุ่มประเทศอาเซียน+6 อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาสูงสุดคือเกาหลี ร้อยละ 101 รองลงมาคือ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และญี่ปุ่น ร้อยละ 83 81 และ 60 ตามลำดับ ส่วนอัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย อยู่ที่ร้อยละ 51 ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 จากปี พ.ศ. 2552 และเพิ่มร้อยละ 7 จากปี พ.ศ. 2547 แสดงให้เห็นว่า โอกาสในการเข้ารับการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยค่อนข้างดี เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียน แม้ว่าจะเทียบไม่ได้กับกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่โอกาสในด้านการอุดมศึกษาของไทยมีอัตราการเติบโตอย่างมากเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา (แผนภาพ 13 ตาราง 3)

อนึ่ง ในจำนวนประชากรที่เข้ารับการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้น นอกจากนักศึกษากลุ่มอายุ 18-24 ปีเข้ารับบริการทางการศึกษาแล้ว ยังมีนักศึกษากลุ่มอายุอื่นๆ เข้ารับบริการทางการศึกษาเป็นจำนวนมาก จากรายงานสถิติบัณฑิตศึกษาระดับอุดมศึกษา รายอายุ ปีการศึกษา 2543-2544 พบว่า มีประชากรวัยแรงงาน อายุ 25-60 ปี เข้ารับบริการทางการศึกษาเป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 29.5 และยังมีประชากรสูงอายุที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไปเข้ารับการศึกษาร้อยละ 0.1 หรือประมาณ 1,000 คน

แผนภาพ 13 อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา

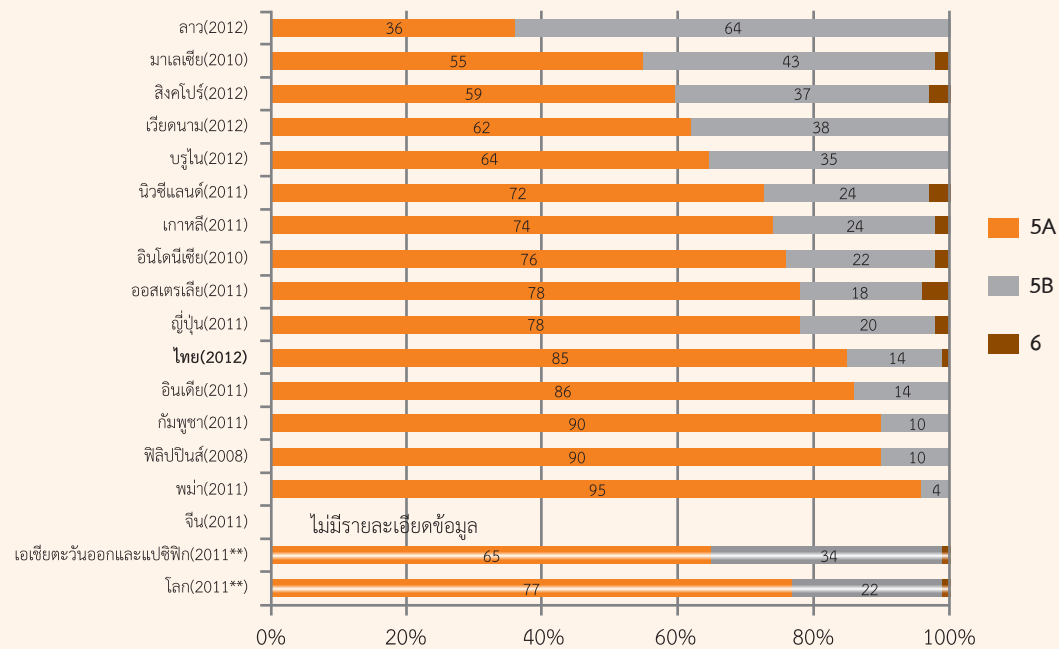
ที่มา: UIS Data Center, 2013

2.2.11 สัดส่วนร้อยละผู้เข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา

แผนภาพ 14 เป็นการเปรียบเทียบสัดส่วนร้อยละของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา 3 กลุ่ม คือ 1) ระดับอนุปริญญาสายอาชีพ เน้นภาคปฏิบัติ ซึ่งหมายถึง หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือเทียบเท่า เช่น ปวส. และ ปวท. 2) ระดับอุดมศึกษาเน้นทฤษฎีเป็นฐาน ได้แก่ ระดับปริญญาตรีและต่ำกว่า รวมถึงปริญญาโท และ 3) ระดับสูงกว่าปริญญาโทขึ้นไป

ประเทศไทยมีสัดส่วนผู้เรียนระดับอุดมศึกษาที่เน้นทฤษฎีเป็นฐาน ร้อยละ 85 อุดมศึกษาสายอาชีพที่เน้นวิชาชีพร้อยละ 14 และระดับสูงกว่าปริญญาโทขึ้นไปถึงปริญญาเอกน้อยมากประมาณร้อยละ 1

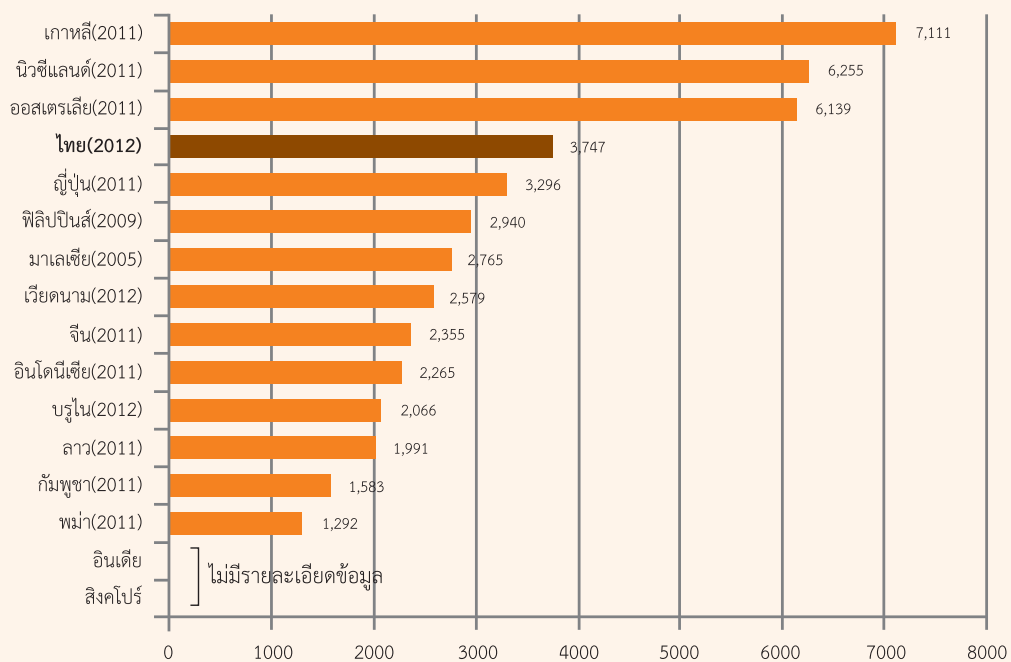
แผนภาพ 14 สัดส่วนร้อยละนักศึกษาระดับอุดมศึกษา จำแนกตามระดับ

ที่มา: UIS Data Center, 2013

2.2.12 อัตราส่วนนักศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 100,000 คน

แผนภาพ 15 อัตราส่วนนักศึกษาต่อประชากร 100,000 คน

ที่มา: UIS Data Center, 2013

หากพิจารณาอัตราส่วนนักศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 100,000 คน ในแผนภาพ 15 พบว่า ในจำนวนประชากร 1 แสนคน ประเทศไทยมีนักศึกษาระดับอุดมศึกษา 3,747 คน อัตราส่วนสูงกว่าญี่ปุ่น (3,296 คน) ฟิลิปปินส์ (2,940 คน) มาเลเซีย (2,765 คน) เวียดนาม (2,579 คน) และจีน (2,355 คน) แต่ผู้เข้าเรียนอุดมศึกษาของไทยยังห่างกับประเทศกลุ่ม OECD เช่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และเกาหลี ซึ่งอัตราส่วนนักศึกษาต่อประชากร 1 แสนคนอยู่ที่ 6,139 6,255 7,111 คน ตามลำดับ

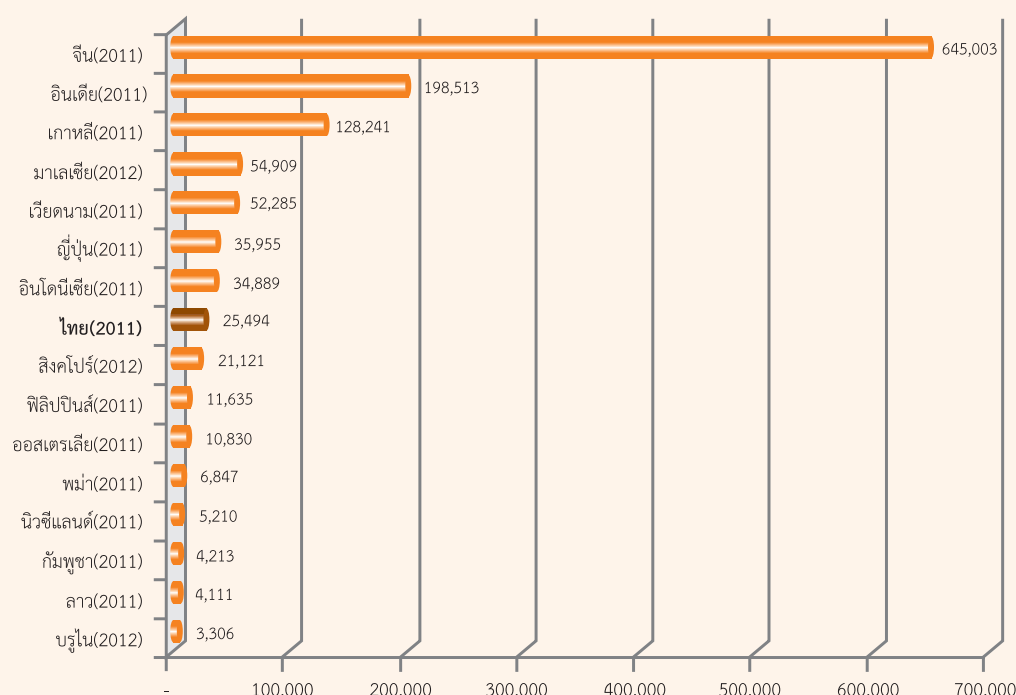
2.2.13 นักศึกษานานาชาติ

นักศึกษานานาชาติในรายงานฉบับนี้ หมายถึง นักศึกษาที่ไปเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศอื่นที่มีใช้ประเทศตน ในที่นี้ได้จำแนกนักศึกษานานาชาติใน 2 ลักษณะคือ นักศึกษาจากประเทศหนึ่งๆ ไปเรียนต่างประเทศ (Outbound Mobile Students) และนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนในประเทศ (Inbound Mobile Students)

2.2.13.1 นักศึกษาจากประเทศหนึ่งไปเรียนต่างประเทศ

ประเทศไทยมีนักศึกษาไปเรียนต่างประเทศ ปี 2554 จำนวน 25,494 คน ประเทศที่มีนักศึกษาไปเรียนต่างประเทศมากที่สุดในกลุ่มอาเซียน+6 คือ จีน 645,003 คน รองลงมาคือ อินเดียและเกาหลี 198,513 และ 128,241 คน ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังมีประเทศอื่นๆ ในอาเซียนที่ส่งนักศึกษาไปเรียนที่ต่างประเทศมากกว่าไทย ได้แก่ มาเลเซีย 54,909 คน เวียดนาม 52,285 คน ญี่ปุ่น 35,955 คน และอินโดนีเซีย 34,889 คน

แผนภาพ 16 จำนวนนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไปศึกษาต่างประเทศ

ที่มา: UIS Data Center, 2013

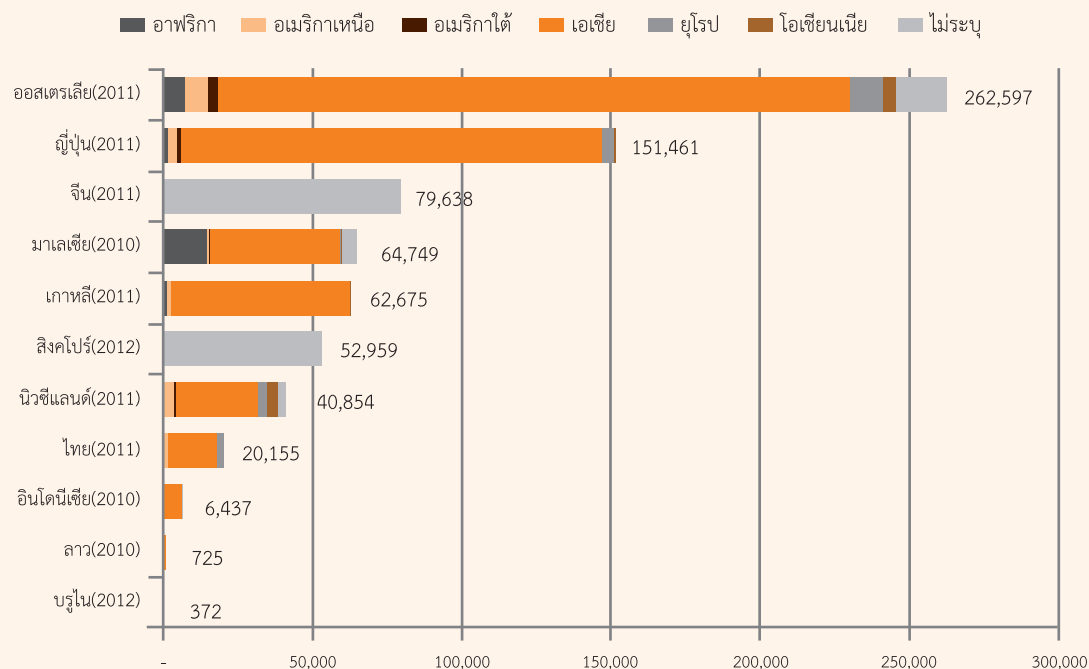

2.2.13.2 นักศึกษาต่างชาติ

นักศึกษาต่างชาติ หมายถึง นักศึกษาชาติอื่นที่เข้ามาเรียนในประเทศไทยนั้นๆ จากข้อมูลของ UIS พบว่า **ประเทศไทย**รับนักศึกษาต่างชาติ 20,155 คน สำหรับประเทศในกลุ่มอาเซียน+6 ที่มีนักศึกษาต่างชาติมากกว่าไทย เรียงตามลำดับ ได้แก่ ออสเตรเลีย (262,597 คน) ญี่ปุ่น (151,461 คน) จีน (79,638 คน) มาเลเซีย (64,749 คน) เกาหลี (62,675 คน) สิงคโปร์ (52,959 คน) และนิวซีแลนด์ (40,854 คน) (แผนภาพ 17 ตาราง 6)

สำหรับภูมิภาคที่มีนักศึกษาเข้ามาเรียนในประเทศไทยมากที่สุด คือ เอเชีย 17,724 คน รองลงมาคือ ยุโรป 1,191 คน อเมริกาเหนือและคาริบเบียน 1,111 คน

แผนภาพ 17 จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาในประเทศ

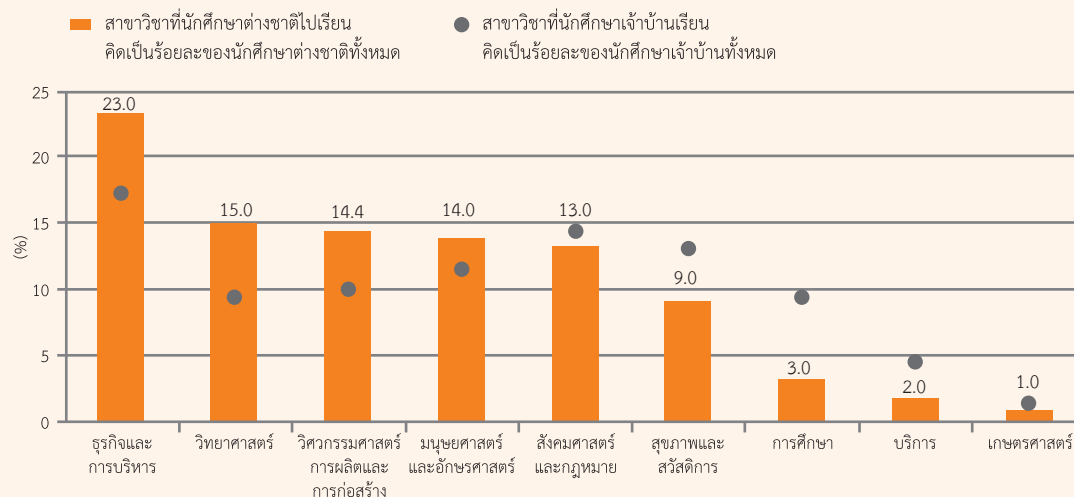
ที่มา: UIS Data Center, 2013

หมายเหตุ: กัมพูชา ฟิลิปปินส์ พม่า เวียดนาม และอินเดีย ไม่มีข้อมูล

สาขาวิชาที่นักศึกษาต่างชาตินิยมเรียน

สาขาวิชาที่นักศึกษาต่างชาตินิยมเรียนคิดเป็นร้อยละของนักศึกษาต่างชาติทั้งหมด เรียงลำดับดังนี้ ธุรกิจและการบริหาร ร้อยละ 23.0 วิทยาศาสตร์ ร้อยละ 15.0 วิศวกรรมศาสตร์ การผลิต และการก่อสร้าง ร้อยละ 14.4 มนุษยศาสตร์และศิลปะ ร้อยละ 13.95 สังคมศาสตร์และนิติศาสตร์ ร้อยละ 13.0 สาธารณสุขและสวัสดิการ ร้อยละ 9.0 **การศึกษา ร้อยละ 3.0** บริการ ร้อยละ 2.0 และเกษตรศาสตร์ ร้อยละ 1.0 (แผนภาพ 18)

แผนภาพ 18 สาขาวิชาที่นักศึกษาต่างชาตินิยมเรียน พ.ศ. 2552

ที่มา: Figure 18, Global Education Digest 2009, UIS, 2009

OECD รายงานในเอกสาร EDUCATION INDICATORS IN FOCUS, 2013/06 (September) ว่าในเกือบทุกประเทศ สาขาที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ได้แก่ สังคมศาสตร์ ธุรกิจ และกฎหมาย ในปี 2011 สาขาดังกล่าวที่เป็นที่นิยมของนักศึกษาใหม่ในทุกประเทศ ยกเว้นบางประเทศ เช่น ฟินแลนด์ ที่วิศวกรรมศาสตร์และการก่อสร้างได้รับความนิยม ส่วนในเกาหลีและซาอุดีอาระเบีย สาขามนุษยศาสตร์ ศิลปะ และการศึกษา เป็นที่นิยมในการเข้าศึกษาต่อ สำหรับสาขาที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ ซึ่งรวมถึงวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ อุตสาหกรรมและการก่อสร้าง เป็นที่นิยมลดลง

ความเสมอภาคทางการศึกษา

ความเสมอภาคทางการศึกษาในที่นี้จะนำเสนอด้วยตัวชี้วัดความเสมอภาคในการเข้ารับการศึกษาระหว่างเพศชายและเพศหญิง

ดัชนีตัวชี้วัดความเสมอภาคระหว่างเพศ (Gender Parity Index หรือ GPI) อาจจะนำมาใช้กับตัวชี้วัดการศึกษาประเทศต่างๆ ได้ เพื่อที่จะประเมินความแตกต่างทางเพศ ค่า GPI สำหรับอัตราการเข้าเรียนทั้งหมดใช้วิธีง่ายๆ คืออัตราการเข้าเรียนของเพศหญิงหารด้วยอัตราการเข้าเรียนของเพศชาย ค่าที่ต่ำกว่า 1 แสดงว่าโอกาสการเข้าเรียนของเพศชายดีกว่าเพศหญิง ค่าที่เข้าใกล้ 1 หมายความว่ามีความเสมอภาคในการเข้าเรียนหรือใกล้เคียง ความแตกต่างที่เพศหญิงมีโอกาสมากกว่าจะชี้ให้เห็นโดยค่านั้นจะมากกว่า 1 เป็นที่ยอมรับกันว่าความเสมอภาคทางเพศจะบรรลุเป้าหมาย เมื่อค่า GPI อยู่ระหว่าง 0.95-1.05

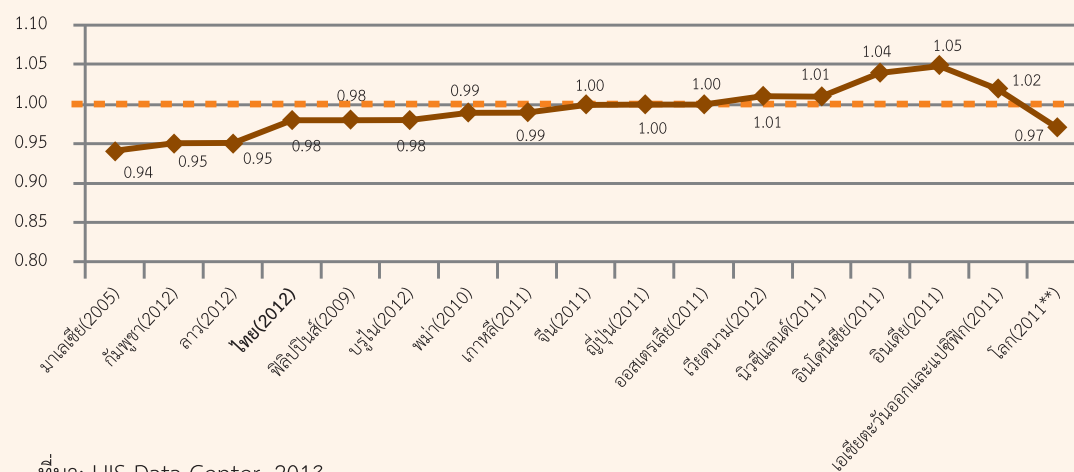
2.3 ความเสมอภาคระหว่างเพศ

2.3.1 ดัชนีความเสมอภาคระหว่างเพศ (GPI) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ยูเนสโกสนใจศึกษาความเสมอภาคในการเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างเพศชายและเพศหญิง เนื่องจากพบว่า เด็กทั่วโลกมากกว่า 1 ใน 3 อาศัยอยู่ในประเทศซึ่งไม่มีความเท่าเทียมกันระหว่างเพศชายและเพศหญิงในการเข้าถึงการศึกษาภาคบังคับ ความแตกต่างระหว่างเพศ และความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเป้าหมายการศึกษานานาชาติ

ระดับประถมศึกษา ค่าเฉลี่ยความเสมอภาคระหว่างเพศทั่วโลกอยู่ที่ 0.97 แสดงว่ามีความเสมอภาคในการเข้าเรียน ประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่ที่นำเสนอในรายงานฉบับนี้มีความเสมอภาคระหว่างเพศเช่นกันสำหรับประเทศไทย ความเสมอภาคทางการศึกษาระหว่างเพศ ระดับประถมศึกษาอยู่ที่ 0.98 จัดอยู่ในระดับปกติเป็นไปตามเกณฑ์ของ UPE (Universal Primary Education) แต่เพศชายเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา มากกว่าเพศหญิงเล็กน้อย

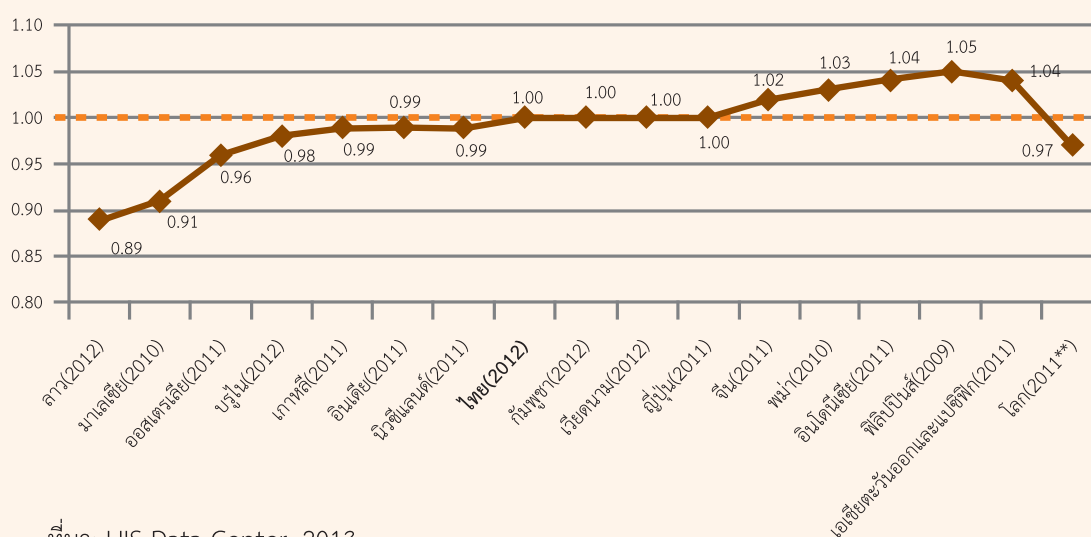
แผนภาพ 19 GPI ระดับประถมศึกษา

ที่มา: UIS Data Center, 2013

ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่มีค่าความเสมอภาคระหว่างเพศอยู่ในเกณฑ์ โดยประเทศไทยตัวชี้วัดความเสมอภาคทางการศึกษาระหว่างเพศ มีค่าเป็น 1.00 แสดงว่าเพศชายและเพศหญิง มีความเสมอภาคในการเข้าเรียน จากประเทศที่นำเสนอมีเพียงลาว (GPI=0.89) และมาเลเซีย (GPI=0.91) ที่ค่าความเสมอภาคระหว่างเพศอยู่นอกเกณฑ์ โดยเพศชายเข้าเรียนมากกว่าเพศหญิง ส่วนประเทศที่เพศหญิง เข้าเรียนมากกว่าเพศชายเล็กน้อย คือ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย พม่า และจีน โดยมีค่าความเสมอภาคระหว่างเพศ ใกล้เคียงค่าเฉลี่ยภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก (GPI=1.04)

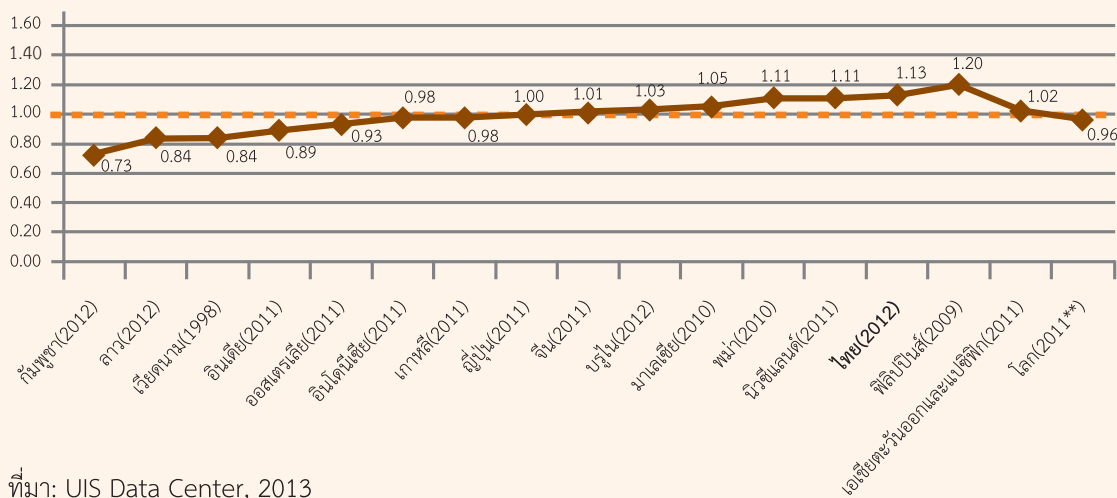
แผนภาพ 20 GPI ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ที่มา: UIS Data Center, 2013

ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ความไม่เสมอภาคระหว่างเพศจะเห็นได้ชัดขึ้น โดย ประเทศที่เพศหญิงมีอัตราการเข้าเรียนมากที่สุด ได้แก่ ฟิlipปินส์ (GPI=1.20) รองลงมาคือประเทศไทยมีเพศหญิงเข้าเรียนมากกว่าเพศชาย ค่า GPI อยู่ที่ 1.13 ซึ่งอยู่นอกเกณฑ์ความเสมอภาคระหว่างเพศ เช่นเดียวกับ นิวซีแลนด์ และ พม่า (GPI=1.11 เท่ากัน) ส่วนประเทศที่เพศชายมีอัตราการเข้าเรียนมากกว่าเพศหญิงและอยู่นอกเกณฑ์ มากที่สุดคือ กัมพูชา (GPI=0.73) รองลงมาคือ ลาวและเวียดนาม (GPI=0.84 เท่ากัน) อินเดียและออสเตรเลีย (GPI=0.89 และ 0.93) ตามลำดับ

แผนภาพ 21 GPI ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

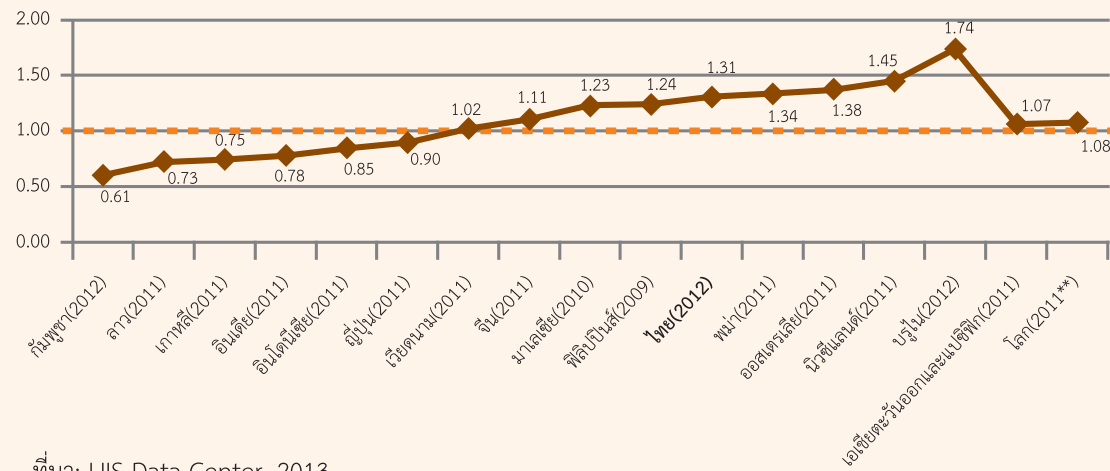

ที่มา: UIS Data Center, 2013

2.3.2 ดัชนีความเสมอภาคระหว่างเพศ (GPI) ระดับอุดมศึกษา

ความแตกต่างระหว่างเพศเห็นได้ชัดมากยิ่งขึ้นในระดับอุดมศึกษา ซึ่งค่าเฉลี่ยทั่วโลก GPI = 1.08 แสดงว่าเพศหญิงเข้าเรียนระดับอุดมศึกษามากกว่าเพศชาย เมื่อพิจารณารายประเทศ พบว่า ประเทศที่เพศหญิงเข้าเรียนมากกว่าเพศชายมากที่สุด ได้แก่ บรูไน (GPI=1.74) รองลงมาคือ นิวซีแลนด์ (GPI=1.45) ออสเตรเลีย (GPI=1.38) พม่า (GPI=1.34) และประเทศไทย (GPI=1.31) นอกจากนั้นยังมี ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และจีน ที่ค่า GPI สูงกว่าเกณฑ์ ส่วนประเทศที่เพศชายเข้าเรียนมากกว่าเพศหญิง มากที่สุดในกลุ่มประเทศที่น่าเสนอ คือ กัมพูชา (GPI=0.61) นอกจากนั้นยังมี ลาว (GPI=0.73) เกาหลี (GPI=0.75) และอินเดีย (GPI=0.78) นอกจากนั้นยังมีอินโดนีเซีย และญี่ปุ่น ที่ค่า GPI ต่ำกว่าเกณฑ์ (แผนภาพ 22)

แผนภาพ 22 GPI ระดับอุดมศึกษา

ที่มา: UIS Data Center, 2013

การที่ผู้ชายเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาน้อย สถาบันสถิติแห่งยูเนสโก (UIS) ชี้แนะว่าในบางประเทศอาจต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าว

การมีส่วนร่วมทางการศึกษา

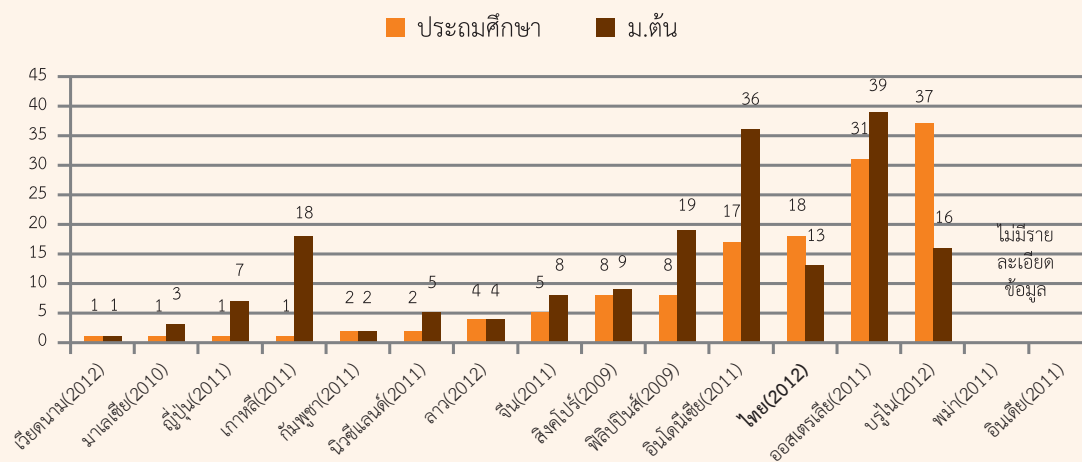
การมีส่วนร่วมทางการศึกษาในที่นี้จะนำเสนอด้วยการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ใช้ตัวชี้วัดสัดส่วนนักเรียน นักศึกษา ในสถานศึกษาของเอกชน จำแนกตามระดับการศึกษา ดังนี้

2.4 การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน

2.4.1 สัดส่วนนักเรียนในสถานศึกษาของเอกชน ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น

สัดส่วนนักเรียนในสถานศึกษาของเอกชน เป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ปัจจุบันมีโรงเรียนเอกชนจำนวนไม่น้อยที่ได้รับความนิยมจากประชาชนมากกว่าโรงเรียนของรัฐ การให้เอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการทางการศึกษา เป็นการให้ทางเลือกแก่ประชาชนผู้ใช้บริการการศึกษา และ เป็นการแข่งขันการให้บริการทางการศึกษาแบบเสรี

แผนภาพ 23 สัดส่วนนักเรียนในสถานศึกษาของเอกชนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น

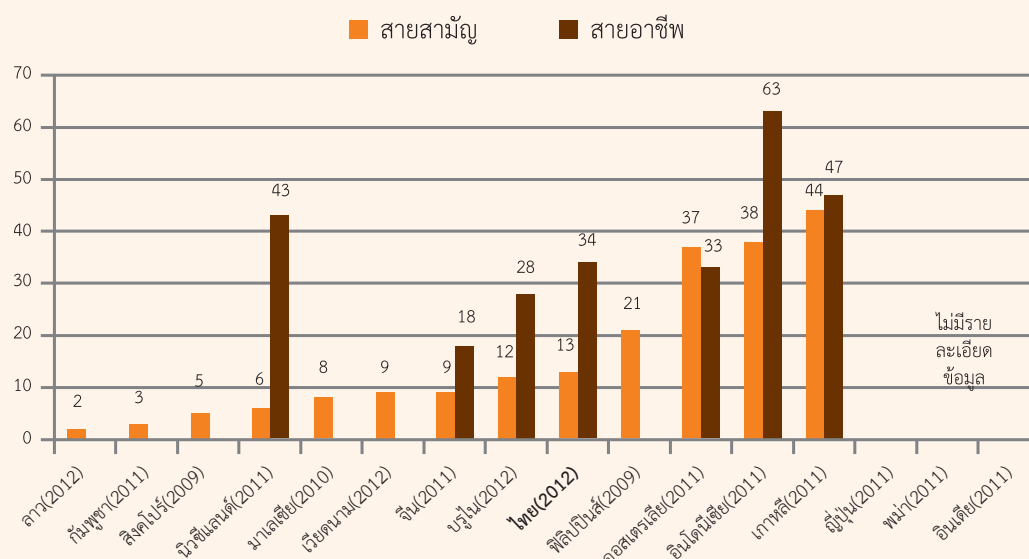
ที่มา: UIS Data Center, 2013

ระดับประถมศึกษา จากแผนภาพ 23 พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนระดับประถมศึกษาเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐ ประเทศที่ภาคเอกชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษามากที่สุดคือ บรูไน ร้อยละ 37 รองลงมาคือ ออสเตรเลีย ร้อยละ 31 ส่วนประเทศที่ภาคเอกชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาน้อยไม่ถึงร้อยละ 20 เช่น **ประเทศไทย** (ร้อยละ 18) อินโดนีเซีย (ร้อยละ 17) ฟิลิปปินส์และสิงคโปร์ (ร้อยละ 8) กัมพูชา (ร้อยละ 2) ประเทศที่มีมีนักเรียนเอกชนในระดับประถมศึกษาน้อยมากเพียงร้อยละ 1 ได้แก่ เกาหลี ญี่ปุ่น มาเลเซีย และเวียดนาม

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น **ประเทศไทย**มีนักเรียนในโรงเรียนเอกชนร้อยละ 13 สำหรับประเทศที่เอกชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาค่อนข้างมากพบในประเทศออสเตรเลีย ซึ่งมีนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนมากที่สุดร้อยละ 39 รองลงมา คือ อินโดนีเซีย (ร้อยละ 36) ฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 19) เกาหลี (ร้อยละ 18) และบรูไน (ร้อยละ 16) ส่วนประเทศอื่นๆ สัดส่วนนักเรียนเอกชนไม่ถึงร้อยละ 10

2.4.2 สัดส่วนนักเรียนในสถานศึกษาของเอกชน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

แผนภาพ 24 สัดส่วนนักเรียนในสถานศึกษาของเอกชน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ที่มา: UIS Data Center, 2013

ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มากขึ้น มากที่สุดคือ เกาหลี (ร้อยละ 44) รองลงมาคือ อินโดนีเซีย และออสเตรเลีย ร้อยละ 38 และ 37 ตามลำดับ สำหรับประเทศไทย นักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญเพียง ร้อยละ 13 ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีพ หลายประเทศภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในสัดส่วนที่สูงมาก โดยมากที่สุดที่อินโดนีเซีย สัดส่วนสูงมากถึงร้อยละ 63 รองลงมาคือ เกาหลี (ร้อยละ 47) และ นิวซีแลนด์ (ร้อยละ 43) สำหรับประเทศไทย เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร้อยละ 34

ที่น่าสังเกตคือ สัดส่วนของนักเรียนที่เข้าเรียนในโรงเรียนของเอกชนมีแนวโน้มมากขึ้นเมื่อระดับ การศึกษาสูงขึ้น และมีหลายประเทศที่ไม่จัดสายอาชีพหรือไม่รายงานข้อมูลสายอาชีพ เช่น ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย เวียดนาม สิงคโปร์ กัมพูชา และลาว เป็นต้น (แผนภาพ 24)

ตอนที่ 3

คุณภาพ และประสิทธิภาพ
การจัดการศึกษา

คุณภาพทางการศึกษา

3.1 คุณภาพทางการศึกษา

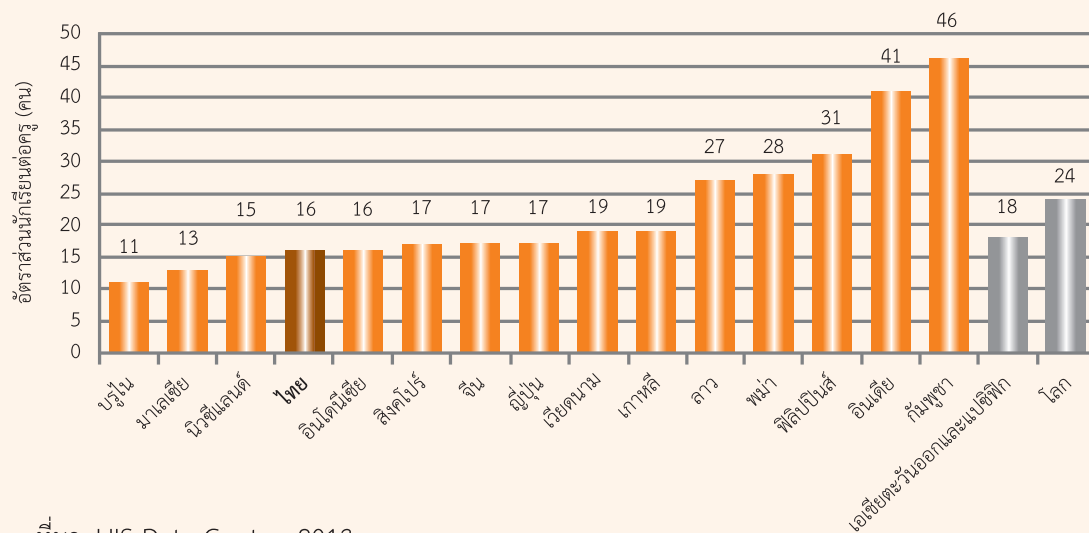
ในการอธิบายถึงคุณภาพ ในที่นี้จะใช้ตัวชี้วัดเกี่ยวกับครูและสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ เช่น อัตราส่วนนักเรียนต่อครู ขนาดชั้นเรียน รวมทั้งการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษา ดังต่อไปนี้

3.1.1 ครูและสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้

3.1.1.1 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู

อัตราส่วนนักเรียนต่อครู เป็นตัวชี้วัดการลงทุนด้านทรัพยากรมนุษย์ในด้านการศึกษา พบว่า **ระดับประถมศึกษา ปี พ.ศ. 2553 ประเทศไทยมีอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 16:1** ดีกว่าทั้งอัตราส่วนนักเรียนต่อครูเฉลี่ยทั่วโลก 24:1 และเฉลี่ยภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก 18:1 เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศอาเซียน พบว่า ประเทศส่วนใหญ่จะมีค่าใกล้เคียงกับไทย เช่น อินโดนีเซีย (16:1) สิงคโปร์ และจีน (17:1 เท่ากัน) โดยมาเลเซียอัตราส่วนต่ำกว่าไทย คือ บรูไน (11:1) มาเลเซีย (13:1) เวียดนามอัตราส่วนเท่ากับเกาหลี 19:1 ส่วนประเทศที่มีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษาค่อนข้างสูงคือ กัมพูชา (46:1) อินเดีย (41:1) ฟิลิปปินส์ (31:1) พม่า (28:1) ลาว (27:1) ฟิลิปปินส์ (31:1) (แผนภาพ 25 และตาราง 11)

แผนภาพ 25 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู ระดับประถมศึกษา

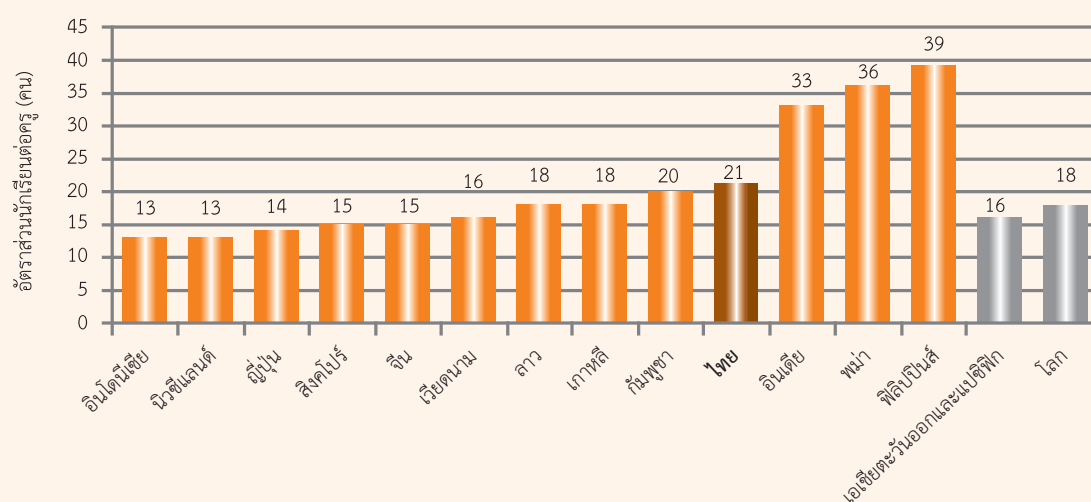

ที่มา: UIS Data Center, 2013

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใน พ.ศ. 2553 ประเทศไทยมีอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 21:1 ซึ่งอัตราส่วนสูงกว่าค่าของเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก (16:1) และค่าเฉลี่ยของโลก (18:1)

เมื่อเปรียบเทียบรายประเทศ พบว่า ประเทศที่มีอัตราส่วนสูงเกิน 30:1 ได้แก่ ฟิลิปปินส์ (39:1) รองลงมาคือ พม่า และอินเดีย 36:1 และ 33:1 ตามลำดับ ส่วนประเทศที่มีอัตราส่วนต่ำ ได้แก่ อินโดนีเซีย และนิวซีแลนด์ (13:1 เท่ากัน) ญี่ปุ่น 14:1 สิงคโปร์และจีน (15:1 เท่ากัน) เวียดนาม 16:1 ส่วนลาว เท่ากับเกาหลี 18:1 (แผนภาพ 26 และตาราง 11)

แผนภาพ 26 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

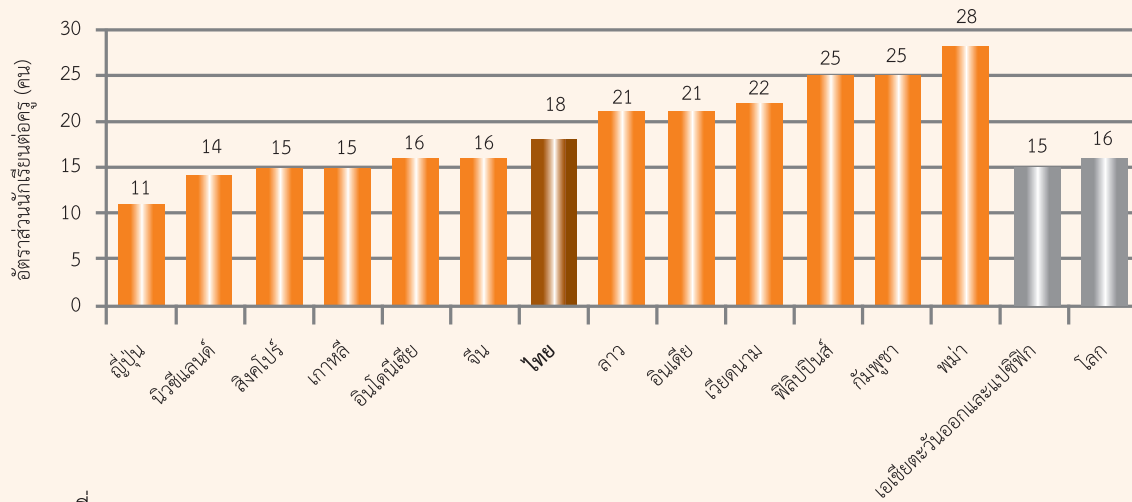

ที่มา: UIS Data Center, 2013

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประเทศไทยมีอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 18:1 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก (15:1) และของโลก 16:1

เมื่อเปรียบเทียบรายประเทศ พบว่า ประเทศที่มีค่าอัตราส่วนนักเรียนต่อครูต่ำคือ ญี่ปุ่น (11:1) นิวซีแลนด์ (14:1) สิงคโปร์ และเกาหลี (15:1 เท่ากัน) อินโดนีเซีย และจีน (16:1 เท่ากัน) ส่วนประเทศที่มีอัตราส่วนสูงที่สุด ได้แก่ พม่า 28:1 รองลงมาคือ กัมพูชา ฟิลิปปินส์ เวียดนาม และอินเดีย (แผนภาพ 27 ตาราง 11)

แผนภาพ 27 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ที่มา: UIS Data Center, 2013

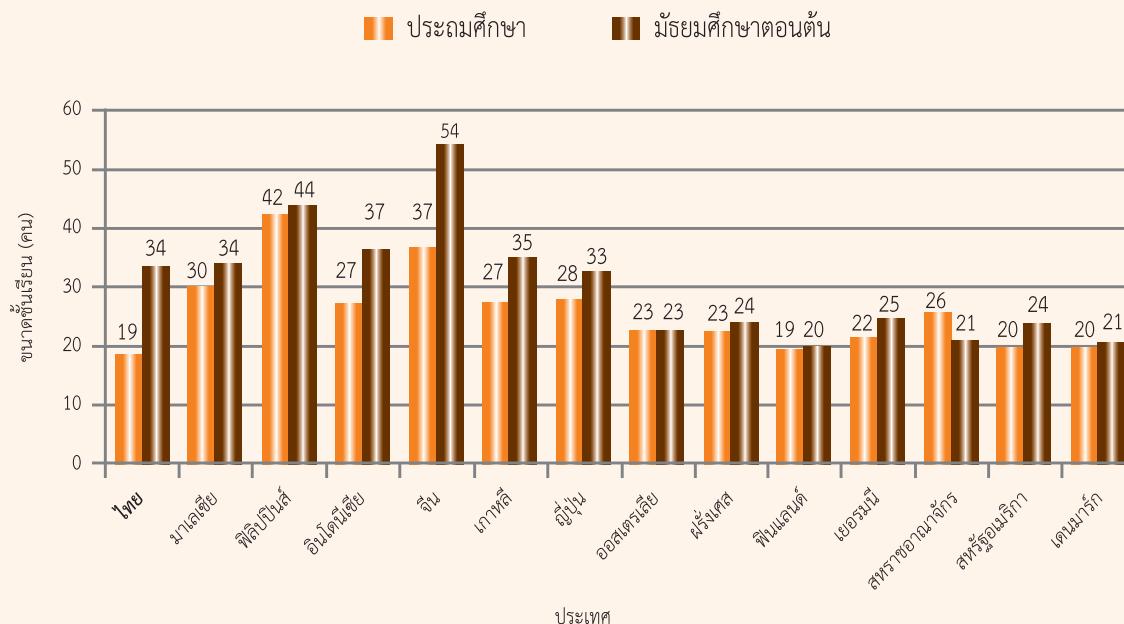
3.1.1.2 ขนาดชั้นเรียน

ขนาดชั้นเรียน ในที่นี้หมายถึง จำนวนนักเรียนทั้งหมดหารด้วยจำนวนห้องเรียนทั้งหมด มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของชั้นเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้ผลลัพธ์ชี้ไปในทิศทางเดียวกันว่า ชั้นเรียนควรมีขนาดเล็ก แต่อาจจำเป็นเฉพาะในระดับชั้นต้นๆ และไม่สามารถใช้ได้ในประเทศที่กำลังพัฒนา ในการลดขนาดของชั้นเรียนเป็นปัญหาที่ต้องพิจารณาในระดับนโยบาย รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่ต้องจ้างครูเพิ่ม ตลอดจนการรักษาคุณภาพของครูในขณะที่มีความต้องการครูเพิ่มมากขึ้น

ระดับประถมศึกษา ใน พ.ศ.2553 ประเทศไทยขนาดชั้นเรียนของรัฐเท่ากับ 19 คน ส่วนประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่ไม่มีข้อมูล ที่มีข้อมูลได้แก่ ฟิลิปปินส์สูงถึง 42 คน มาเลเซีย 30 คน และอินโดนีเซีย 27 คน ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก ส่วนใหญ่จะมีขนาดห้องเรียนมากกว่าไทย เช่น จีน 37 คน ญี่ปุ่น 28 คน เกาหลี 27 คน เป็นต้น (แผนภาพ 28 และภาคผนวก ตาราง 12)

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประเทศไทยมีขนาดชั้นเรียนในโรงเรียนของรัฐอยู่ที่ 34 คน เท่ากับมาเลเซีย ส่วนประเทศที่มีขนาดชั้นเรียนมากที่สุดคือ จีน 54 คน รองลงมาได้แก่ ฟิลิปปินส์ 44 คน อินโดนีเซีย 37 คน เกาหลี 35 คน และญี่ปุ่น 33 คน เป็นต้น (แผนภาพ 28 และตาราง 12)

แผนภาพ 28 ขนาดชั้นเรียนโรงเรียนของรัฐ จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2553

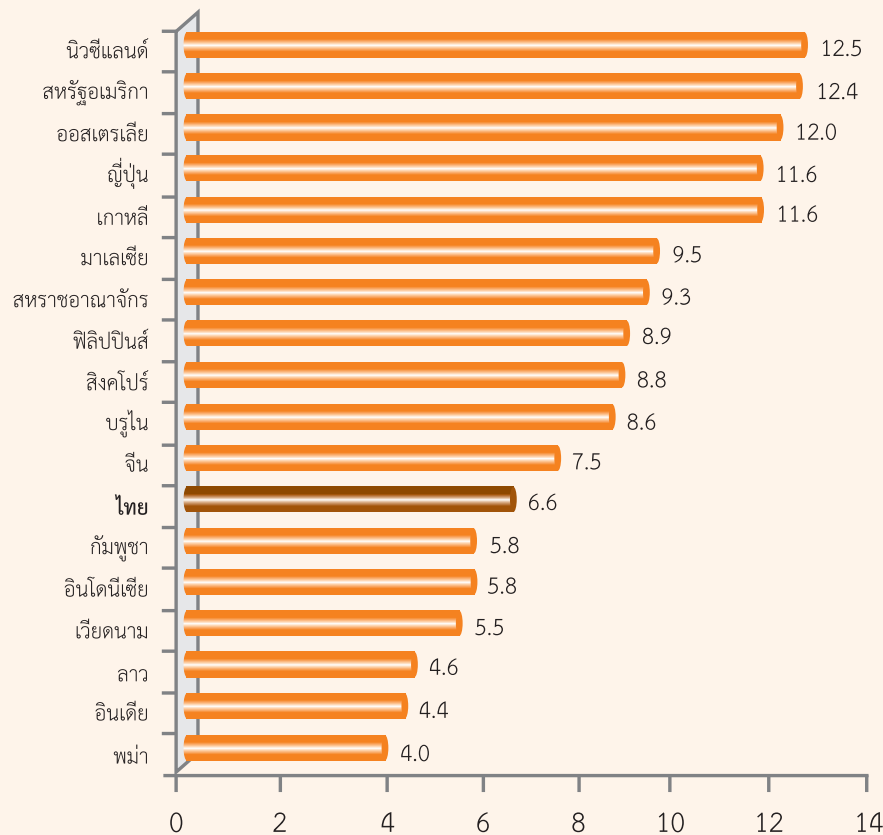
ที่มา: Global Education Digest 2012, UIS, 2012 (ภาคผนวก ตาราง 12)

3.1.2 ปีการศึกษาเฉลี่ย

ปีการศึกษาเฉลี่ยเป็นตัวชี้วัดระดับการศึกษาของคนไทยในภาพรวม โดยศึกษาเปรียบเทียบกับผู้มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งถือเป็นวัยแรงงานที่ได้รับการศึกษาเฉลี่ยแล้วก็ได้ปี ในการเปรียบเทียบปีการศึกษาเฉลี่ยระดับนานาชาติจากเอกสาร Human Development Report ของ UNDP พบว่า **ประเทศไทย**มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปปี พ.ศ. 2554 อยู่ที่ 6.6 ปี ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยทั่วโลก 6.2 ปี (Data Source: Barro-Lee Data, 2011) แต่ต่ำกว่าจีน (7.5 ปี) และฟิลิปปินส์ (8.9 ปี) ในขณะที่มาเลเซียมีปีการศึกษาเฉลี่ยสูงถึง 9.5 ปี ติดกลุ่มประเทศ OECD ซึ่งปีการศึกษาเฉลี่ยอยู่ที่ 9-12 ปี (แผนภาพ 29)

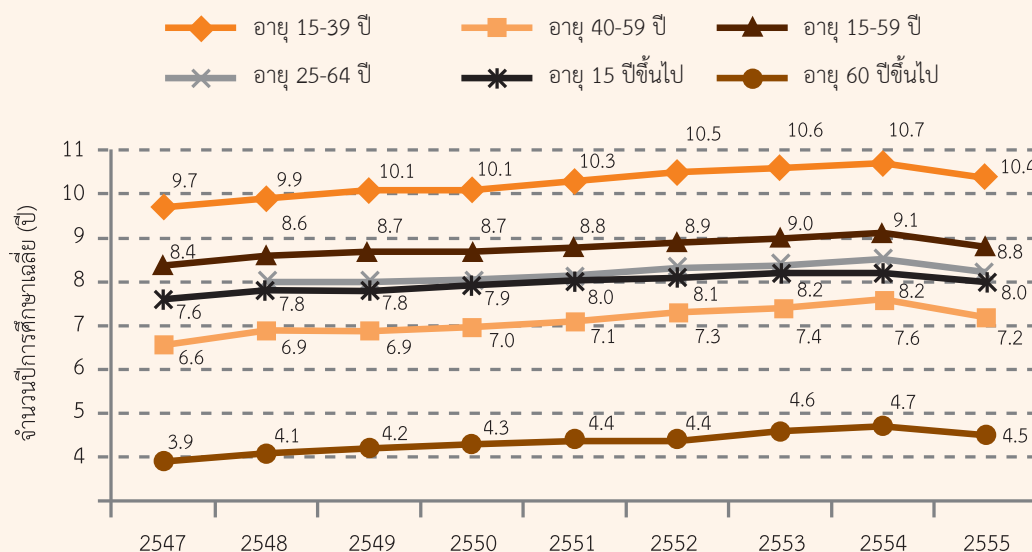
แผนภาพ 29 ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ปี 2554

ที่มา: Human Development Report 2013, UNDP (ภาคผนวก ตาราง 10)

เมื่อพิจารณาแนวโน้มปีการศึกษาเฉลี่ยโดยรวมของคนไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 – 2554 ซึ่งเป็นข้อมูลจากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ จะเห็นว่า ประชากรไทยมีปีการศึกษาเฉลี่ยดีขึ้น ในช่วงปี พ.ศ. 2549-2554 แต่กลับลดลงในปี พ.ศ. 2555 หากดูเฉพาะกลุ่มอายุ 15 ปีขึ้นไป ปีการศึกษาเฉลี่ยจะเพิ่มจาก 7.8 ในปี พ.ศ. 2549 เป็น 8.2 ในปี พ.ศ. 2554 แล้วลดลงเหลือ 8.0 ในปี พ.ศ. 2555 ส่วนกลุ่มอายุ 15-59 ปีนั้น มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มปีละ 0.1 จาก 8.7 ในปี พ.ศ. 2549 เป็น 9.1 ในปี พ.ศ. 2554 แล้วลดลงเหลือ 8.8 ในปี พ.ศ. 2555 ซึ่งยังไม่ถึงเป้าหมายปี 2554 ที่กำหนดไว้ 10 ปี และยังห่างไกลเป้าหมายยุทธศาสตร์การศึกษาที่จะให้เพิ่มขึ้นเป็น 15 ปีในปี พ.ศ. 2561 (แผนภาพ 30)

แผนภาพ 30 ปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทย จำแนกตามกลุ่มอายุ
เปรียบเทียบ พ.ศ. 2549 – 2555

ที่มา: สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สกศ.

3.1.3 การรู้หนังสือของประชากร

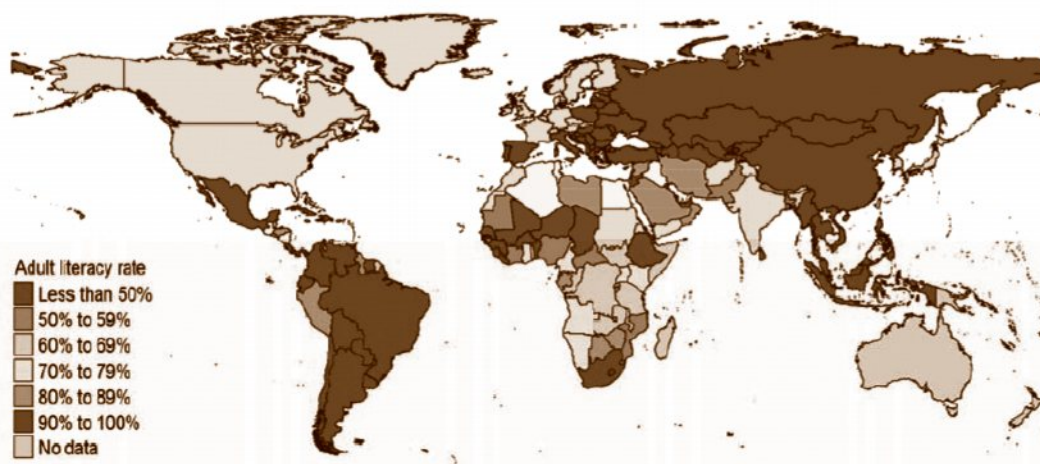
การรู้หนังสือ หมายถึง ความสามารถในการอ่านและเขียน เข้าใจ คำธรรมดาสามัญที่ใช้ในชีวิตประจำวัน (UN, 2008) ในเชิงสถิติจะแบ่งประชากรสำหรับจัดทำตัวชี้วัดการรู้หนังสือเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้รู้หนังสือ และกลุ่มผู้ไม่รู้หนังสือ

สถาบันสถิติแห่งยูเนสโก (The UNESCO Institute for Statistics (UIS)) ติดตามและประเมินผล การรู้หนังสือของประชากรทั่วโลก เพื่อตอบสนองเป้าหมายระดับสากลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All หรือ EFA) และเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (The Millennium Development Goals) UIS จัดทำตัวชี้วัดอัตราการรู้หนังสือของประชากรวัยแรงงานอายุ 15 ปีขึ้นไป และผู้เยาว์อายุระหว่าง 15-24 ปี เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการศึกษาเพื่อปวงชนระดับนานาชาติ จึงกำหนดเป้าหมายที่จะเพิ่มอัตราการรู้หนังสือในผู้ใหญ่อีกร้อยละ 50 ระหว่างปี ค.ศ 2000-2015 ในขณะที่จำนวนผู้ไม่รู้หนังสือได้ลดลงในทศวรรษที่แล้ว และพบว่าในจำนวนผู้ใหญ่ 774 ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นผู้หญิงถึงร้อยละ 64 ยังคงขาดทักษะพื้นฐาน การอ่านและการเขียน โดยในปี ค.ศ. 2011 โดยเฉลี่ยทั่วโลกผู้ใหญ่อายุ 15 ปีขึ้นไปรู้หนังสือร้อยละ 84.1 ในขณะที่ผู้เยาว์อายุ 15-24 ปี รู้หนังสือร้อยละ 89.5

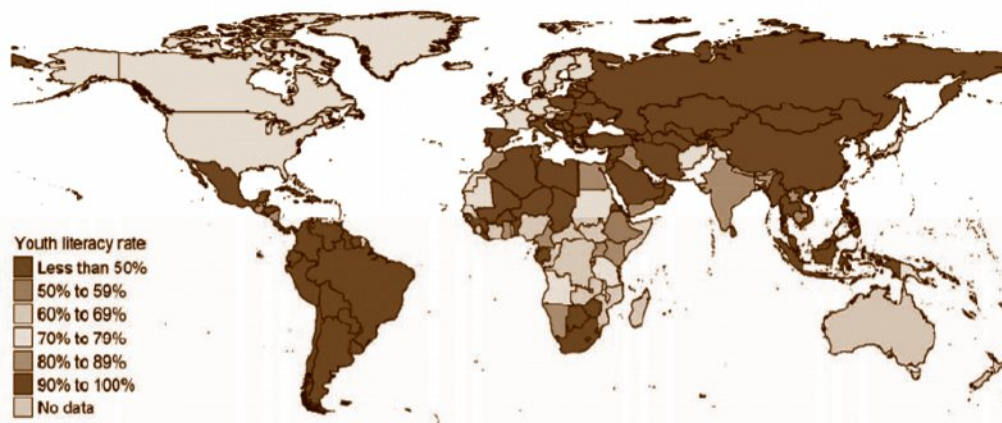
แผนภาพ 31 อัตราการรู้หนังสือต่ำสุดและสูงสุดของโลกอยู่ที่ไหน
แสดงแผนที่โลกสำหรับอัตราการรู้หนังสือสำหรับผู้ใหญ่และผู้เยาว์ ปี ค.ศ. 2011

FIGURE 1. WHERE ARE LITERACY RATES LOWEST AND HIGHEST IN THE WORLD?
GLOBAL MAPS OF LITERACY RATES FOR ADULTS AND YOUTH, 2011

Adult literacy rate

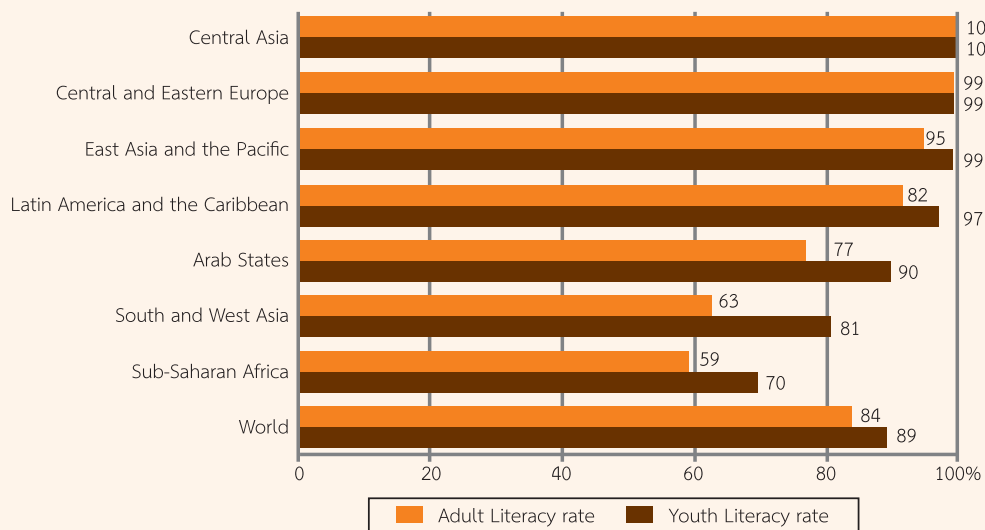
Youth literacy rate

Source: UNESCO Institute for Statistics, September 2013.

เมื่อถึงปี ค.ศ. 2015 ซึ่งเป็นปีที่เป้าหมายสำหรับการศึกษาเพื่อปวงชน และเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ และคาดหวังว่า 2 ใน 3 ของผู้ใหญ่ และ 3 ใน 4 ของผู้เยาว์แถบซบซาราณแอฟริกา จะมีความสามารถในการอ่านและเขียน ในเอเชียกลาง ยุโรปตะวันออก เอเชียตะวันออกและแปซิฟิก และลาตินอเมริกาและแคริบเบียน ถูกคาดหวังไว้ว่าผู้เยาว์เกือบทั้งหมดจะมีทักษะในการอ่านและเขียน ส่วนในสาธารณรัฐอาหรับ รวมทั้งเอเชียใต้และเอเชียตะวันตก ประมาณการว่าผู้เยาว์ 9 ใน 10 คนที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี จะสามารถอ่านและเขียนได้ สำหรับกลุ่มผู้ใหญ่ อัตราการรู้หนังสือคาดว่าจะสูงขึ้นเรื่อยๆ ในปีต่อๆ มา แต่ก็ยังคาดว่าจะต่ำกว่า อัตราการรู้หนังสือของผู้เยาว์ในทุกภูมิภาคทั่วโลก โดย UIS ประมาณการอัตราการรู้หนังสือไว้ว่า ภายในปี 2015 อัตราการรู้หนังสือของผู้ใหญ่โดยเฉลี่ยทั่วโลกจะสูงถึงร้อยละ 86 และอัตราการรู้หนังสือของผู้เยาว์จะสูงถึงร้อยละ 92

แผนภาพ 32 อัตราการรู้หนังสือของผู้ใหญ่ และผู้เยาว์ จำแนกตามภูมิภาค ปี ค.ศ. 2011

Source: UNESCO Institute for Statistics, September 2013

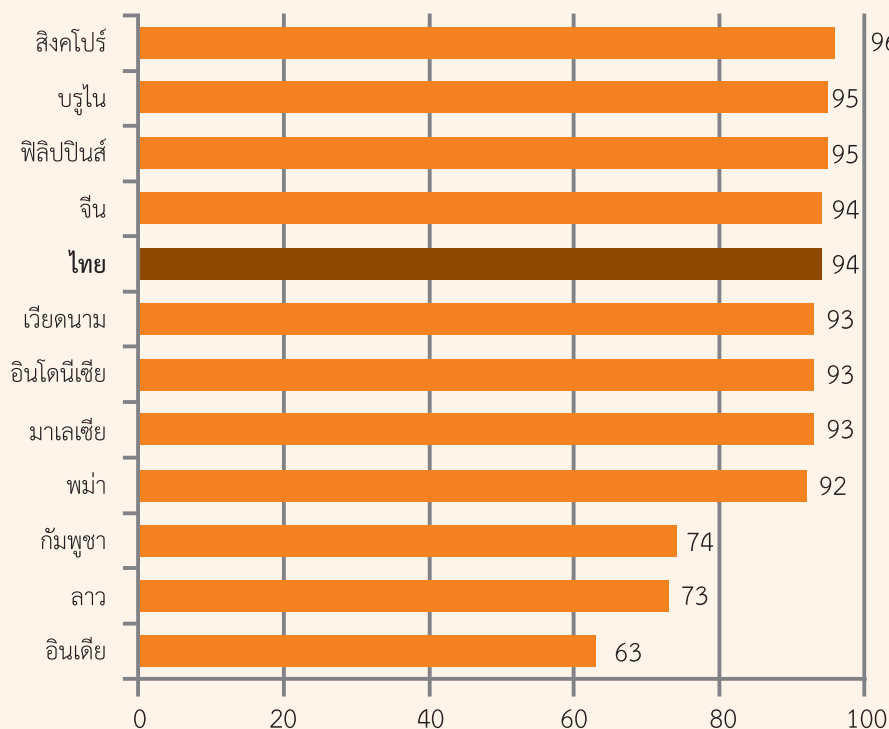
ในภูมิภาคเอเชียใต้และตะวันตก มีผู้ไม่รู้หนังสือถึงครึ่งหนึ่งของประชากรที่ไม่รู้หนังสือทั่วโลก กล่าวคือ ร้อยละ 53 และอีกร้อยละ 24 ของผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสืออาศัยอยู่ในภูมิภาคซบซาราณแอฟริกา อีก ร้อยละ 12 ในเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก ที่เหลืออีกเล็กน้อยร้อยละ 6.2 ในสาธารณรัฐอาหรับ และร้อยละ 4.6 ในลาตินอเมริกาและแคริบเบียน นอกนั้นอีกร้อยละ 2 ของประชากรโลกที่ไม่รู้หนังสืออยู่ในภูมิภาคอื่นๆ

เมื่อถึงปี ค.ศ. 2015 ซึ่งเป็นปีที่เป้าหมายสำหรับการศึกษาเพื่อปวงชน และเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ 2 ใน 3 ของผู้ใหญ่ และ 3 ใน 4 ของผู้เยาว์แถบซบซาราณแอฟริกา ถูกคาดหวังว่าจะมีความสามารถในการอ่านและเขียน ส่วนในตอนกลางของเอเชียกลาง และตะวันออกของยุโรป รวมทั้งเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก และลาตินอเมริกาและแคริบเบียน ถูกคาดหวังไว้ว่าผู้เยาว์เกือบทั้งหมดจะมีทักษะในการอ่านและเขียนเช่นกัน ในสาธารณรัฐอาหรับ เอเชียใต้และเอเชียตะวันตก ประมาณการไว้ว่าผู้เยาว์ 9 ใน 10 คนที่มีอายุระหว่าง

15-24 ปี จะสามารถอ่านออกและเขียนได้ ในกลุ่มผู้ใหญ่ อัตราการรู้หนังสือคาดว่าจะสูงขึ้นเรื่อยๆ ในปีต่อๆ มา แต่ก็ยังคาดว่าจะต่ำกว่าอัตราของผู้เยาว์ในทุกภูมิภาคทั่วโลก จากการประมาณการการรู้หนังสือ พบว่าโดยเฉลี่ยอัตราการรู้หนังสือผู้ใหญ่จะสูงถึงร้อยละ 86 และผู้เยาว์จะสูงถึงร้อยละ 92 ภายในปี 2015 (UNESCO, UIS FACT SHEET, SEPTEMBER 2013, No.26)

สำหรับในกลุ่มอาเซียน+6 UNESCO/UIS รายงานอัตราการรู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปของไทยร้อยละ 94 เท่ากันกับจีน แต่ต่ำกว่าสิงคโปร์ (ร้อยละ 96) บรูไนและฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 95) ซึ่งเป็นไปได้ตามที่ยูเนสโกคาดว่าปี พ.ศ. 2558 อัตราการรู้หนังสือของประชากรผู้ใหญ่อายุ 15 ปีขึ้นไปของไทย จะเพิ่มเป็นร้อยละ 95

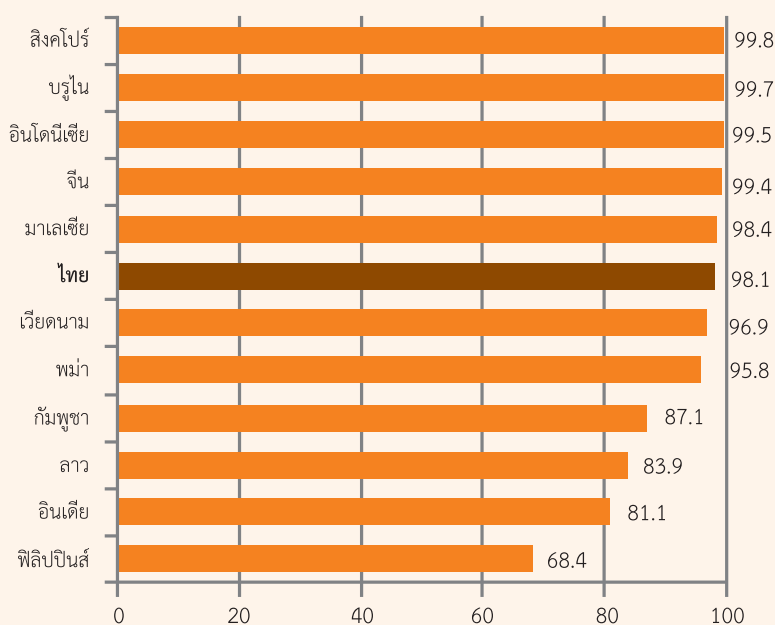
แผนภาพ 33 อัตราการรู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป

ที่มา: Global Education Digest., UIS, 2012 (ภาคผนวก ตาราง 9)

UIS รายงานอัตราการรู้หนังสือของเยาวชนอายุ 15-24 ปีของไทยร้อยละ 98.1 ต่ำกว่าสิงคโปร์ บรูไน อินโดนีเซีย และจีน (ร้อยละ 99 ขึ้นไป) และมาเลเซีย (ร้อยละ 98.4) เล็กน้อย ยูเนสโกคาดว่าปี พ.ศ. 2558 อัตราการรู้หนังสือของเยาวชนอายุ 15-24 ปีของไทยจะเพิ่มเป็นร้อยละ 99 ในปี พ.ศ. 2558

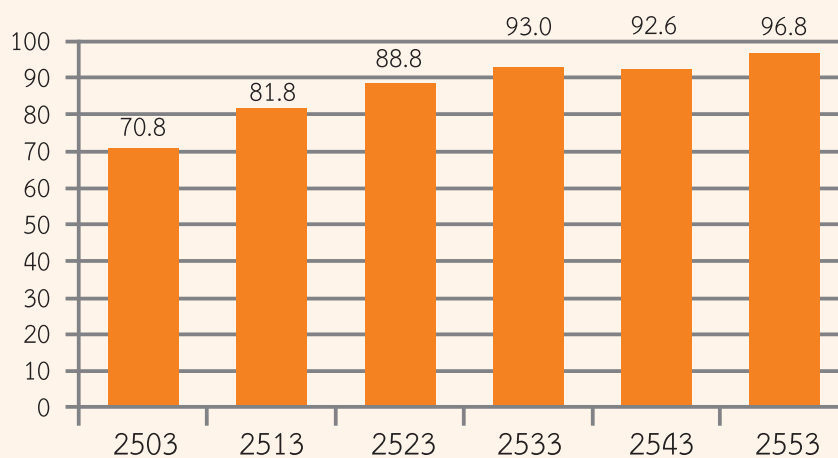
แผนภาพ 34 อัตราการรู้หนังสือของประชากร อายุ 15-24 ปี

ที่มา: Global Education Digest., UIS, 2012 (ภาคผนวก ตาราง 9)

จากการสำมะโนประชากรและเคหะ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติในช่วงปี พ.ศ. 2503-2553 พบว่า อัตราการอ่านออกเขียนได้ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยปี พ.ศ. 2503 มีอัตราร้อยละ 70.8 เพิ่มขึ้นร้อยละ 93 ในปี พ.ศ. 2533 ลดลงเล็กน้อยในปี พ.ศ. 2543 และเพิ่มขึ้นอีกในปี พ.ศ. 2553 เป็นร้อยละ 96.8 ไกล่เป้าหมายยุทธศาสตร์การศึกษาของชาติที่จะไปให้ถึงร้อยละ 100 ในปี พ.ศ. 2561

แผนภาพ 35 แนวโน้มอัตราการอ่านออกเขียนได้ของคนไทย ปี พ.ศ. 2503-2553

ที่มา: สำมะโนประชากรและเคหะ, สสช. ปี 2503-2553

3.1.4 การศึกษาของประชากรวัยแรงงาน (Education Attainment)

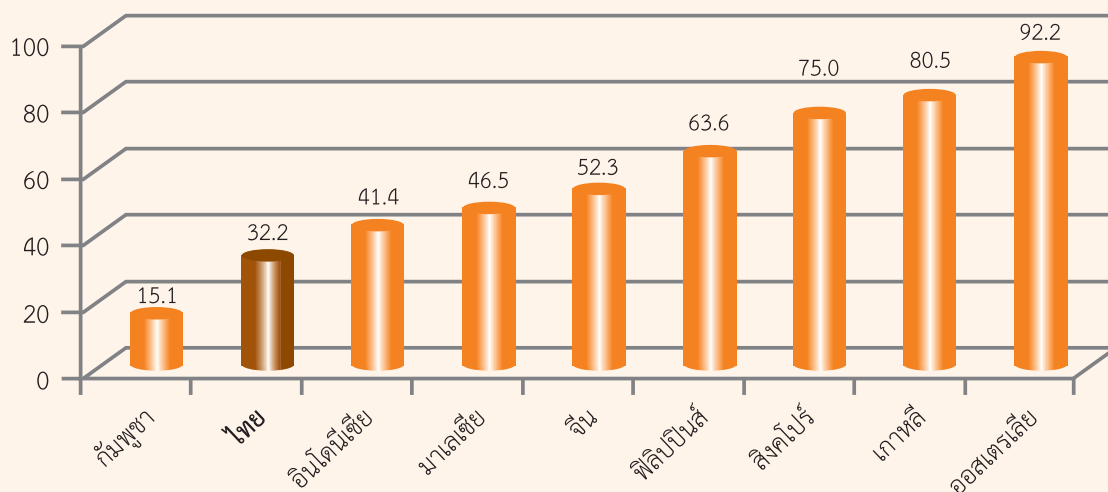
สถาบันสถิติแห่งยูเนสโก (UIS) ศึกษาเปรียบเทียบระดับการศึกษาของประชากรวัยแรงงานกลุ่มอายุ 25 ปีขึ้นไป โดยแบ่งออกเป็น 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ร้อยละของประชากรวัยแรงงานที่สำเร็จการศึกษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2) ร้อยละของประชากรวัยแรงงานที่สำเร็จการศึกษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และ 3) ร้อยละของประชากรวัยแรงงานที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา และ 4) สัดส่วนร้อยละของประชากรวัยแรงงานอายุ 25 ปีขึ้นไป จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จ ซึ่งข้อมูลจากสถาบันสถิติแห่งยูเนสโกหรือ UIS (2011) แสดงรายละเอียดของผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับ ดังนี้

3.1.4.1 ประชากรวัยแรงงานที่สำเร็จการศึกษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย

เมื่อจำแนกประชากรวัยแรงงานที่ได้รับการศึกษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (แผนภาพ 36) และมัธยมศึกษาตอนปลาย (แผนภาพ 37) พบว่า **ประเทศไทย**มีประชากรวัยแรงงานอายุ 25 ปีขึ้นไปที่สำเร็จการศึกษาอย่างต่ำที่สุดระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายเฉลี่ยร้อยละ 32.2 และ 22.4 ตามลำดับ (ข้อมูลปี พ.ศ. 2549) ซึ่งต่ำกว่าหลายๆ ประเทศ

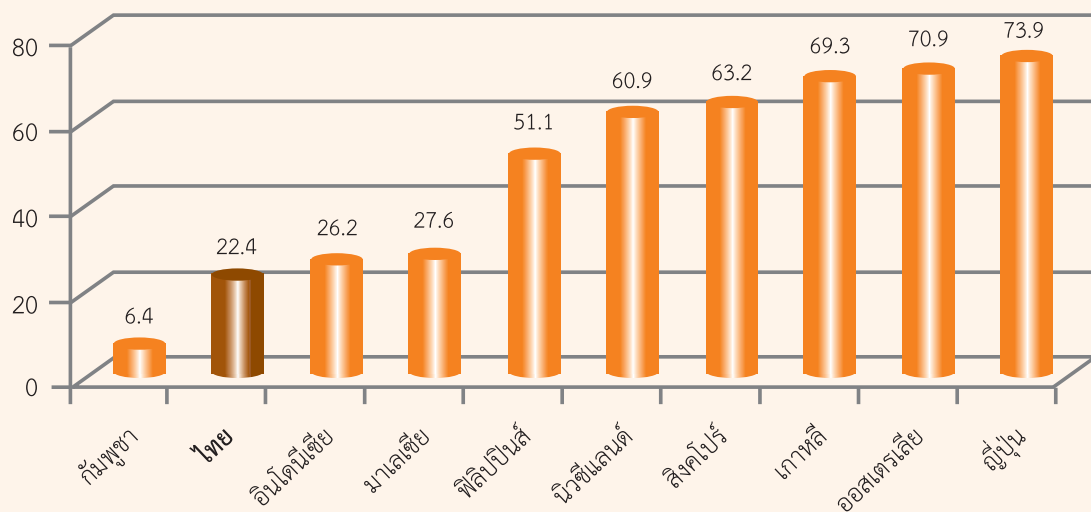
ถึงแม้สัดส่วนดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ก็เพิ่มขึ้นอย่างช้าๆ โดยเพิ่มจากปี พ.ศ. 2545 ร้อยละ 3 เท่านั้น ซึ่งยังห่างไกลเป้าหมายยุทธศาสตร์และตัวบ่งชี้การปฏิรูปการศึกษาไทยในทศวรรษที่สองในการเพิ่มการศึกษาของประชากรวัยแรงงาน อายุ 15 ปีขึ้นไปที่กำหนดให้มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปให้เป็นร้อยละ 65 ภายในปี พ.ศ. 2561

แผนภาพ 36 ร้อยละของประชากรวัยแรงงานอายุ 25 ปีขึ้นไป
ที่สำเร็จการศึกษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ที่มา: Global Education Digest., UIS, 2012

แผนภาพ 37 ร้อยละของประชากรวัยแรงงานอายุ 25 ปีขึ้นไป ที่สำเร็จการศึกษา
อย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

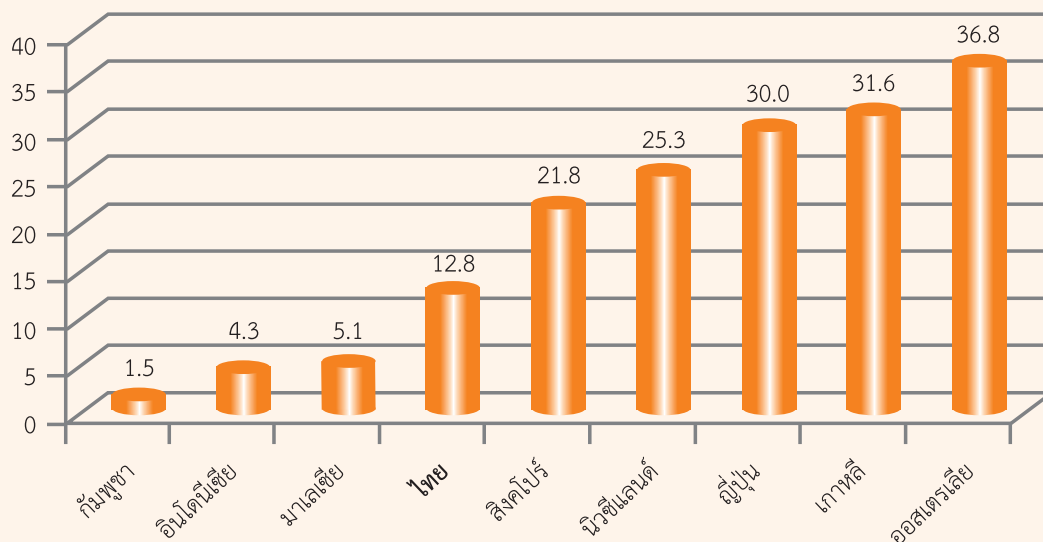

ที่มา: Global Education Digest., UIS, 2012

3.1.4.2 ประชากรวัยแรงงาน ที่ได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยประชากรวัยแรงงานอายุ 25 ปีขึ้นไปที่ได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษาร้อยละ 12.8 ต่ำกว่าหลายๆ ประเทศ เช่น มาเลเซีย (ร้อยละ 5.1) และอินโดนีเซีย (ร้อยละ 4.3) แต่ยังไม่เทียบกับประเทศกลุ่ม OECD ซึ่งค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 20 ขึ้นไป (แผนภาพ 38)

แผนภาพ 38 ร้อยละของประชากรวัยแรงงานอายุ 25 ปีขึ้นไป
ที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา

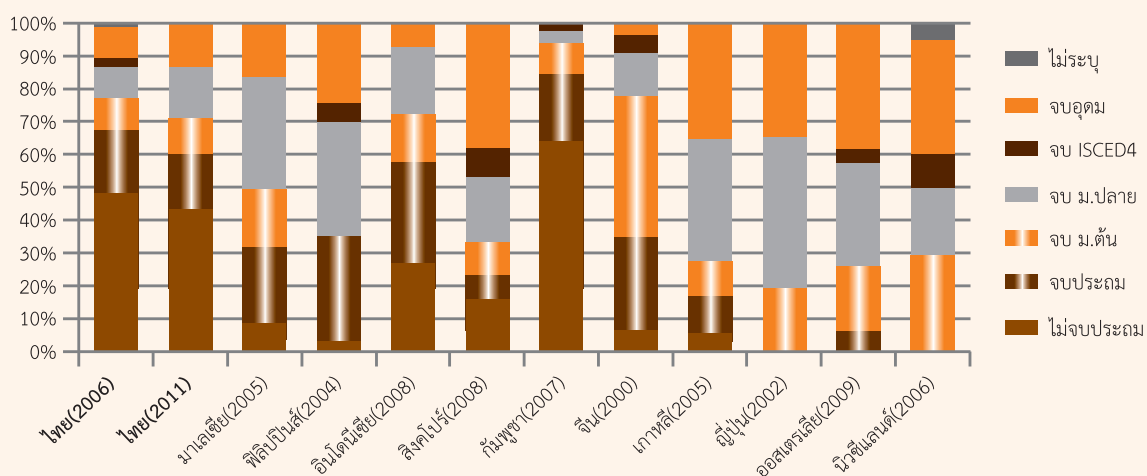
ที่มา: Global Education Digest., UIS, 2012

3.1.4.3 ประชากรไทยวัยแรงงาน จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จ

จากแผนภาพ 39 พบว่า ปี พ.ศ. 2554 ประชากรวัยแรงงานอายุ 25 ปีขึ้นไปในประเทศไทย ส่วนใหญ่การศึกษาอยู่ที่ยังอยู่ระดับประถมศึกษา กล่าวคือ ไม่จบประถมศึกษาร้อยละ 37.9 จบประถมศึกษาเพียงร้อยละ 16.6 และมีผู้ไม่เคยได้รับการศึกษาอยู่ถึงร้อยละ 5.8 แต่ข้อมูลก็ดีขึ้นมากเมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2549 ที่มีผู้ไม่จบประถมศึกษาร้อยละ 42.3 จบประถมศึกษาร้อยละ 18.9 และมีผู้ไม่เคยได้รับการศึกษาอยู่ถึงร้อยละ 6.1 (การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร, สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2554)

แผนภาพ 39 สัดส่วนร้อยละของประชากรวัยแรงงานอายุ 25 ปีขึ้นไป
จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จ

ที่มา: Global Education Digest., UIS, 2012 (ภาคผนวก ตาราง 13)

ในระดับนานาชาติ หลายๆ ประเทศไม่มีการรายงานข้อมูล ในส่วนที่รายงานข้อมูล (ถึงแม้จะมีความแตกต่างในเรื่องระยะเวลา) พบว่า มาเลเซียและอินโดนีเซีย การศึกษาโดยเฉลี่ยยังอยู่ที่จบระดับประถมศึกษาเช่นกัน ส่วนจีนประชากรวัยแรงงานส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ที่ยังอยู่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 43.0 ในขณะที่ประเทศกลุ่ม OECD ประชากรวัยแรงงานส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และอุดมศึกษา

ถึงแม้การศึกษาของประชากรวัยแรงงานของไทยโดยเฉลี่ยยังได้รับการศึกษาไม่สูงนัก แต่ก็มีพัฒนาการมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากรัฐได้ส่งเสริมและขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนมากขึ้น คนไทยจึงได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น

3.1.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับนานาชาติ

3.1.5.1 โครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA 2012)

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ร่วมกับองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organisation for Economic Co-Operation and Development (OECD)) ได้ดำเนินการโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินระบบการศึกษาของประเทศในการเตรียมตัวนักเรียน (อายุ 15 ปี) ที่จบการศึกษาภาคบังคับ พร้อมทั้งจะเรียนรู้และเป็นประชาชนที่มีคุณภาพในอนาคตได้ดีหรือไม่ เพียงใด

PISA ไม่ประเมินความรู้ตามหลักสูตรในโรงเรียน แต่เน้นความรู้และทักษะที่ต้องใช้ในชีวิตจริงนอกโรงเรียนในอนาคต ความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเป็นตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การรู้เรื่อง (Literacy) 3 ด้าน คือ การอ่าน (Reading Literacy) คณิตศาสตร์ (Mathematics Literacy) และวิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) โดยประเมินในด้านต่างๆ ทั้งสามและเพิ่มเติมด้านทักษะที่ต้องใช้ในการกระบวนการการเรียนรู้ คือ การแก้ปัญหา และกระบวนการที่ต้องใช้ในการดำรงชีวิต

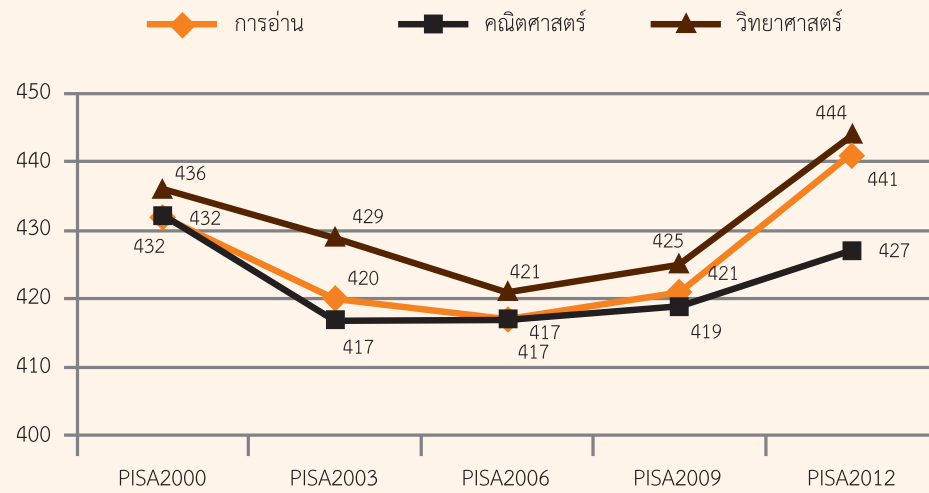
PISA มีการประเมินผลทุกๆ 3 ปี เพื่อติดตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้ข้อมูลแก่ระดับนโยบาย การประเมินผลแต่ละครั้งจะครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน แต่จะให้น้ำหนักความสำคัญแต่ละวิชาสลับกันไป PISA 2000 ให้น้ำหนักการอ่านเป็นหัวใจหลัก PISA 2003 ให้น้ำหนักด้านคณิตศาสตร์ PISA 2006 ให้น้ำหนักด้านวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้ วิชาที่เป็นหัวใจหลักจะมีน้ำหนักร้อยละ 60 ของภารกิจ การประเมิน ส่วนวิชารองจะมีน้ำหนักวิชาละร้อยละ 20 PISA 2009 ครั้งนี้เป็นการวิจัย ซึ่งเป็นการเริ่มต้นการประเมินรอบสอง และให้น้ำหนักการประเมินด้านการอ่านเป็นสำคัญ หรือเรียกได้ว่าเป็นการประเมินการอ่านซ้ำเป็นรอบที่สอง เพื่อติดตามดูว่าในเวลาที่เปลี่ยนไป นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงมากน้อยเพียงใด มีประเทศที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 65 ประเทศ

ผลการประเมินในภาพรวม

PISA รายงานเป็นคะแนนเฉลี่ยเทียบกับค่าเฉลี่ย OECD ซึ่งเป็นคะแนนมาตรฐาน และรายงานเป็นระดับการรู้เรื่อง 6 ระดับ จากระดับ 1 (ต่ำสุด) จนถึงระดับ 6 (สูงสุด) และกำหนดให้ระดับ 2 เป็นระดับพื้นฐานที่นักเรียนเริ่มแสดงว่ารู้และพอจะใช้ประโยชน์จากความรู้ได้ในชีวิต ตัวเลขบอกจำนวนนักเรียนที่ระดับต่ำเป็นตัวชี้บ่งที่สำคัญว่าคุณภาพของพลเมืองที่จะมีส่วนร่วมในสังคมและในตลาดแรงงานในอนาคตจะมีลักษณะอย่างไร

สำหรับประเทศไทย เริ่มเข้าร่วมโครงการประเมิน PISA ตั้งแต่โครงการ PISA 2000 ซึ่งผลประเมินที่ผ่านมา ตั้งแต่ PISA 2000 – 2012 สรุปได้ว่า ผลประเมิน PISA ของนักเรียนไทยกลุ่มอายุ 15 ปี มีผลการประเมินต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติทุกครั้ง และ PISA 2006 มีแนวโน้มผลการประเมินผลต่ำลงทุกวิชาเมื่อเทียบกับการประเมินครั้งแรก (PISA 2000) แต่ผลการประเมินเพิ่มสูงขึ้นเล็กน้อยใน PISA 2009 ทั้งด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ และเพิ่มขึ้นมากใน PISA 2012 โดยการอ่านเพิ่มขึ้น 20 คะแนน คณิตศาสตร์เพิ่มขึ้น 8 คะแนน และวิทยาศาสตร์ เพิ่มขึ้น 19 คะแนน (แผนภาพ 40)

แผนภาพ 40 แนวโน้มผลการประเมิน PISA 2000 ถึง PISA 2012 ของประเทศไทย

ที่มา: OECD และสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ผล PISA 2012 ประเทศในเอเชีย ยังคงติดอันดับที่ 1-7 จากทั้งหมด 65 ประเทศโดย จีน-เซี่ยงไฮ้ ครองอันดับ 1 รองลงมาคือสิงคโปร์ จีน-ฮ่องกง จีน-ไทเป เกาหลี จีน-มาเก๊า ญี่ปุ่น ส่วนประเทศไทยได้ อันดับ 50 แม้ว่าจะเป็นรองเวียดนามที่ได้อันดับ 17 จาก 65 ประเทศ แต่ประเทศไทยยังมีอันดับที่ดีกว่า มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

หากเปรียบเทียบประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ที่เข้าร่วมโครงการ PISA จะเห็นว่า ประเทศไทยได้อันดับ 11 จาก 13 ประเทศ

ตาราง ข การจัดอันดับผลคะแนนเฉลี่ย PISA 2012 ด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์เปรียบเทียบในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก

ลำดับที่	Ranking (65 ประเทศ)	ประเทศ	คณิตศาสตร์	การอ่าน	วิทยาศาสตร์
1	1	Shanghai-China	613	570	580
2	2	Singapore	573	542	551
3	3	Hong Kong-China	561	545	555
4	4	Chinese Taipei	560	523	523
5	5	Korea	554	536	538
6	6	Macao-China	538	509	521
7	7	Japan	536	538	547
8	17	Viet Nam	511	508	528
9	19	Australia	504	512	521
10	23	New Zealand	500	512	516
		ค่าเฉลี่ย OECD	494	496	501
11	50	Thailand	427	441	444
12	52	Malaysia	421	398	420
13	64	Indonesia	375	396	382

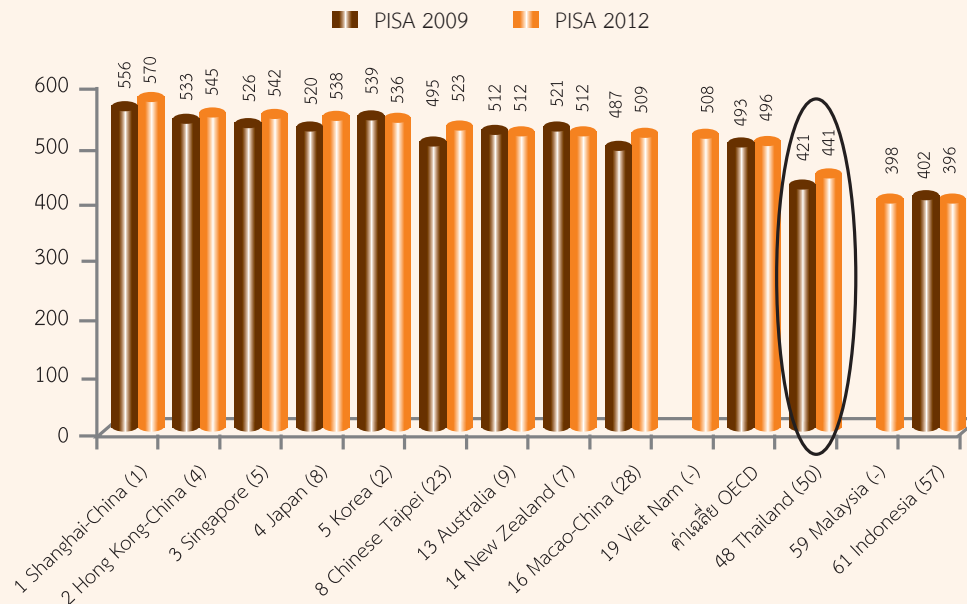
สำหรับรายละเอียดผลการประเมิน PISA 2012 ใน 3 ด้าน มีดังนี้

ก. การรู้เรื่องการอ่าน (Reading Literacy)

ผลการประเมิน PISA 2012 ด้านการอ่าน พบว่า ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกส่วนใหญ่ มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นจาก PISA 2009 และอันดับที่ 1-5 ยังคงเป็นประเทศในภูมิภาคนี้ โดยเฉพาะ จีน-ฮ่องกง ยังครองอันดับ 1 รองลงมาเป็น จีน-ฮ่องกง และสิงคโปร์ ส่วนประเทศที่มีคะแนนเฉลี่ยลดลง ได้แก่ เกาหลี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินโดนีเซีย

สำหรับประเทศไทย มีคะแนนเฉลี่ย 441 ได้อันดับที่ 48 เป็นรองเวียดนามที่อยู่ในอันดับที่ 19 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย (508) สูงกว่าค่าเฉลี่ย OECD (496) แต่ประเทศไทยยังมีอันดับที่ต่ำกว่า มาเลเซีย (อันดับ 59) และอินโดนีเซีย (อันดับ 61)

แผนภาพ 41 คะแนนเฉลี่ยด้านการอ่าน โครงการ PISA 2012 จำแนกตามอันดับ และประเทศ

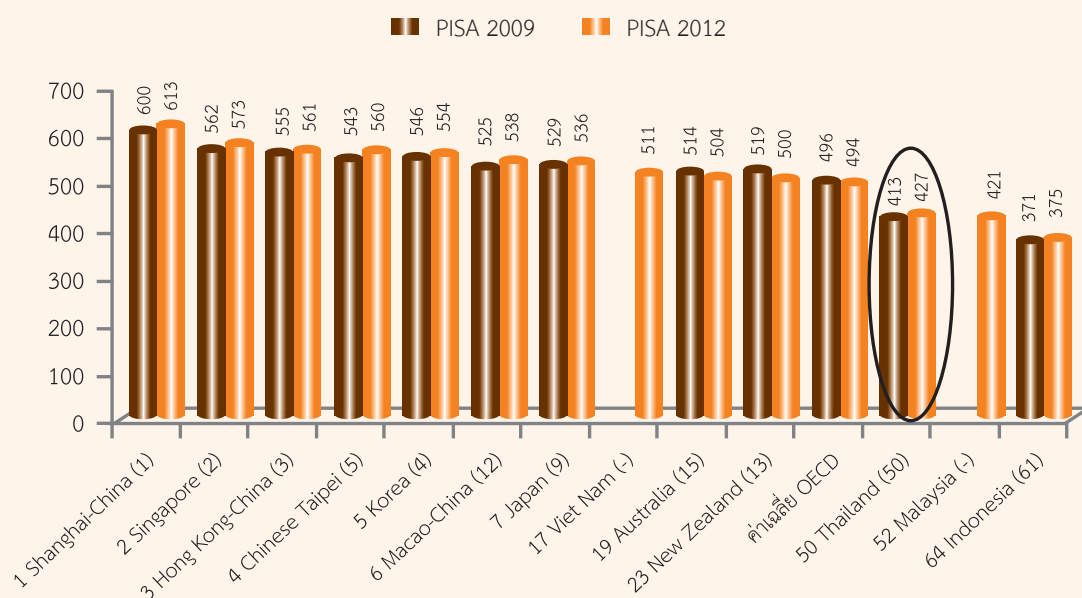
ที่มา: OECD, PISA 2009, PISA 2012

ข. การรู้เรื่องคณิตศาสตร์ (Mathematics Literacy)

ผลการประเมิน PISA 2012 ด้านคณิตศาสตร์ พบว่า ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ส่วนใหญ่ มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นจาก PISA 2009 และอันดับที่ 1-7 ยังคงเป็นประเทศในภูมิภาคนี้ โดยเฉพาะอันดับที่ 1-3 ยังคงเป็นประเทศเดิมคือ จีน-เซี่ยงไฮ้ สิงคโปร์ และจีน-ฮ่องกง ส่วนประเทศที่มีคะแนนเฉลี่ยลดลง ได้แก่ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์

ประเทศที่น่าจับตามองคือ เวียดนาม เข้ารับการประเมินเป็นครั้งแรกใน PISA 2012 ได้อันดับ 17 มีคะแนนเฉลี่ย (511) สูงกว่าค่าเฉลี่ย OECD (494) และสูงกว่าไทย ที่อยู่ในอันดับ 50 ในขณะที่ไทยมีอันดับดีกว่า มาเลเซีย (อันดับ 52) และอินโดนีเซีย (อันดับ 64) โดยคะแนนเฉลี่ยของไทย (427) ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD ถึง 67 คะแนน

แผนภาพ 42 คะแนนเฉลี่ยคณิตศาสตร์ โครงการ PISA 2012 จำแนกตามอันดับ และประเทศ

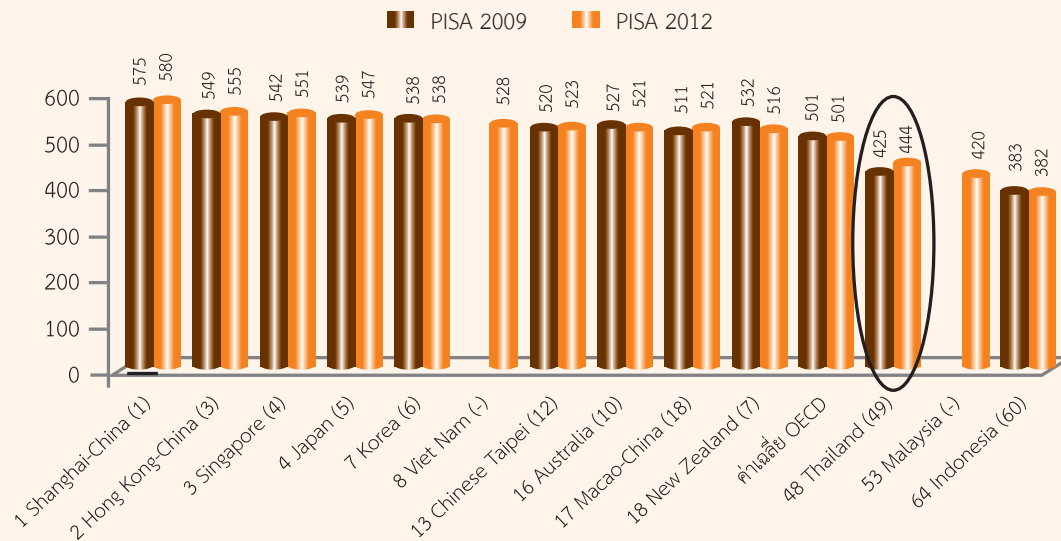
ที่มา: OECD, PISA 2009, PISA 2012

ค. การรู้วิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy)

ผลการประเมิน PISA 2012 ด้านวิทยาศาสตร์ พบว่า ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ส่วนใหญ่ มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นจาก PISA 2009 และอันดับที่ 1-4 ยังคงเป็นประเทศในภูมิภาคนี้ โดยเฉพาะ จีน-เซี่ยงไฮ้ ยังคงครองอันดับ 1 รองลงมาเป็น จีน-ฮ่องกง สิงคโปร์ และญี่ปุ่น ส่วนประเทศที่มีคะแนนเฉลี่ยลดลง ได้แก่ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินโดนีเซีย ในขณะที่เกาหลีมีคะแนนเฉลี่ยเท่าเดิม

สำหรับประเทศไทยได้อันดับ 48 มีคะแนนเฉลี่ย (528) สูงกว่าค่าเฉลี่ย OECD (501) และสูงกว่าไทย (444) แต่ประเทศไทยอยู่อันดับ 48 มีอันดับที่ต่ำกว่า มาเลเซีย (อันดับ 53) และอินโดนีเซีย (อันดับ 64)

แผนภาพ 43 คะแนนเฉลี่ยวิทยาศาสตร์ โครงการ PISA 2012 จำแนกตามอันดับ และประเทศ

ที่มา: OECD, PISA 2009, PISA 2012

กล่าวโดยสรุป ผลการประเมินของนักเรียนไทยจากโครงการ PISA 2012 สะท้อนว่าประเทศไทยยังต้องยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเร่งด่วนเพื่อให้ก้าวทันนานาชาติ และเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระบบอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อให้ผลการประเมิน PISA 2015 มีอันดับและคะแนนเฉลี่ยที่สูงขึ้นอันจะเป็นผลสะท้อนศักยภาพของพลเมืองไทยว่ามีความสามารถในการแข่งขันในอนาคตได้เมื่อเทียบกับประชาคมโลก ทั้งนี้ เพราะผลการประเมิน PISA ได้ถูกนำไปใช้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและการลงทุนของประเทศ

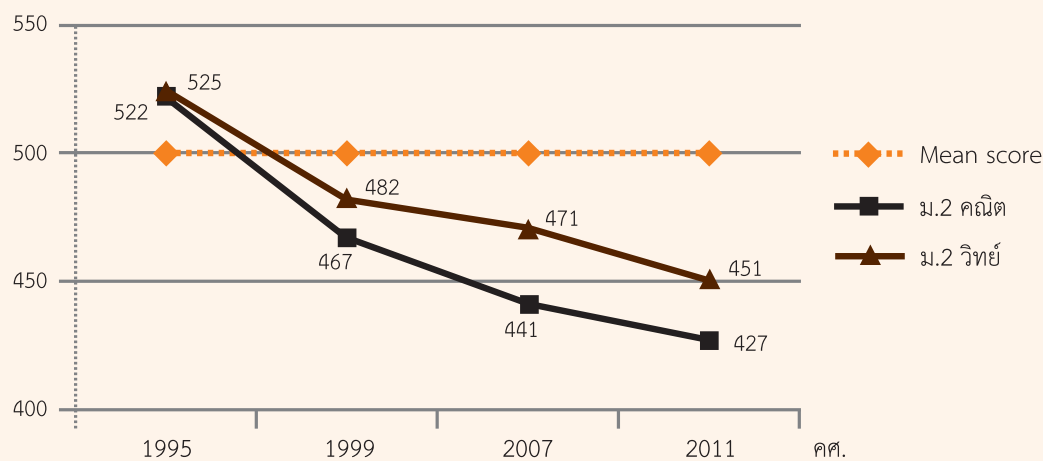
3.1.5.2 ประเมินผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (TIMSS 2011)

ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาคมนานาชาติเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (The International Association for the Evaluation of Educational Achievement หรือ IEA) เมื่อปี พ.ศ. 2511 และได้ทำการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้น ม.2 ในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ทำหน้าที่เป็นศูนย์การวิจัยแห่งชาติ (National Research Center) ของประเทศไทย ซึ่งได้ร่วมโครงการศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ พ.ศ.2554 (Trends in International Mathematics and Science Study หรือ TIMSS 2011) ร่วมกับสมาคมการประเมินผลศึกษานานาชาติ โดยมีการประเมินทุก 4 ปี ซึ่งได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2547 โครงการดังกล่าวเป็นการประเมินนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ดำเนินการมาแล้วตั้งแต่ปี ค.ศ.1995 1999 2007 และ 2011 (เว้น ปี 2003)

สำหรับ TIMSS 2011 (พ.ศ.2554) ประเทศไทยได้เข้าร่วมการประเมินในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (grade 4) เป็นครั้งแรก โดยมีประเทศที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 52 ประเทศ และรัฐที่เข้าร่วมเปรียบเทียบ 7 รัฐ ส่วนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (grade 8) มีประเทศที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 45 ประเทศ และรัฐที่เข้าร่วมเปรียบเทียบ 14 รัฐ

จากสถิติคะแนนเฉลี่ย TIMSS ในอดีต ปี ค.ศ.1995 ถึงปัจจุบันพบว่า ผลสัมฤทธิ์ วิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของไทยในช่วงแรกของการเข้าร่วมโครงการ ปี ค.ศ. 1995 คะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับนานาชาติ โดยมีคะแนน 522 และ 525 ซึ่งใกล้เคียงกันทั้งสองวิชา ตามลำดับ หลังจากนั้นคะแนนเฉลี่ยทั้งสองวิชาลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

แผนภาพ 44 แนวโน้มคะแนนเฉลี่ย TIMSS 1995 ถึง TIMSS 2011 วิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ของประเทศไทย

ที่มา: สสวท.

ผลการประเมิน TIMSS ระดับนานาชาติ

ภาพรวม

ในระดับนานาชาติ ประเทศสิงคโปร์และเกาหลีใต้ ได้คะแนนเป็นอันดับ 1 ใน TIMSS 2011 หากพิจารณาเฉพาะประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่เข้าร่วมโครงการ TIMSS 2011 จะมีจำนวน 10 ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ จีน-ฮ่องกง จีน-ไทเป ญี่ปุ่น เกาหลี มาเลเซีย อินโดนีเซีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และ **ประเทศไทย** ประเทศที่มียอดอันดับ 1 ใน 5 คือ สิงคโปร์ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น จีน-ไทเป และจีน-ฮ่องกง ซึ่งล้วนอยู่ในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก และมีคะแนนเฉลี่ยการประเมินผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และประถมศึกษาปีที่ 4 สูงมากทั้งสองระดับ

ผลการประเมิน TIMSS 2011 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สรุปได้ดังนี้

ก. วิชาคณิตศาสตร์

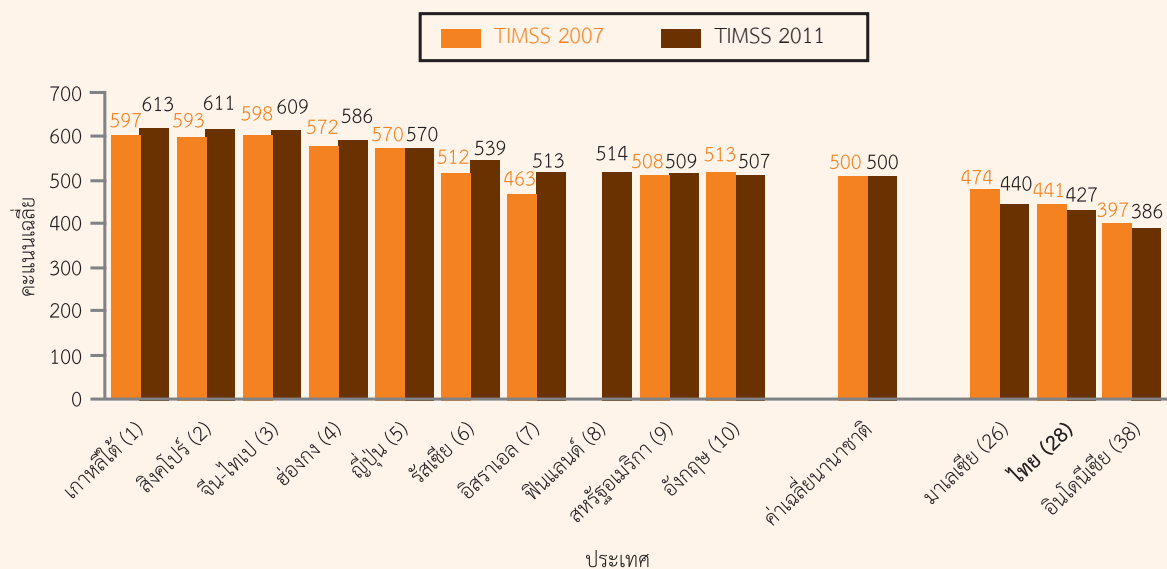
การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน TIMSS 2011 วิชาคณิตศาสตร์จะเห็นว่า ประเทศไทย มีคะแนนเฉลี่ย 427 คะแนนอยู่ในอันดับที่ 28 ต่ำกว่าเพียงอินโดนีเซีย ซึ่งได้อันดับ 38 (386 คะแนน) และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ (500 คะแนน) ประเทศในภูมิภาคเอเชียที่มีคะแนนนำ 5 อันดับแรก ได้แก่ เกาหลีใต้

(613 คะแนน) สิงคโปร์ (611 คะแนน) จีน-ไทเป (609 คะแนน) ฮองกง (586 คะแนน) และญี่ปุ่น (570 คะแนน) หากพิจารณาในกลุ่มอาเซียน 4 ประเทศ พบว่า ไทยเป็นรองสิงคโปร์ และมาเลเซีย เหนือกว่าเพียงอินโดนีเซีย เท่านั้น

เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินระหว่าง TIMSS 2007 กับ TIMSS 2011 จะเห็นว่า ประเทศส่วนใหญ่จะมีคะแนนสูงขึ้น ยกเว้น ไทย คะแนนลดลง 14 คะแนน มาเลเซีย ลดลง 34 คะแนน และ อินโดนีเซีย ลดลง 11 คะแนน (แผนภาพ 45)

แผนภาพ 45 คะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 เปรียบเทียบ
TIMSS 2007 และ TIMSS 2011

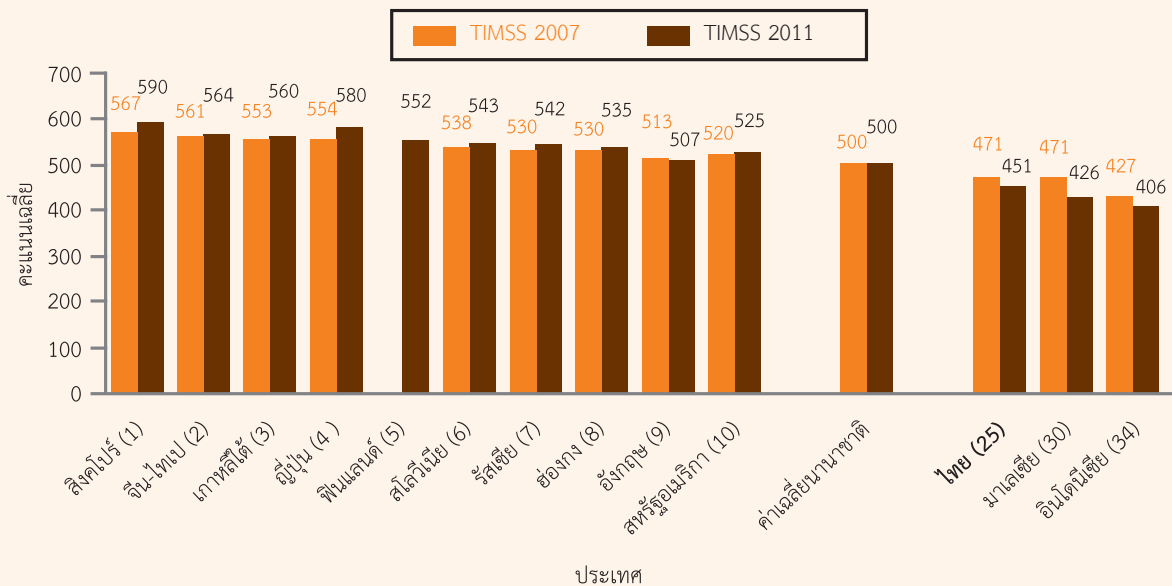
ที่มา: สสวท.

ข. วิชาวิทยาศาสตร์

การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน TIMSS 2011 วิชาวิทยาศาสตร์ พบว่า ประเทศไทย ได้คะแนนเฉลี่ย 451 คะแนนอยู่ในอันดับที่ 25 อันดับดีกว่ามาเลเซีย และอินโดนีเซีย ซึ่งได้อันดับ 30 (426 คะแนน) และอันดับ 34 (406 คะแนน) ตามลำดับ ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ (500 คะแนน) ประเทศในภูมิภาคเอเชียที่มีคะแนนนำ 5 อันดับแรก ได้แก่ สิงคโปร์ (590 คะแนน) จีน-ไทเป (564 คะแนน) เกาหลีใต้ (560 คะแนน) และญี่ปุ่น (580 คะแนน) ในระดับอาเซียน ไทยเป็นรองสิงคโปร์ แต่เหนือกว่ามาเลเซีย และอินโดนีเซีย (แผนภาพ 46)

เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินระหว่าง TIMSS 2007 กับ TIMSS 2011 จะเห็นว่า ประเทศส่วนใหญ่จะมีคะแนนสูงขึ้น ยกเว้น ไทย คะแนนลดลง 20 คะแนน มาเลเซีย ลดลง 45 คะแนน และ อินโดนีเซีย ลดลง 21 คะแนน (แผนภาพ 46)

แผนภาพ 46 คะแนนเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 เปรียบเทียบ
TIMSS 2007 และ TIMSS 2011

ที่มา: สสวท.

ผลการประเมิน TIMSS 2011 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สรุปได้ดังนี้

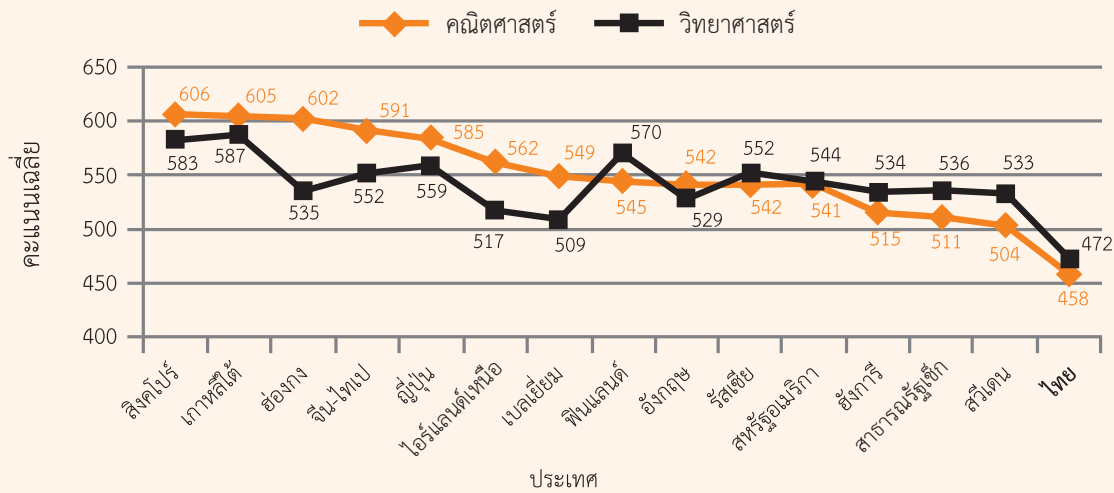
ก. วิชาคณิตศาสตร์

ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน TIMSS 2011 วิชาคณิตศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งไทยเข้าร่วมการประเมินเป็นครั้งแรกผลปรากฏว่าประเทศไทย ได้คะแนนเฉลี่ย 458 คะแนน อยู่อันดับที่ 34 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ (500 คะแนน) ประเทศในภูมิภาคเอเชียที่มีคะแนนนำ 5 อันดับแรก ได้แก่ สิงคโปร์ (606 คะแนน) เกาหลีใต้ (605 คะแนน) ฮ่องกง (602 คะแนน) จีน-ไทเป (591 คะแนน) และญี่ปุ่น (585 คะแนน) หากเปรียบเทียบในกลุ่มอาเซียน 2 ประเทศ ระหว่างสิงคโปร์และไทย จะเห็นว่าไทยยังห่างไกลจากสิงคโปร์มากถึง 148 คะแนน (แผนภาพ 47)

ข. วิชาวิทยาศาสตร์

ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน TIMSS 2011 วิชาวิทยาศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลปรากฏว่า ประเทศไทย ได้คะแนนเฉลี่ย 472 คะแนนอยู่ในอันดับที่ 29 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ (500 คะแนน) ประเทศในภูมิภาคเอเชียที่มีคะแนนนำ 5 อันดับแรก ได้แก่ เกาหลีใต้ (587 คะแนน) สิงคโปร์ (583 คะแนน) และญี่ปุ่น (559 คะแนน) ในระดับอาเซียน ซึ่งมีเพียง 2 ประเทศ จะเห็นว่าสิงคโปร์มีคะแนนเฉลี่ยทิ้งห่างไทยถึง 111 คะแนน (แผนภาพ 47)

แผนภาพ 47 คะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
โครงการ TIMSS 2011

ที่มา: สสวท.

3.1.6 การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ

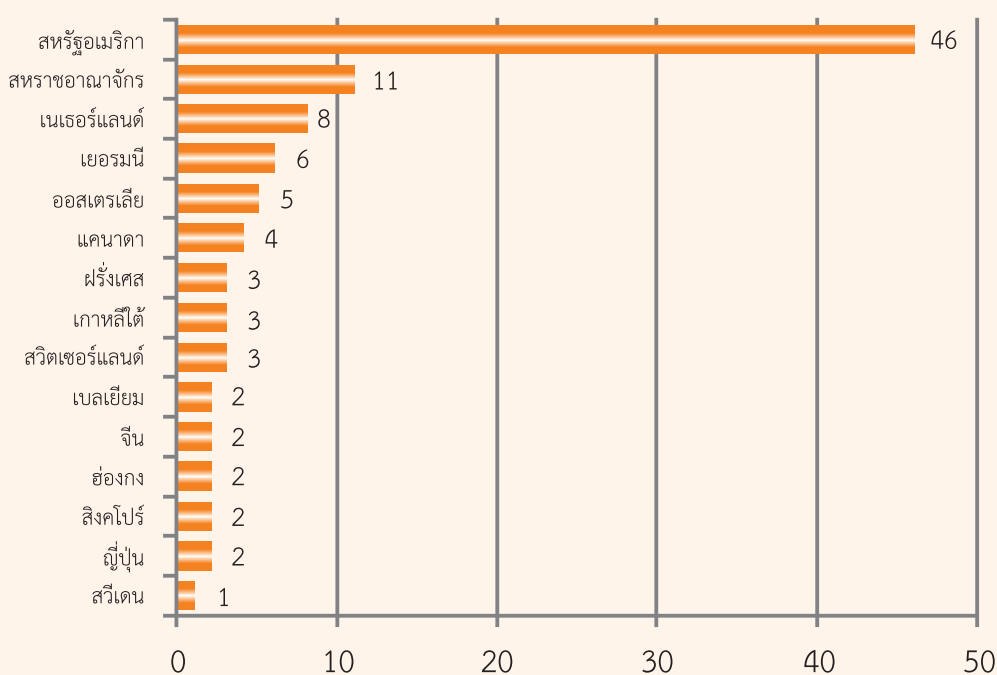
3.1.6.1 Times Higher Education World University Rankings

การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษานานาชาติโดย Times Higher Education World University Rankings เน้นด้านการวิจัย พิจารณาจากตัวชี้วัด 13 ตัว โดยจัดเป็น 5 กลุ่มได้แก่ 1) การสอน: สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ (คะแนนร้อยละ 30) 2) การวิจัย: ปริมาณ ชื่อเสียง รายได้ (คะแนนร้อยละ 30) 3) การกล่าวขวัญถึง: ผลงานวิจัยถูกใช้อ้างอิง (คะแนนร้อยละ 30) 4) รายได้: นวัตกรรมต่างๆ (คะแนนร้อยละ 2.5) และ 5) ความเป็นสากล: คณาจารย์ นักศึกษา งานวิจัย (คะแนนร้อยละ 7.5)

การจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก 100 อันดับแรก

ใน 100 อันดับแรกของโลก สหรัฐอเมริกาโดดเด่นที่สุดที่มีมหาวิทยาลัยติดอันดับมากถึง 46 แห่ง รองลงมาคือ สหราชอาณาจักร (11 แห่ง) เนเธอร์แลนด์ (8 แห่ง) เยอรมนี (6 แห่ง) ออสเตรเลีย (5 แห่ง) ตามลำดับ ในภูมิภาคเอเชีย มีประเทศที่ติดอันดับ 100 อันดับแรกของโลก 5 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจ คือ เกาหลีใต้ (3 แห่ง) จีน ฮ่องกง สิงคโปร์ และญี่ปุ่น (2 แห่งเท่ากัน) (แผนภาพ 48)

แผนภาพ 48 จำนวนมหาวิทยาลัยติด 100 อันดับแรก
มหาวิทยาลัยโลก 2013-2014

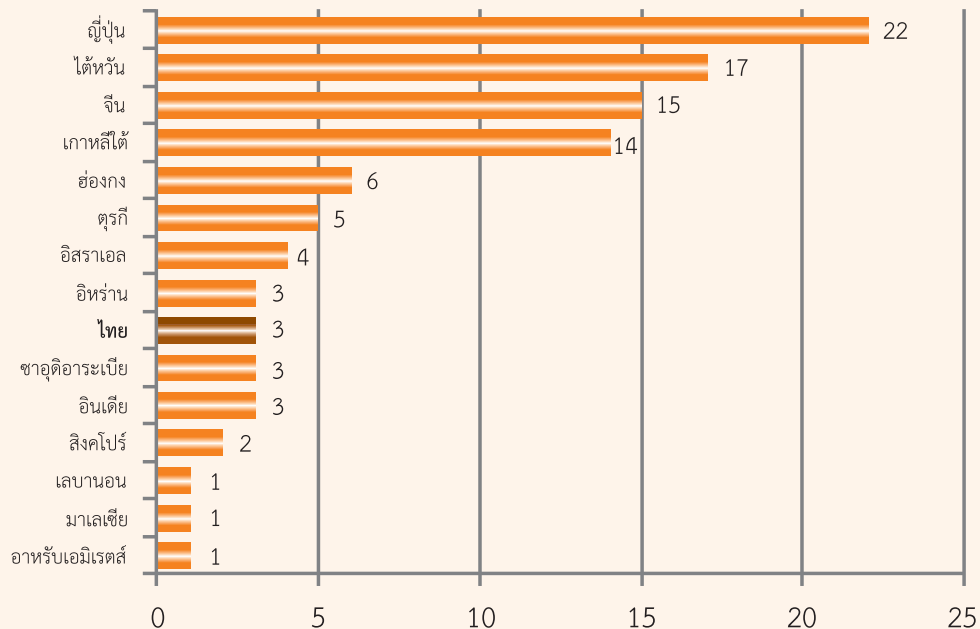
ที่มา: Times Higher Education World University Rankings

การจัดอันดับมหาวิทยาลัยในภูมิภาคเอเชีย (Asia University Rankings 2013)

100 อันดับแรก

ผลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยในภูมิภาคเอเชียใน 100 อันดับ จะเห็นว่า ประเทศญี่ปุ่นมีมหาวิทยาลัยติด 100 อันดับในเอเชียมากที่สุดจำนวน 22 แห่ง รองลงมาคือ ไต้หวัน (17 แห่ง) จีน (15 แห่ง) เกาหลีใต้ (14 แห่ง) ฮ่องกง (6 แห่ง) เป็นต้น ส่วนมหาวิทยาลัยไทยติดอันดับ 3 แห่งใน 100 แห่งของเอเชีย ได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ได้อันดับ 55 ของเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล (อันดับ 61) และ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อันดับ 82) อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยไทยติด 100 อันดับในเอเชียมากกว่าสิงคโปร์ และมาเลเซีย ซึ่งติดเพียง 2 และ 1 แห่งตามลำดับ (แผนภาพ 49)

แผนภาพ 49 อันดับมหาวิทยาลัยในเอเชีย 100 อันดับแรก

ที่มา: Times Higher Education World University Rankings

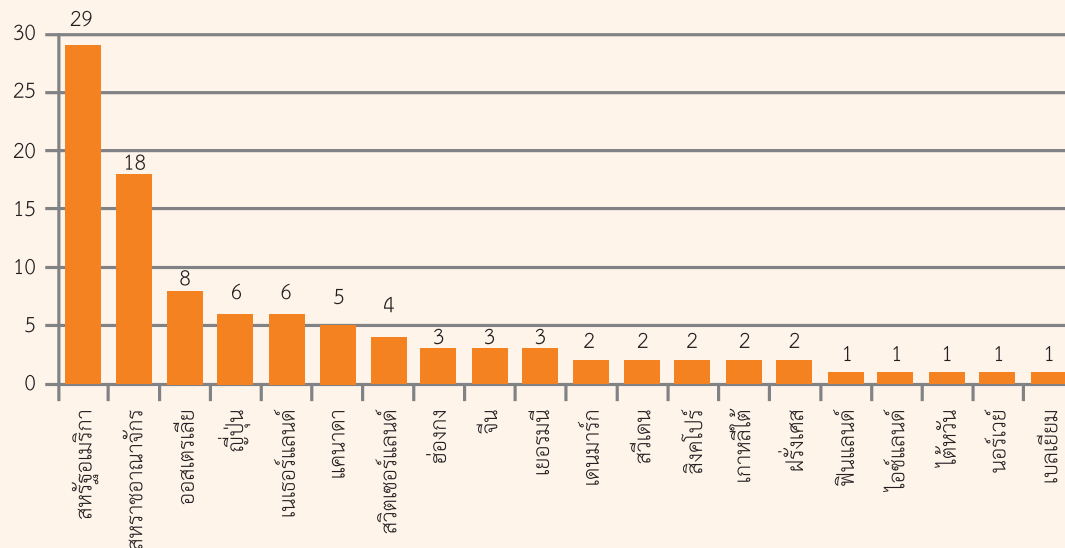
3.1.6.2 การจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก โดย QS World University Rankings 2013/2014

การจัดอันดับมหาวิทยาลัยระดับนานาชาติโดย QS (Quacquarelli Symonds) World University Rankings 2013/2014 ทำการจัดอันดับมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษา 800 อันดับ จากสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำทั่วโลกกว่า 2,000 แห่ง ในการจัดอันดับนั้น 400 อันดับแรกจัดอันดับเป็นรายสถาบัน ส่วนอันดับที่ 400 ขึ้นไปจัดอันดับเป็นกลุ่ม โดยพิจารณาจากตัวชี้วัด 6 ด้าน ได้แก่ 1) ชื่อเสียงด้านวิชาการ คะแนนร้อยละ 40 2) ชื่อเสียงในหมู่นักจ้างงาน คะแนนร้อยละ 10 3) อัตราส่วนนักศึกษาต่อคณะ คะแนนร้อยละ 20 4) การกล่าวขวัญถึงคณะวิชาต่างๆ คะแนนร้อยละ 20 5) สัดส่วนของคณะวิชาระหว่างประเทศ คะแนนร้อยละ 5 และ 6) สัดส่วนของนักศึกษาต่างชาติ คะแนนร้อยละ 5

การจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก 100 อันดับแรก

ใน 100 อันดับแรกของโลก สหรัฐอเมริกาโดดเด่นที่สุดที่มีมหาวิทยาลัยติดอันดับมากถึง 29 แห่ง รองลงมาคือ สหราชอาณาจักร (18 แห่ง) ออสเตรเลีย (8 แห่ง) เนเธอร์แลนด์และญี่ปุ่น (6 แห่งเท่ากัน) แคนาดา (5 แห่ง) ตามลำดับ ในภูมิภาคเอเชีย มีประเทศที่ติดอันดับ 100 อันดับแรกของโลก 5 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจ คือ ญี่ปุ่น (6 แห่ง) จีน และฮ่องกง (3 แห่งเท่ากัน) เกาหลีใต้ และสิงคโปร์ (2 แห่งเท่ากัน) และ ไต้หวัน 1 แห่ง (แผนภาพ 50)

แผนภาพ 50 จำนวนมหาวิทยาลัยติดอันดับมหาวิทยาลัยโลก 100 อันดับแรก

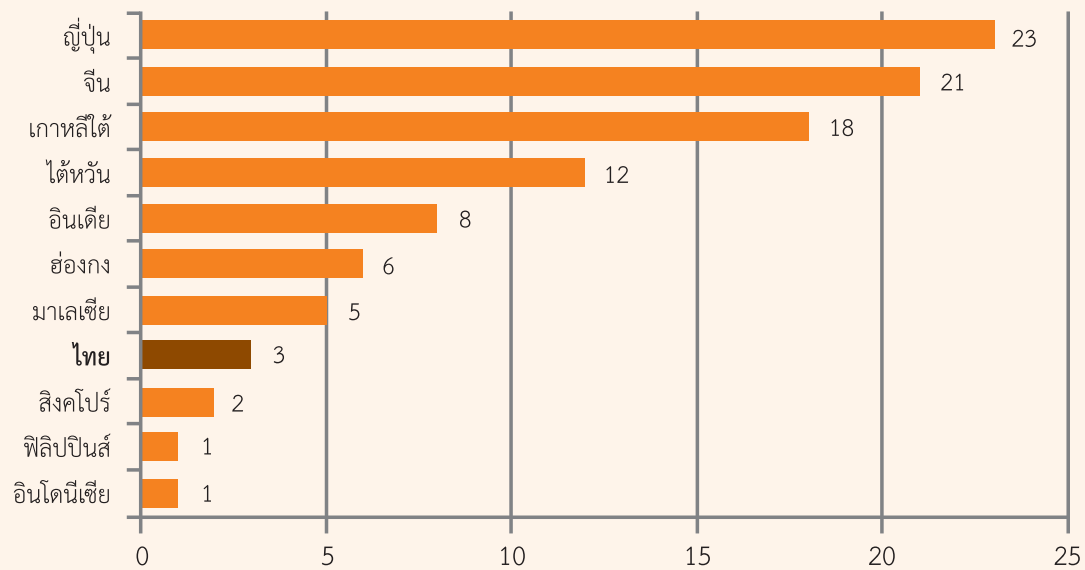

ที่มา: QS World University Rankings 2013/2014

การจัดอันดับมหาวิทยาลัยในภูมิภาคเอเชีย 100 อันดับแรก

ผลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยในภูมิภาคเอเชีย 100 อันดับแรก จะเห็นว่า ประเทศญี่ปุ่นมีมหาวิทยาลัยติด 100 อันดับแรกในเอเชียมากที่สุดจำนวน 23 แห่ง รองลงมาคือ จีน (21 แห่ง) เกาหลีใต้ (18 แห่ง) ไต้หวัน (12 แห่ง) ฮังการี (6 แห่ง) มาเลเซีย (5 แห่ง) เป็นต้น ส่วนมหาวิทยาลัยไทยที่ติด 3 ใน 100 อันดับแรกของเอเชีย ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้อันดับ 42 ของเอเชีย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อันดับ 48 ของเอเชีย และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อันดับ 98 ของเอเชีย อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยไทยติด 100 อันดับแรกของเอเชียมากกว่า สิงคโปร์ ซึ่งติดเพียง 2 แห่ง (แผนภาพ 51)

แผนภาพ 51 อันดับมหาวิทยาลัยในเอเชีย 100 อันดับแรก

ที่มา: QS World University Rankings 2013/2014

อันดับมหาวิทยาลัยไทย ในการจัดอันดับระดับโลก และภูมิภาคเอเชีย

ตาราง ค อันดับมหาวิทยาลัยไทย ในการจัดอันดับระดับโลก และภูมิภาคเอเชีย

ชื่อ	อันดับ ของไทย	200 อันดับ แรกของ เอเชีย	ชื่อ	อันดับ ของไทย	800 อันดับ ของโลก
มหาวิทยาลัยมหิดล	1	42	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1	239
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2	48	มหาวิทยาลัยมหิดล	2	283
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	3	98	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	3	551-600
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	4	107	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	4	601-650
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	5	146	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	5	651-700
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	6	161-170	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	6	701+
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	7	171-180	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	7	701+
มหาวิทยาลัยบูรพา	8	191-200	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าธนบุรี	8	701+

ที่มา: QS World University Rankings 2013/2014

ในการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลกโดย QS World University Rankings ปี 2013/2014 800 อันดับ มีมหาวิทยาลัยของไทยติดอันดับ 8 แห่ง อันดับที่ 1 ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตามลำดับ ในขณะที่การจัดอันดับ 200 อันดับแรกของเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดลได้อันดับ 1 ของไทย รองลงมาคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตามลำดับ

3.1.6.3 การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ โดย Webometrics Ranking

ได้เริ่มจัดอันดับพร้อมๆ กับ The Times Higher Education Supplement (THES) ในการจัดอันดับมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกโดยอาศัยการเข้าถึงข้อมูลผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ตจำนวนกว่า 3,000 แห่ง

ตาราง ง การจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก – 10 อันดับแรกของโลก

ranking	Instituto	Country	Size	Visibilidad	Ficherosricos	scholar
1	NYU Langone Medical Center New York		20	8	27	1
2	Cleveland Clinic Cleveland Ohio		358	3	2	35
3	Taipei Veterans General Hospital		186	16	35	6
4	St Jude Children's Research Hospital		81	1	78	75
5	Vanderbilt Medical Center		28	22	12	24
6	Johns Hopkins Medicine		104	5	30	63
7	University of Maryland Medical Center		198	1	1662	7
8	University of Rochester Medical Center		45	25	47	15
9	University of Nebraska Medical Center		106	26	5	25
10	M D Anderson Cancer Center		223	11	28	35

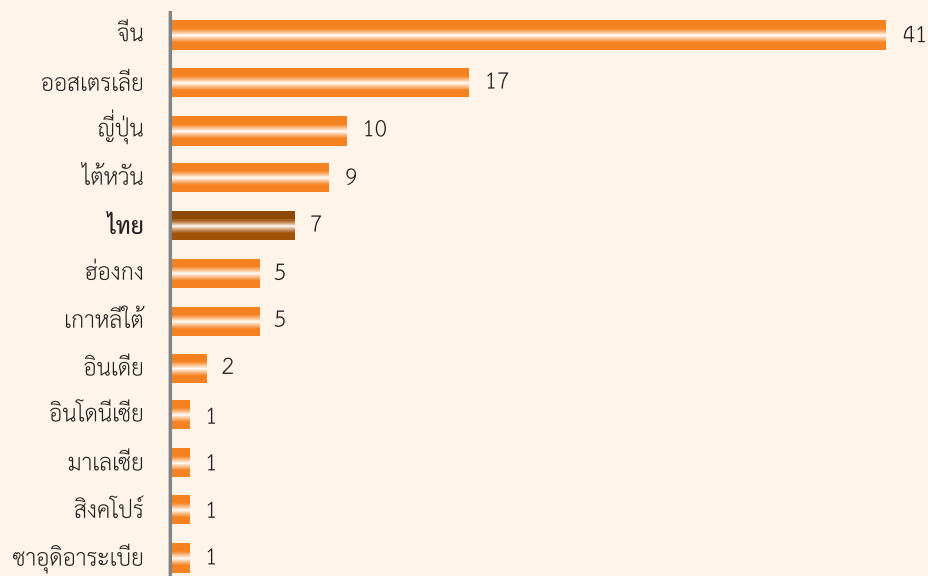
<http://hospitals.webometrics.info/en/World>

การจัดอันดับมหาวิทยาลัยในเอเชีย – 10 อันดับแรกของเอเชีย

ส่วนมหาวิทยาลัยไทยที่ติด 100 อันดับแรกของเอเชีย/แปซิฟิกซึ่งจัดโดย Webometrics Ranking มีจำนวนทั้งสิ้น 7 แห่งคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อันดับ 27) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (อันดับ 39) มหาวิทยาลัยมหิดล (อันดับ 40) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (อันดับ 69) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง (อันดับ 80) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (อันดับ 84) และมหาวิทยาลัยขอนแก่น (อันดับ 89)

แผนภาพ 52 การจัดลำดับมหาวิทยาลัยในภูมิภาคเอเชีย 100 อันดับแรก
โดย Webometrics

ที่มา: <http://www.webometric.info/en/Asia>

3.1.6.4 GreenMetric World University Ranking

Universitas Indonesia (UI) เปิดตัวผลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก UI GreenMetric World University Ranking เมื่อวันที่ 17 มกราคม ปี ค.ศ. 2014 ปีนี้เป็นปีที่ 4 ของการจัดอันดับนี้ ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบความพยายามของมหาวิทยาลัยที่มีต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และการจัดการมหาวิทยาลัยในการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การจัดอันดับมหาวิทยาลัยระดับนานาชาติโดย UI GreenMetric World Universities Ranking ปี 2013 มีมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาชั้นนำทั่วโลก 301 แห่ง จาก 61 ประเทศ เข้าร่วมในการจัดอันดับ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2012 ที่มีมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษา 215 มหาวิทยาลัย จาก 49 ประเทศ การประมวลผลข้อมูลได้รับจากมหาวิทยาลัยต่างๆ ผ่านทางระบบออนไลน์ ส่วนมหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมจะต้องใช้ตัวชี้วัดหลักที่แสดงให้เห็นศักยภาพในการพัฒนาระบบการจัดการ และการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานที่คำนึงถึงการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตามหลักเกณฑ์ 6 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดการพลังงานและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Energy and Climate Change) ร้อยละ 21 2) การศึกษา (Education) ร้อยละ 18 3) การจัดการของเสีย (Waste Management) ร้อยละ 18 4) การสัญจร (Transportation) ร้อยละ 18 5) การวางระบบโครงสร้างพื้นฐาน (Setting and Infrastructure) ร้อยละ 15 และ 6) การใช้น้ำ (Water Usage) ร้อยละ 10 สำหรับ 10 อันดับแรก มหาวิทยาลัยสีเขียวของโลก ได้แก่

ตาราง จ การจัดอันดับมหาวิทยาลัยสีเขียวของโลก 10 อันดับแรก

อันดับ	สถาบัน	ชื่อประเทศ	คะแนน
1	University of Nottingham	United Kingdom	7,521
2	University College Cork National University of Ireland	Ireland	7,328
3	Northeastern University	United States	7,170
4	University of Bradford	United Kingdom	7,112
5	University of Connecticut	United States	7,028
6	Universite de Sherbrooke	Canada	6,948
7	University of Plymouth	United Kingdom	6,808
8	University of North Carolina, Chapel Hill	United States	6,794
9	University of California, Davis	United States	6,779
10	North Carolina Agricultural & Technical State University	United States	6,775

ที่มา: <http://greenmetric.ui.ac.id/id/page/ranking-2013>

การจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก - 10 อันดับแรกภูมิภาคเอเชีย

การจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลกโดย UI GreenMetric World Universities Ranking 2013 ในภูมิภาคเอเชีย 10 อันดับแรก จะเห็นว่าอินโดนีเซียติดอันดับมากที่สุดจำนวน 4 แห่ง รองลงมาคือ ไทย และได้หัว 2 แห่งเท่ากัน ที่เหลืออีก 2 แห่งคือมหาวิทยาลัยในมาเลเซีย และสิงคโปร์ ติดเพียง 1 แห่งเท่านั้น

มหาวิทยาลัยที่ได้อันดับ 1-5 ของเอเชีย ได้แก่ 1) Universiti Putra Malaysia มาเลเซีย 2) National Taipei University of Technology ไต้หวัน 3) Universitas Indonesia อินโดนีเซีย 4) Mahidol University ประเทศไทย และ 5) Institut Pertanian Bogor อินโดนีเซีย (ตาราง ฉ)

ตาราง จ มหาวิทยาลัยที่ติด 10 อันดับแรกของภูมิภาคเอเชีย

ซึ่งจัดโดย UI GreenMetric World Universities Ranking 2013

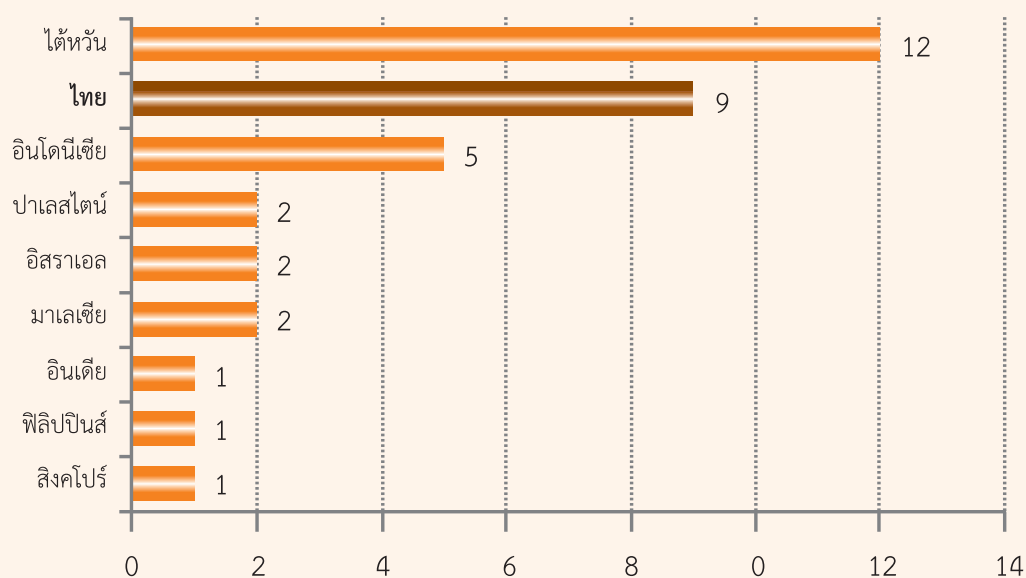
อันดับ โลก	อันดับ เอเชีย	สถาบัน	ประเทศ	ชื่อประเทศ	คะแนน
16	1	Universiti Putra Malaysia		Malaysia	6,673
23	2	National Taipei University of Technology		Taiwan	6,503
30	3	Universitas Indonesia		Indonesia	6,379
31	4	Mahidol University		Thailand	6,370
32	5	Institut Pertanian Bogor		Indonesia	6,363
39	6	King Mongkut's University of Technology Thonburi		Thailand	6,265
41	7	Asia University		Taiwan	6,216
44	8	National University of Singapore		Singapore	6,200
47	9	Universitas Diponegoro		Indonesia	6,172
48	10	Universitas Negeri Semarang		Indonesia	6,165

ที่มา: <http://greenmetric.ui.ac.id/id/page/ranking-2013>

การจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก 100 อันดับแรก - ภูมิภาคเอเชีย

ผลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโดย UI GreenMetric World Universities Ranking 2013 100 อันดับแรก มีมหาวิทยาลัยในภูมิภาคเอเชียติดอันดับจำนวน 35 แห่ง โดยได้หวั่นมีมหาวิทยาลัยติด 100 อันดับแรกมากที่สุด 12 แห่ง รองลงมาคือ ไทย (9 แห่ง) อินโดนีเซีย (5 แห่ง) ส่วนมาเลเซีย และสิงคโปร์ ติดอันดับเพียง 2 และ 1 แห่งตามลำดับ (แผนภาพ 53)

แผนภาพ 53 การจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก โดย UI GreenMetric World
Universities Ranking 2013 - 100 อันดับแรกของภูมิภาคเอเชีย

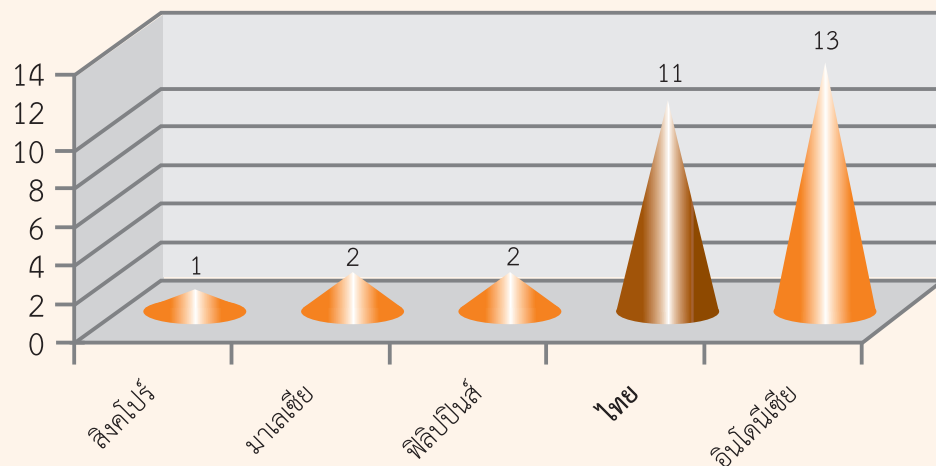

ที่มา: <http://greenmetric.ui.ac.id/id/page/ranking-2013>

เปรียบเทียบมหาวิทยาลัยในกลุ่มอาเซียน

หากพิจารณาการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลกโดย UI GreenMetric World Universities Ranking 2013 100 อันดับแรก พบว่า มหาวิทยาลัยในประเทศอินโดนีเซียติด 100 อันดับแรกมากที่สุด จำนวน 13 แห่ง ประเทศไทยเป็นอันดับสอง 11 แห่ง ฟิลิปปินส์และมาเลเซียติดอันดับ 2 แห่งเท่าๆ กัน ส่วนสิงคโปร์ติดอันดับเพียง 1 แห่ง (แผนภาพ 54)

แผนภาพ 54 จำนวนมหาวิทยาลัยในกลุ่มอาเซียน
 ติดอันดับมหาวิทยาลัยโลก 100 อันดับแรก
 จัดโดย UI GreenMetric World Universities Ranking 2013

ที่มา: <http://greenmetric.ui.ac.id/id/page/ranking-2013>

ตาราง ข รายชื่อมหาวิทยาลัยในกลุ่มอาเซียน 10 อันดับแรก ที่ติดอันดับมหาวิทยาลัยโลก
 จัดโดย UI GreenMetric World Universities Ranking 2013

มหาวิทยาลัย	ชื่อประเทศ	อันดับโลก	คะแนน	โครงสร้างพื้นฐาน	การจัดการพลังงาน	การจัดการของเสีย	การใช้น้ำ	การสัญจร	การศึกษา
Universiti Putra Malaysia	Malaysia	16	6,673	1,093	1,445	1,275	875	1,275	710
Universitas Indonesia	Indonesia	30	6,379	983	1,635	1,050	475	1,475	761
Mahidol University	Thailand	31	6,370	706	1,455	1,350	865	1,375	619
Institut Pertanian Bogor	Indonesia	32	6,363	856	1,330	1,125	775	1,375	902
King Mongkut's University of Technology Thonburi	Thailand	39	6,265	745	1,390	1,200	775	1,475	680
National University of Singapore	Singapore	44	6,200	525	1,360	1,425	1,000	1,300	591
Universitas Diponegoro	Indonesia	47	6,172	621	1,495	1,350	525	1,375	806
Universitas Negeri Semarang	Indonesia	48	6,165	825	1,545	1,050	675	1,375	695
Maharakham University	Thailand	49	6,123	777	1,505	1,425	490	1,275	651
Chulalongkorn University	Thailand	50	6,122	479	1,530	1,350	850	1,325	588

ที่มา: <http://greenmetric.ui.ac.id/id/page/ranking-2013>

ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

3.2 ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

3.2.1 อัตราการสำเร็จการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

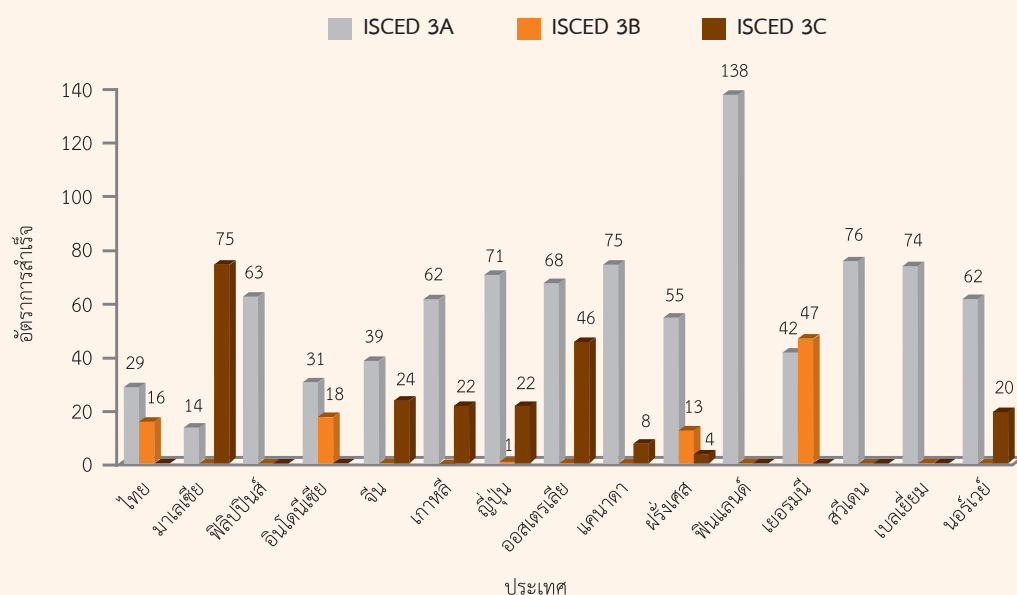
อัตราการสำเร็จการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญ เนื่องจากแสดงผลผลิตของระบบการศึกษาในปัจจุบัน การเพิ่มจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาจะทำให้ข้อมูลการสำเร็จการศึกษาของประชากรเพิ่มสูงขึ้น เป็นการเพิ่มทุนมนุษย์ของประเทศ

อัตราการสำเร็จการศึกษา (Gross Graduation Ratio = GGR) เป็นข้อมูลแสดงจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับหรือโปรแกรมการศึกษา ซึ่งไม่คำนึงถึงอายุ แสดงเป็นค่าร้อยละของประชากรที่มีอายุสำเร็จการศึกษาเชิงทฤษฎีสำหรับระดับหรือโปรแกรมนั้นๆ ซึ่งในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีดังนี้

3.2.1.1 อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ (ISCED 3A)

อัตราการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ (ISCED 3A) คือการศึกษาสายสามัญที่มุ่งเรียนต่อในมหาวิทยาลัยทั่วไปหรือมหาวิทยาลัยเทคนิค ประเทศในอาเซียนที่มีอัตราการสำเร็จการศึกษาในระดับนี้สูง คือ ญี่ปุ่น ร้อยละ 71 ส่วนประเทศที่มีอัตราการสำเร็จการศึกษาต่ำคือ มาเลเซีย ร้อยละ 14 ไทย ร้อยละ 29 ซึ่งยังถือว่าต่ำ อินโดนีเซีย ร้อยละ 31 และจีน ร้อยละ 39 (แผนภาพ 55 ตาราง 4)

แผนภาพ 55 อัตราการสำเร็จการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
จำแนกตามโปรแกรมการเรียน พ.ศ. 2552

ที่มา: Global Education Digest 2011, UIS, 2011 (ภาคผนวก ตาราง 4)

3.2.1.2 อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีพ (ISCED 3B)

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีพ (ISCED 3B) คือการศึกษาที่มุ่งเรียนต่อในสถาบันเทคนิคหรืออาชีวศึกษาชั้นสูง ในระดับนี้หลายประเทศไม่มีข้อมูล ประเทศที่มีอัตราการสำเร็จการศึกษาสูงในอาเซียนคือ อินโดนีเซีย ร้อยละ 18 ไทย ร้อยละ 16 และญี่ปุ่น ร้อยละ 1 (แผนภาพ 55 ตาราง 4)

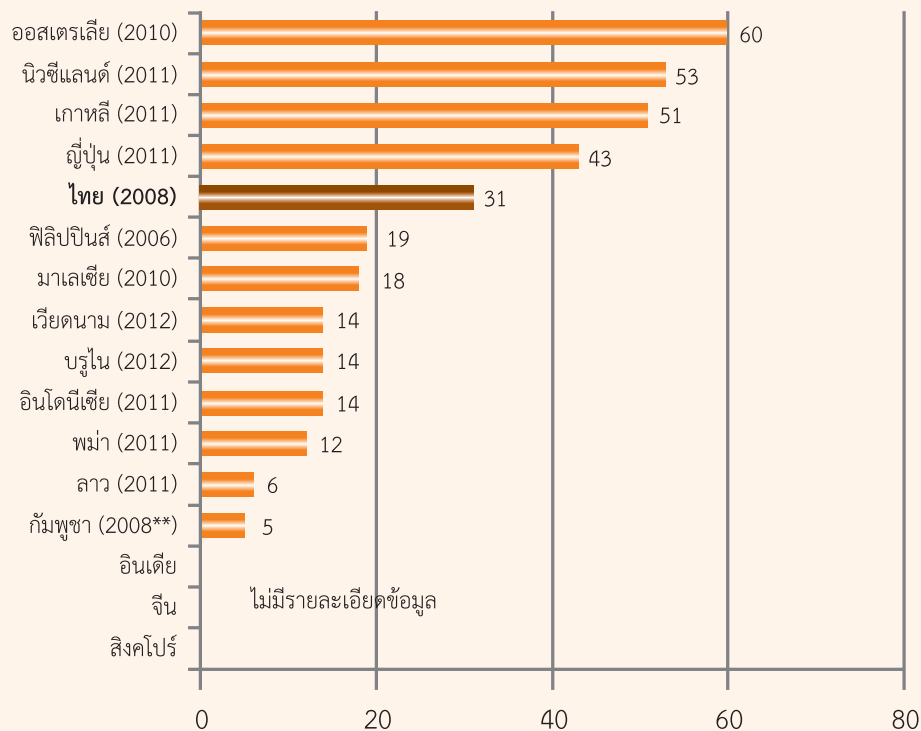
3.2.1.3 อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มุ่งสู่ตลาดแรงงาน (ISCED 3C)

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ISCED 3C) เป็นการศึกษาที่มุ่งฝึกแรงงานฝีมือเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน ในระดับนี้หลายประเทศไม่มีข้อมูล โดยเฉพาะประเทศไทยไม่มีข้อมูล ประเทศที่มีอัตราการสำเร็จการศึกษาสูงในอาเซียนคือ มาเลเซีย ร้อยละ 75 รองลงมาคือ ออสเตรเลีย ร้อยละ 46 จีน ร้อยละ 24 เกาหลี และญี่ปุ่น ร้อยละ 22 เท่ากัน (แผนภาพ 55 ตาราง 4)

3.2.2 อัตราการสำเร็จการศึกษาปริญญาแรก (ISCED 5A) ระดับอุดมศึกษา

อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาคิดจากอัตราส่วนจำนวนนักศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อประชากรวัยเรียนระดับอุดมศึกษา ประเทศที่มีอัตราการสำเร็จการศึกษาสูงคือ ออสเตรเลีย ร้อยละ 60 รองลงมาคือ นิวซีแลนด์ ร้อยละ 53 เกาหลี ร้อยละ 51 ญี่ปุ่น ร้อยละ 43 ประเทศที่มีอัตราการสำเร็จต่ำ ได้แก่ กัมพูชา ร้อยละ 5 ลาว ร้อยละ 6 สำหรับประเทศไทยมีอัตราการสำเร็จระดับนี้อยู่ที่ ร้อยละ 31 (แผนภาพ 56 ตาราง 5)

แผนภาพ 56 อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

ที่มา: UIS Data Center, 2013

การไม่สำเร็จการศึกษาหรือออกจากระบบการศึกษากลางคัน

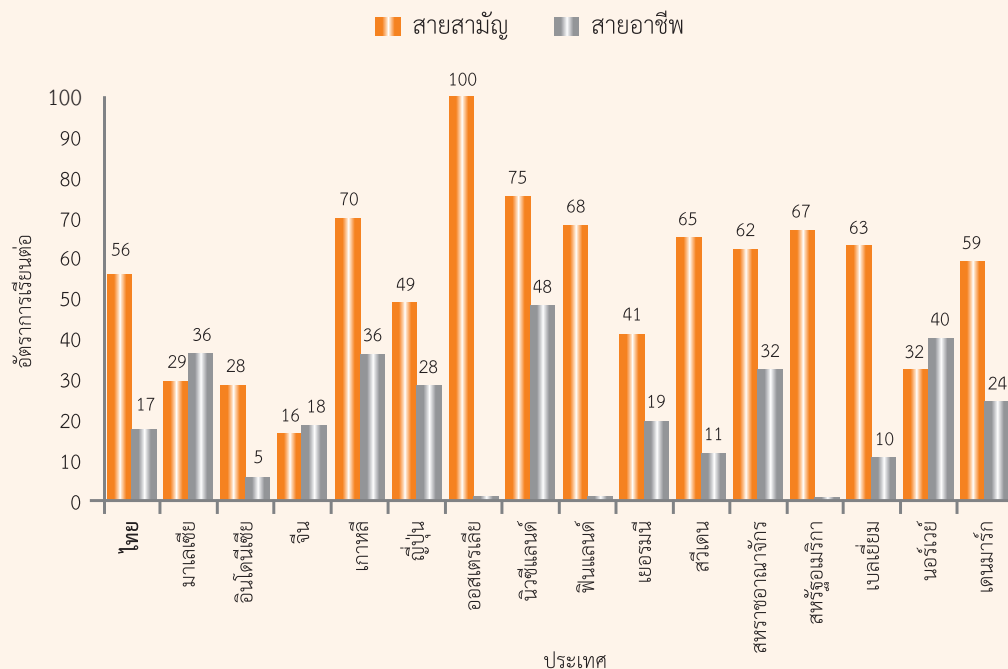
ในรายงาน EDUCATION INDICATORS IN FOCUS, OECD กล่าวว่าถึงแม้นักศึกษาจะไม่สำเร็จการศึกษา แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า ทักษะและความรู้จะสูญหายไปจากตลาดแรงงาน การออกไปจากระบบการศึกษาเพื่อทำงานระยะเวลาหนึ่งก่อนจะช่วยให้สามารถเรียนได้ดีภายหลัง เช่น ในสวีเดน และสหรัฐอเมริกา ที่ปดตินักศึกษาจะออกจากสถานศึกษากลางคันก่อนสำเร็จการศึกษามากกว่าในประเทศอื่นๆ เพื่อทำงานก่อนในระยะเวลาหนึ่ง แล้วจึงกลับมาศึกษาต่อ ในบางประเทศที่ใช้ระบบการเรียนแบบโมดูล เช่น สวีเดน นักศึกษาจะได้จำนวนหน่วยกิตสำหรับทุกรายวิชาที่เรียนผ่าน และไม่เสียประโยชน์จากการเรียนระบบโมดูลก่อนที่จะเข้าทำงาน นักศึกษาอาจเลือกที่จะลาออกก่อนสำเร็จการศึกษาถ้าเขาได้ทำงานที่ดีแม้จะเรียนไปได้แล้วเป็นเวลาหนึ่งปีก็ตาม เช่นเดียวกันกับนักศึกษาที่มีวุฒิภาวะในการศึกษาต่อถึงระดับมหาวิทยาลัยแต่อาจไม่ตั้งใจที่จะเรียนจนสำเร็จการศึกษา เขาอาจเลือกที่จะลงเรียนในบางวิชา โดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อใช้ในการปรับปรุงทักษะของเขา โดยไม่ต้องการใบปริญญาบัตร

3.2.3 อัตราการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา

3.2.3.1 อัตราการเรียนต่อระดับอุดมศึกษาสายสามัญ (ISCED 5A)

ISCED 5A หมายถึง การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาในมหาวิทยาลัยหรือเทียบเท่ามหาวิทยาลัย ที่ศึกษาในระดับปริญญาตรี สายสามัญ ประเทศที่มีอัตราการเรียนต่อระดับนี้สูงในอาเซียนคือ ออสเตรเลีย ร้อยละ 100 รองลงมา ได้แก่ เกาหลี ร้อยละ 70 ไทย ร้อยละ 56 ญี่ปุ่น ร้อยละ 49 มาเลเซีย ร้อยละ 29 อินโดนีเซีย ร้อยละ 28 และจีน ร้อยละ 16 (แผนภาพ 57)

แผนภาพ 57 อัตราการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา จำแนกตามโปรแกรมการเรียน พ.ศ. 2552

ที่มา: Global Education Digest 2011, UIS, 2011

3.2.3.2 อัตราการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา สายอาชีพ (ISCED 5B)

ISCED 5B หมายถึง การศึกษาระดับปริญญาตรี ในสายเทคนิค หรือสายอาชีพเฉพาะทาง ประเทศส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีข้อมูลด้านนี้ ประเทศในอาเซียนที่มีอัตราการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา สายอาชีพมาก คือ เกาหลี และมาเลเซีย ร้อยละ 36 เท่ากัน รองลงมา คือ ญี่ปุ่น ร้อยละ 28 จีน ร้อยละ 18 ประเทศไทยมีอัตราการเรียนต่อในระดับนี้ ร้อยละ 17 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับต่ำ สำหรับประเทศที่มีอัตราการเรียนต่อต่ำ คือ อินโดนีเซีย ร้อยละ 5 (แผนภาพ 57)

3.2.4 งบประมาณทางการศึกษา

งบประมาณทางการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะผู้ที่มีหน้าที่กำหนดนโยบายในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การกำหนดวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาต้องสามารถนำมาปฏิบัติได้จริง โดยผู้กำหนดนโยบายต้องประเมินทรัพยากรที่ต้องการและอุปสงค์ด้านอื่นๆ ประกอบ โดยศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลในระดับนานาชาติ เพื่อทราบถึงการลงทุนทางการศึกษาที่เพียงพอ การใช้ทรัพยากรทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การเปรียบเทียบข้อมูลดังกล่าว ต้องอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง แม่นยำ และสามารถเปรียบเทียบกับประเทศอื่นได้จริง

สำหรับงบประมาณทางการศึกษาในที่นี้ จะนำเสนอ 2 ตัวชี้วัด ได้แก่

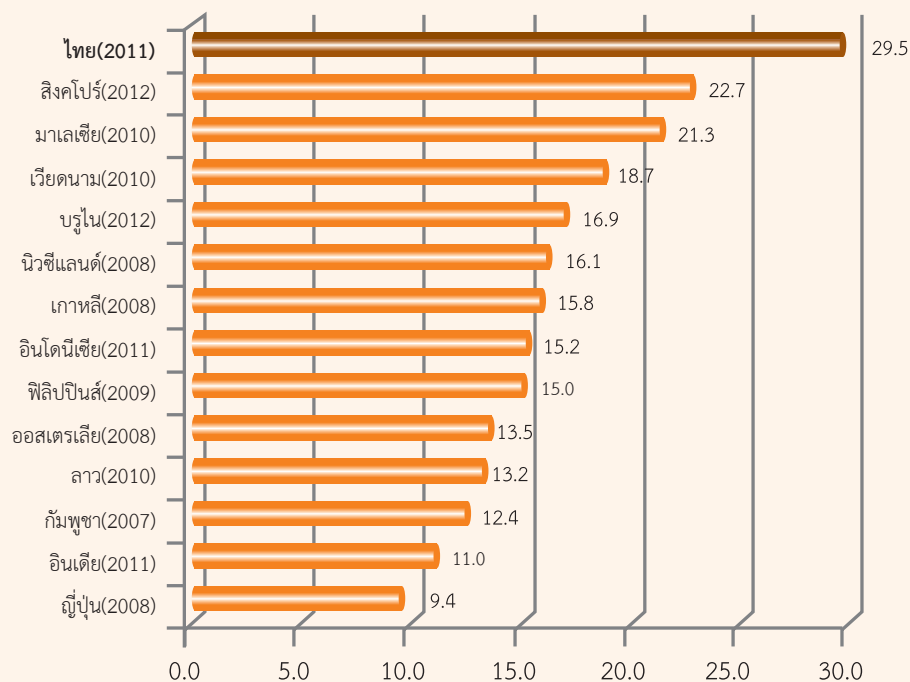
- 1) งบประมาณทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละของเงินงบประมาณแผ่นดินทั้งหมด (Public Expenditure on Education as a Percentage of Total Public Expenditure)
- 2) งบประมาณทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Expenditure on Educational Institutions as a Percentage of GDP)

3.2.4.1 งบประมาณทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละของงบประมาณแผ่นดินทั้งหมด

สัดส่วนงบประมาณภาครัฐทั้งหมดด้านการศึกษา สะท้อนถึงเจตนารมณ์ของรัฐบาลต่อการศึกษา และการจัดลำดับความสำคัญของค่าใช้จ่ายด้านการศึกษากับค่าใช้จ่ายด้านอื่น ๆ

จากรายงาน พบว่า ประเทศในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน **ประเทศไทย**มีงบประมาณทางการศึกษาในทุกระดับการศึกษาต่องบประมาณแผ่นดินทั้งหมด ร้อยละ 29.5 มากที่สุดในกลุ่มอาเซียน รองลงมาคือ สิงคโปร์ ร้อยละ 22.7 มาเลเซีย ร้อยละ 21.3 เวียดนาม ร้อยละ 18.7 ส่วนประเทศที่มีงบประมาณทางการศึกษาน้อย คือ ญี่ปุ่น ร้อยละ 9.4 อินเดีย ร้อยละ 11.0 เป็นต้น (แผนภาพ 58 ตาราง 17)

แผนภาพ 58 ร้อยละของงบประมาณการศึกษาต่องบประมาณทั้งหมด

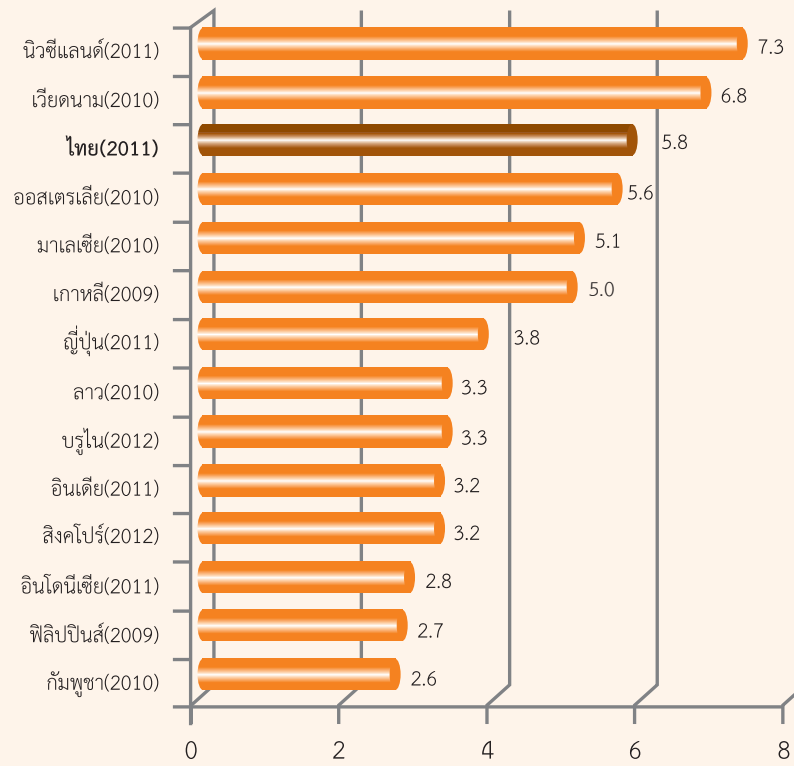

ที่มา: UIS Data Center, 2013

3.2.4.2 งบประมาณทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)

งบประมาณทางการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือ จีดีพี (GDP: Gross Domestic Product) เป็นตัวชี้วัดหนึ่ง que แสดงถึงภาพรวมของงบประมาณทางการศึกษา โดยข้อมูลประเทศกลุ่มอาเซียน พบว่า ในกลุ่มอาเซียน+6 ร้อยละของงบประมาณการศึกษาต่อ GDP ของประเทศนิวซีแลนด์สูงที่สุด ร้อยละ 7.3 รองลงมา คือเวียดนาม ร้อยละ 6.8 ส่วนประเทศไทยร้อยละ 5.8 เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 3.8 ประเทศที่มีค่าต่ำสุด คือ กัมพูชา ร้อยละ 2.6 และฟิลิปปินส์ ร้อยละ 2.7 (แผนภาพ 59 ตาราง 17)

แผนภาพ 59 ร้อยละของงบประมาณการศึกษาต่อ GDP

ที่มา: UIS Data Center, 2013

ကာလပတ်စပို့

ตารางสถิติ

สัญลักษณ์ที่พบในตารางสถิติ

ไม่มีรายละเอียดของข้อมูล (No Data Available)	...
ค่าประมาณการโดยประเทศผู้ให้ข้อมูล (National Estimation)	*
ค่าประมาณการโดยสถาบันสถิติของยูเนสโก (UIS Estimation)	**
ตัวเลขน้อยเกินไปที่จะนำมาพิจารณา (Magnitude nil or Negligible)	- หรือ n
ไม่มีในระบบการศึกษา (Data are not Applicable Because The Category does not apply)	a
ข้อมูลของปีที่ยังไม่ถึง หรือปีล่าสุด	(P)
ข้อมูลนี้รวมอยู่ในประเภทอื่นหรือสแตนด์อโลน	x(y)
ข้อมูลนี้อ้างถึงปีการศึกษาหรือปีงบประมาณ (ระยะเวลา) n ปี หรือระยะเวลาหลังปีที่ยังไม่ถึง	+n
ข้อมูลนี้อ้างถึงปีการศึกษาหรือปีงบประมาณ (ระยะเวลา) n ปี หรือระยะเวลาก่อนปีที่ยังไม่ถึง	-n

ตาราง 1 ระบบการศึกษา: อายุเมื่อแรกเข้าและจำนวนปีที่เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2553

ประเทศ	ก่อน ประถมศึกษา		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา ตอนต้น		มัธยมศึกษา ตอนปลาย		การศึกษา ขั้นพื้นฐาน	การศึกษาภาคบังคับ		
	อายุ เริ่มต้น	จำนวน ปี	อายุ เริ่มต้น	จำนวน ปี	อายุ เริ่มต้น	จำนวน ปี	อายุ เริ่มต้น	จำนวน ปี	จำนวน ปี	อายุ เริ่มต้น	อายุ สุดท้าย	จำนวน ปี
ไทย	3	3	6	6	12	3	15	3	12	6	14	9
มาเลเซีย	4	2	6	6	12	3	15	4	13	6	11	6
ฟิลิปปินส์	5	1	6	6	12	3	15	1	10	6	11	6
อินโดนีเซีย	5	2	7	6	13	3	16	3	12	7	15	9
สิงคโปร์	3	3	6	6	12	2	14	2	10	6	11	6
บรูไน	4	2	6	6	12	2	14	5	13	6	14	9
กัมพูชา	3	3	6	6	12	3	15	3	12	...	...	...
ลาว	3	3	6	5	11	4	14	3	12	6	10	5
พม่า	3	2	5	5	10	4	14	2	11	5	9	5
เวียดนาม	3	3	6	5	11	4	15	3	12	6	14	9
จีน	4	3	7	5	12	3	15	3	11	6	14	9
เกาหลี	3	3	6	6	12	3	15	3	12	6	14	9
ญี่ปุ่น	3	3	6	6	12	3	15	3	12	6	14	9
อินเดีย	3	3	6	5	11	3	14	4	12	6	14	9
ออสเตรเลีย	4	1	5	7	12	4	16	2	13	5	15	11
นิวซีแลนด์	3	2	5	6	11	4	15	3	13	5	16	12

ที่มา: UIS Data Center, 2013

ตาราง 2 อัตราการเข้าเรียนของประชากรอย่างหยาบ (GER) อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (NER)
ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น

ประเทศ	ก่อนประถมศึกษา		ประถมศึกษา			ม.ต้น		รวมประถม+มัธยม	
	ปี	GER	ปี	GER	adj NER*	ปี	GER	ปี	GER
ไทย	2012	112	2009	97	96	2012	99	2009	88
มาเลเซีย	2010	78	2005	101	97	2010	92	2005	84
ฟิลิปปินส์	2009	51	2009	106	89	2009	87	2009	98
อินโดนีเซีย	2011	42	2011	109	97	2011	91	2011	96
สิงคโปร์	...	...	...	...	...		...	...	...
บรูไน	2012	92	2012	95	110	2012	96	2012	102
กัมพูชา	2012	15	2012	124	98	2012	63	2008**	85
ลาว	2012	24	2012	123	96	2012	58	2012	77
พม่า	2010	9	2010	114	...	2010	58	2010	78
เวียดนาม	2012	77	2012	105	98	2012	92		...
จีน	2011	62	2011	128	...	2011	92	2011	104
เกาหลี	2011	118	2011	104	99	2011	99	2011	100
ญี่ปุ่น	2011	87	2011	103	100	2011	100	2011	102
อินเดีย	2011	58	2011	113	93	2011	86	2011	87
ออสเตรเลีย	2012	95	2012	104	97	2012	112	2012	85
นิวซีแลนด์	2011	93	2011	100	99	2011	105	2011	111
เอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก	2011	62	2011	111	96	2011	90	2011	94
โลก	2011	50	2011**	107	91	2011**	82	2011**	87

ที่มา: UIS Data Center, 2013

ตาราง 3 อัตราการเข้าเรียนของประชากรอย่างหยาบ (GER) อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (NER)
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และอุดมศึกษา

ประเทศ	ม.ปลาย สามัญ		รวมมัธยมศึกษา		ม.ปลาย อาชีพ		อุดมศึกษา	
	ปี	GER	ปี	NER	ปี	GER	ปี	GER
ไทย	2012	76	2012	79	2012	15	2012	51
มาเลเซีย	2010	49	2010	66	2010	6	2010	37
ฟิลิปปินส์	2009	76	2009	61	2009	...	2009	28
อินโดนีเซีย	2011	71	2011	75	2011	18	2011	27
สิงคโปร์	...	...	...	...	2009	12	...	...
บรูไน	2012	107	2012	95	2012	11	2012	24
กัมพูชา	2008**	28	2008	38	2008**	2	2012	16
ลาว	2012	32	2012	41	2012	1	2011	17
พม่า	2010	35	2010	47	...	...	2011	14
เวียดนาม	...	...	...	...	...	...	2012	25
จีน	2011	73	...	...	2011	21	2011	24
เกาหลี	2011	95	2011	96	2011	11	2011	101
ญี่ปุ่น	2011	103	2011	99	2011	12	2011	60
อินเดีย	2011	55	...	...	2011	48	2011	18
ออสเตรเลีย	2012	174	2011	86	2012	34	2012	83
นิวซีแลนด์	2011	138	2011	97	2011	15	2011	81
เอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก	2011**	70	2011**	73	2011**	17	2011	30
โลก	...	...	2011**	63	2011**	11	2011**	30

ที่มา: UIS Data Center, 2013

ตาราง 4 อัตราการเข้าใหม่ระดับมัธยมศึกษา และอัตราการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประเทศ	อัตราการเข้าใหม่ ระดับมัธยมศึกษา	อัตราการสำเร็จการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น		อัตราการสำเร็จการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย		
		ปี	ISCED3 (%)	(ISCED3A) %	(ISCED3B) %	(ISCED3C) %
				(1)	(2)	(3)
ไทย	70	2011	81	30	17	.
มาเลเซีย	101	2010	83	18	.	85
ฟิลิปปินส์	70	2009	69	63	.	.
อินโดนีเซีย	64	2011	85	29	17	.
สิงคโปร์	...		...			
บรูไน	...	2012	111			
กัมพูชา	...	2008	35			
ลาว	...	2012	43			
พม่า	...	2010	43			
เวียดนาม	...	2012	81			
จีน	72	2011	96	35	x(1)	21
เกาหลี	101		...	63	.	24
ญี่ปุ่น	102	2011	...	71	1	22
อินเดีย	53		...	...	...	...
ออสเตรเลีย	...		...	67	x(3)	40
นิวซีแลนด์	99		...	...	...	...
เอเชียตะวันออกและแปซิฟิก	...		...	...	...	...
โลก	...		...	...	...	...

ที่มา: UIS Data Center, 2013

ตาราง 5 นิสิตนักศึกษาและผู้สำเร็จระดับอุดมศึกษา

ประเทศ	สัดส่วนนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา				อัตราการสำเร็จการศึกษา ปริญญาแรก ISCED5A			อัตราส่วนนักศึกษา	
	ปี	5A	5B	6	ปี	ร้อยละ	% นักศึกษาหญิง	ปี	ต่อประชากร 100,000 คน
ไทย	2012	85	14	1	2008	31	57 (ปี 2010)	2012	3,747
มาเลเซีย	2010	55	43	2	2010	18	60	2005	2,765
ฟิลิปปินส์	2008	90	10	-	2006	19	57 (ปี 2009)	2009	2,940
อินโดนีเซีย	2010	76	22	2	2011	14	48 (ปี 2004)	2011	2,265
สิงคโปร์	2012	59	37	3		...	...		...
บรูไน	2012	64	35	-	2012	14	65	2012	2,066
กัมพูชา	2011	90	10	...	2008**	5	42	2011	1,583
ลาว	2011	36	64	-	2011	6	43	2011	1,991
พม่า	2011	95	4	-	2011	12	65	2011	1,292
เวียดนาม	2012	62	38	-	2012	14	37	2012	2,579
จีน	2011	...	43	...	2011	...	50	2011	2,355
เกาหลี	2011	74	24	2	2011	51	50	2011	7,111
ญี่ปุ่น	2011	78	20	2	2011	43	48	2011	3,296
อินเดีย	2011	86	14	-		...	...	2011	
ออสเตรเลีย	2011	78	18	4	2010	60	57	2011	6,139
นิวซีแลนด์	2011	72	24	3	2011	53	59	2011	6,255
เอเชียตะวันออกและแปซิฟิก	2011**	65	34	1		...	...		...
โลก	2011**	77	22	1		...	...		...

ที่มา: UIS Data Center, 2013

ตาราง 6 ร้อยละของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไปศึกษาต่างประเทศ (Outbound Mobile Students) และนักศึกษาต่างประเทศที่เข้ามาศึกษาในประเทศ (Inbound Mobile Students)

ประเทศ	จำนวน น.ศ. ที่ไปศึกษาต่างประเทศ**	จำนวนนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาในประเทศ								
		ปี	จำนวนรวม	แอฟริกา	อเมริกาเหนือ*	อเมริกาใต้	เอเชีย	ยุโรป	โอเชียเนีย	ไม่ระบุ
ไทย (2011)	25,494	2,011	20,155	454	1,111	33	17,224	1,191	74	68
มาเลเซีย (2012)	54,909	2,010	64,748	14,744	240	251	43,605	636	152	5,120
ฟิลิปปินส์ (2011)	11,635	...	...	...	...	...	...	...	...	...
อินโดนีเซีย (2011)	34,889	2,010	6,437	...	...	...	5,950	67	41	379
สิงคโปร์ (2012)	21,121	2,012	52,959	...	...	...	...	...	...	52,959
บรูไน (2012)	3,306	2,012	371	48	...	...	288	6	1	28
กัมพูชา (2011)	4,213	2,010	...	...	...	...	...	...	...	...
ลาว (2011)	4,111	2,010	725	...	...	...	723	2	...	...
พม่า (2011)	6,847	...	...	...	...	...	...	...	...	...
เวียดนาม (2011)	52,285	...	...	...	...	...	...	...	...	...
จีน (2011)	645,003	2,011	79,638	...	...	...	...	...	...	79,638
เกาหลี (2011)	128,241	2,011	62,675	836	1,719	208	58,952	804	156	...
ญี่ปุ่น (2011)	35,955	2,011	151,461	1,226	3,167	1,244	141,272	4,033	510	9
อินเดีย (2011)	198,513	...	...	...	...	...	...	...	...	...
ออสเตรเลีย (2011)	10,830	2,011	262,597	7,223	7,597	3,337	211,963	10,921	4,710	16,846
นิวซีแลนด์ (2011)	5,210	2,011	40,855	398	2,980	450	27,720	3,003	3,931	2,373

ที่มา : UIS Data Center, 2013.

* อเมริกาเหนือรวมแคริบเบียนด้วย

** ตัวเลขประมาณการโดย UIS ยกเว้นจีน

ตาราง 7 ดัชนีความเสมอภาคทางเพศ (GPI) ในแต่ละระดับการศึกษา

ประเทศ	ปี	ประถมศึกษา	ม.ต้น	ม.ปลาย	อุดมศึกษา
ไทย	2012	0.98	1.00	1.13	1.31
มาเลเซีย	2005	0.94	0.91	1.05	1.23
ฟิลิปปินส์	2009	0.98	1.05	1.20	1.24
อินโดนีเซีย	2011	1.04	1.04	0.98	0.85
สิงคโปร์		...	...	...	...
บรูไน	2012	0.98	0.98	1.03	1.74
กัมพูชา	2012	0.95	1.00	0.73	0.61
ลาว	2012	0.95	0.89	0.84	0.73
พม่า	2010	0.99	1.03	1.11	1.34
เวียดนาม	2012	1.01	1.00	0.84	1.02
จีน	2011	1.00	1.02	1.01	1.11
เกาหลี	2011	0.99	0.99	0.98	0.75
ญี่ปุ่น	2011	1.00	1.00	1.00	0.90
อินเดีย	2011	1.05	0.99	0.89	0.78
ออสเตรเลีย	2011	1.00	0.96	0.93	1.38
นิวซีแลนด์	2011	1.01	0.99	1.11	1.45
เอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก	2011	1.02	1.04	1.02	1.07
โลก	2011**	0.97	0.97	0.96	1.08

ที่มา: UIS Data Center, 2013

ตาราง 8 ร้อยละของนักเรียนเปรียบเทียบในสถานศึกษาของเอกชน

ประเทศ	ปี	ประถมศึกษา	ม.ต้น	ม.ปลาย สามัญ	ม.ปลาย อาชีพ
ไทย	2012	18.0	13.0	13.0	34.0
มาเลเซีย	2010	1.0	3.0	8.0	-
ฟิลิปปินส์	2009	8.0	19.0	21.0	...
อินโดนีเซีย	2011	17.0	36.0	38.0	63.0
สิงคโปร์	2009	8.0	9.0	5.0	...
บรูไน	2012	37.0	16.0	12.0	28.0
กัมพูชา	2011	2.0	2.0	3.0	...
ลาว	2012	4.0	4.0	2.0	-
พม่า	2011	...	...	...	...
เวียดนาม	2012	1.0	1.0	9.0	...
จีน	2011	5.0	8.0	9.0	18.0
เกาหลี	2011	1.0	18.0	44.0	47.0
ญี่ปุ่น	2011	1.0	7.0	...	...
อินเดีย	2011	...	...	...	...
ออสเตรเลีย	2011	31.0	39.0	37.0	33.0
นิวซีแลนด์	2011	2.0	5.0	6.0	43.0

ที่มา: UIS Data Center, 2013

ตาราง 9 การรู้หนังสือของประชากรวัยเรียน ปี ค.ศ 2005-2010

ประเทศ	ปีการศึกษา (ค.ศ.)	ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป				ประชากรวัยเรียนอายุ 15-24 ปี			
		อัตราการรู้หนังสือ		จำนวนผู้ไม่รู้หนังสือ		อัตราการรู้หนังสือ		จำนวนผู้ไม่รู้หนังสือ	
		ค.ศ 2005- 2010	คาดประมาณ ค.ศ 2015	ค.ศ 2005- 2010	คาดประมาณ ค.ศ 2015	ค.ศ 2005- 2010	คาดประมาณ ค.ศ 2015	ค.ศ 2005- 2010	คาดประมาณ ค.ศ 2015
		%	%	(000)	(000)	%	%	(000)	(000)
ไทย	2005	94.0	95.0	3,361	2,768	98.0	99.0	208	135
มาเลเซีย	2010	93.1		1,363		98.4		81	
ฟิลิปปินส์	2008	95.4		2,635		97.8		406	
อินโดนีเซีย	2009	92.6		12,709		99.5		228	
สิงคโปร์	2010	95.9		172		99.8		2	
บรูไน	2010	95.2		14		99.7		0.2	
กัมพูชา	2009	73.9		2,449		87.1		410	
ลาว	2005	72.7		958		83.9		196	
พม่า	2010	92.3		2,748		95.8		374	
เวียดนาม	2010	93.2		4,579		96.9		549	
จีน	2010	94.3		61,882		99.4		1,356	
เกาหลี	...	...		...		...		...	
ญี่ปุ่น	...	...		...		...		...	
อินเดีย	2006	62.8		287,355		81.1		41,275	
ออสเตรเลีย	...	...		...		...		...	
นิวซีแลนด์	...	...		...		...		...	
ค่าเฉลี่ยของภูมิภาค (REGIONAL AVERAGES)									
โลก		84.1		775,408		89.6		122,236	
อาหรับ		74.7		50,285		89.1		6,499	
ยุโรป 1		97.9		6,794		99.1		520	
เอเชียกลาง		99.5		302		99.7		45	
เอเชียแปซิฟิก 2		94.2		99,524		98.8		4,406	
ละตินอเมริกา 3		91.4		36,089		97.2		2,977	
ยุโรป&อเมริกา 4		...		...		...		...	
เอเชียตะวันตก 5		62.7		406,419		80.5		62,275	
แอฟริกา		62.6		169,313		71.8		45,251	

หมายเหตุ : 1. ยุโรปตะวันออกและยุโรปกลาง 4. ยุโรปตะวันตกและอเมริกาเหนือ
 2. แปซิฟิกและเอเชียตะวันออก 5. เอเชียตะวันตกและเอเชียใต้
 3. ละตินอเมริกาและแคริบเบียน

ที่มา : Table 2 ; EFA Monitoring Report 2012- Youth and Skills Putting Education to Work, UNESCO.

ตาราง 10 ข้อมูลด้านประชากร

ประเทศ	อันดับการ พัฒนามนุษย์ (HDI)	ปีการศึกษาเฉลี่ย	อัตราการรู้หนังสือ ของประชากร อายุ 15 ปีขึ้นไป	ร้อยละ ประชากร ในเขตเมือง	อัตราการพึ่งพิง
	2012	2011	2005-2010	2012	2012
ไทย	103	6.6	93.5	34.4	41.1
มาเลเซีย	64	9.5	93.1	73.5	52.8
ฟิลิปปินส์	114	8.9	95.4	49.1	62.4
อินโดนีเซีย	121	5.8	92.6	51.5	47.3
สิงคโปร์	18	8.8	96.1	100.0	35.4
บรูไน	30	8.6	95.2	76.4	41.6
กัมพูชา	138	5.8	77.6	20.1	53.2
ลาว	138	4.6	72.7	35.4	58.4
พม่า	149	4.0	92.3	33.2	43.0
เวียดนาม	127	5.5	93.2	31.7	40.9
จีน	101	7.5	94.3	51.9	37.6
เกาหลี	12	11.6	..	83.5	38.0
ญี่ปุ่น	10	11.6	..	91.9	59.6
อินเดีย	136	4.4	62.8	31.6	53.8
ออสเตรเลีย	2	12.0	..	89.4	49.3
นิวซีแลนด์	6	12.5	..	86.3	51.4
แคนาดา	11	12.1	..	80.8	45.1
ฝรั่งเศส	20	10.6	..	86.4	55.7
ฟินแลนด์	21	10.3	..	83.8	53.5
เยอรมนี	5	12.2	..	74.1	51.7
สวีเดน	7	11.7	..	85.4	55.5
สหราชอาณาจักร	26	9.3	..	79.7	52.7
สหรัฐอเมริกา	3	12.4	..	82.6	50.7
เบลเยียม	17	10.9	..	97.5	53.3
นอร์เวย์	1	12.6	..	79.7	51.5
เดนมาร์ก	15	11.4	..	87.1	54.1

Table 1, 8 and 14, Human Development Report 2013, UNDP.

ตาราง 11 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู จำแนกตามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประเทศ	ปี	อัตราส่วนนักเรียนต่อครู		
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย
ไทย	2012	16	21	18 (ปี 2011)
มาเลเซีย	2010	13	...	...
ฟิลิปปินส์	2009	31	39	25
อินโดนีเซีย	2011	16	13	16
สิงคโปร์	2009	17	15	15
บรูไน	2012	11	...	10 (ปี 2005*)
กัมพูชา	2012	46	20	25 (ปี 2007)
ลาว	2012	27	18	21 (ปี 2011)
พม่า	2010	28	36	28
เวียดนาม	2012	19	16	...
จีน	2011	17	15	16
เกาหลี	2011	19	18	15
ญี่ปุ่น	2011	17	14	11
อินเดีย	2011	41 (ปี 2003)	33	21
ออสเตรเลีย		...	...	...
นิวซีแลนด์	2011	15	13	14
เอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก	2011	18	16	16
โลก	2011**	24	18	16

ที่มา: UIS Data Center, 2013

ตาราง 12 ขนาดชั้นเรียน ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น
จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา พ.ศ.2553

ประเทศ	ประถมศึกษา				มัธยมศึกษาตอนต้น			
	รัฐ	เอกชนที่รัฐอุดหนุน	เอกชนอิสระ	รวม	รัฐ	เอกชนที่รัฐอุดหนุน	เอกชนอิสระ	รวม
	1	2	3	4	5	6	7	8
ไทย	18.7	28.9	...	20.0	33.7	34.7	...	33.8
มาเลเซีย	29.9	-	...	...	34.0	-	...	...
ฟิลิปปินส์	42.4	-	33.1	41.5	43.7	-	48.6	44.7
อินโดนีเซีย	27.2	-	22.9	26.4	36.5	-	32.5	34.9
สิงคโปร์	...	...	...	...	...	...	...	...
บรูไน	...	...	...	...	...	...	...	...
กัมพูชา	...	...	...	...	...	...	...	...
ลาว	...	...	...	...	...	...	...	...
พม่า	...	...	...	...	...	...	...	...
เวียดนาม	...	...	...	...	...	...	...	...
จีน	37.1	42.8	...	37.4	54.0	51.9	...	53.8
เกาหลี	27.4	-	30.2	27.5	34.9	33.8	-	34.7
ญี่ปุ่น	27.9	-	31.4	28.0	32.8	-	34.9	32.9
อินเดีย	...	...	...	...	...	...	...	...
ออสเตรเลีย	23.2	24.9	-	23.7	22.8	25.3	-	23.7
นิวซีแลนด์	...	...	...	...	...	...	...	...
แคนาดา	...	...	...	...	...	...	...	...
ฝรั่งเศส	22.6	22.9	x(2)	22.7	24.3	25.4	13.4	24.5
ฟินแลนด์	19.4	17.7	-	19.4	20.2	21.7	-	20.3
เยอรมนี	21.5	21.9	x(2)	21.5	24.7	25.2	x(2)	24.7
สวีเดน	...	...	...	...	...	...	...	...
สหราชอาณาจักร	25.8	19.1	11.7	24.4	21.1	18.9	9.6	19.4
สหรัฐอเมริกา	20.3	-	17.7	20.0	23.7	-	19.4	23.3
เบลเยียม	...	...	...	...	...	...	...	...
นอร์เวย์	...	...	...	...	...	...	...	...
เดนมาร์ก	20.0	16.3	...	19.4	20.5	17.3	...	19.9

ที่มา : Table 18, Global Education Digest 2012, UIS, 2012

ตาราง 13 การได้รับการศึกษาของประชากรอายุ 25 ปีขึ้นไป

ประเทศ	ปีการศึกษา	ประชากร 25 ปีขึ้นไป	ไม่ได้รับ การศึกษา	ไม่จบ ประถม	จบ ประถม	จบ ม.ต้น	จบ ม.ปลาย	จบ ISCED4	จบ อุดม	ไม่ระบุ
		(000)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
ไทย	2006	41,799	6.1	42.3	18.9	9.7	9.6	-	12.8	0.5
ไทย*	2011	42889**	5.8	37.9	16.6	10.8	15.5	-	13.4	-
มาเลเซีย	2005	14,682	8.8	-	23.0	17.3	34.5	x(22)	16.4	.
ฟิลิปปินส์	2004	39,559	3.4	x(10)	31.7	x(16)	35.1	5.5	24.2	0.1
อินโดนีเซีย	2008	129,128	9.5	17.7	30.6	14.4	20.3	.	7.5	-
สิงคโปร์	2008	3,609	X(7)	16.3	7.0	10.1	19.6	8.9	38.1	-
บรูไน	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
กัมพูชา	2007	6,229	28.3	36.0	20.1	9.2	4.2	2.0	x(19)	0.1
ลาว	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
พม่า	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
เวียดนาม	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
จีน	2000	855,066	6.6	X(4)	28.1	43.0	13.5	5.2	3.6	-
เกาหลี	2005	33,749	4.7	1.0	11.4	10.2	37.4	.	35.3	-
ญี่ปุ่น	2002	97,043	0.1	X(25)	X(13)	16.7	39.9	x(16)	29.9	13.4
อินเดีย	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
ออสเตรเลีย	2009	15,151	-	-	6.4	19.5	31.4	4.3	38.4	-
นิวซีแลนด์	2006	2,872	X(13)	X(13)	X(13)	29.5	20.6	10.3	34.8	4.8
แคนาดา	2006	22,544	X(13)	X(13)	X(13)	20.6	23.4	12.1	43.9	-
ฝรั่งเศส	2009	43,490	.	1.6	19.2	17.3	37.4	0.1	24.4	-
ฟินแลนด์	2008	3,791	X(13)	X(13)	X(13)	30.4	38.0	X(16)	31.6	-
เยอรมนี	2,009	62,008	.	.	3.5	15.4	50.8	6.0	24.2	0.1
สวีเดน	2,009	6,570	X(25)	X(10)	12.7	9.3	43.1	5.1	28.1	1.7
สหราชอาณาจักร	2,009	43,106	0.2	-	-	13.4	52.6	0.1	33.7	-
สหรัฐอเมริกา	2,009	204,738	0.4	0.9	3.9	7.6	48.0	x(16)	39.1	-
เบลเยียม	2009	7,647	X(7)	7.3	13.0	17.9	30.0	1.7	30.0	-
นอร์เวย์	2009	3,334	X(25)	-	0.3	22.9	38.8	2.9	29.4	5.8
เดนมาร์ก	2,007	3,877	X(25)	x(25)	X(25)	24.2	41.5	X(25)	30.7	3.6

หมายเหตุ: ISCED4 ระดับหลังมัธยมศึกษา ก่อนอุดมศึกษา

ที่มา : Table 15 ; Global Education Digest 2012, UIS, 2012.

* ประมวลผลโดย สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สกศ.

ตาราง 14 คะแนนเฉลี่ยการประเมินผลสัมฤทธิ์ โครงการ TIMSS วิชาคณิตศาสตร์ ชั้น ม.2
เปรียบเทียบระหว่าง TIMSS 2007 กับ TIMSS 2011

ประเทศ (อันดับ)	คะแนนเฉลี่ย		ผลต่างของคะแนน
	TIMSS 2007	TIMSS 2011	
เกาหลีใต้ (1)	597	613	+16
สิงคโปร์ (2)	593	611	+18
จีน-ไทเป (3)	598	609	+11
ฮ่องกง (4)	572	586	+14
ญี่ปุ่น (5)	570	570	0
รัสเซีย (6)	512	539	+27
อิสราเอล (7)	463	513	+53
ฟินแลนด์ (8)	-	514	-
สหรัฐอเมริกา (9)	508	509	+1
อังกฤษ (10)	513	507	-6
ค่าเฉลี่ยนานาชาติ	500	500	
มาเลเซีย (26)	474	440	-34
ไทย (28)	441	427	-14
อินโดนีเซีย (38)	397	386	-11

ที่มา: สสวท., บทสรุปผลการวิจัย TIMSS 2011

ตาราง 15 คะแนนเฉลี่ยการประเมินผลสัมฤทธิ์ โครงการ TIMSS วิชาวิทยาศาสตร์ ชั้น ม.2
เปรียบเทียบระหว่าง TIMSS 2007 กับ TIMSS 2011

ประเทศ (อันดับ)	คะแนนเฉลี่ย		ผลต่างของคะแนน
	TIMSS 2007	TIMSS 2011	
สิงคโปร์ (1)	567	590	+23
จีน-ไทเป (2)	561	564	+3
เกาหลีใต้ (3)	553	560	+7
ญี่ปุ่น (4)	554	580	4
ฟินแลนด์ (5)	-	552	-
สโลวีเนีย (6)	538	543	+5
รัสเซีย (7)	530	542	+12
ฮ่องกง (8)	530	535	+5
อังกฤษ (9)	513	507	-9
สหรัฐอเมริกา (10)	520	525	+5
ค่าเฉลี่ยนานาชาติ	500	500	
ไทย (25)	471	451	-20
มาเลเซีย (30)	471	426	-45
อินโดนีเซีย (34)	427	406	-21

ที่มา: สสวท., บทสรุปผลการวิจัย TIMSS 2011

ตาราง 16 คะแนนเฉลี่ยการประเมินผลสัมฤทธิ์ โครงการ TIMSS 2011 วิชาคณิตศาสตร์
วิทยาศาสตร์ ชั้น ป.4

ประเทศ (อันดับ)	คณิตศาสตร์ คะแนนเฉลี่ย	ประเทศ (อันดับ)	วิทยาศาสตร์ คะแนนเฉลี่ย
สิงคโปร์ (1)	606	เกาหลีใต้ (1)	587
เกาหลีใต้ (2)	605	สิงคโปร์ (2)	583
ฮ่องกง (3)	602	ฟินแลนด์ (3)	570
จีน-ไทเป (4)	591	ญี่ปุ่น (4)	559
ญี่ปุ่น (5)	585	รัสเซีย (5)	552
ไอร์แลนด์เหนือ (6)	562	จีน-ไทเป (5)	552
เบลเยียม (7)	549	สหรัฐอเมริกา (6)	544
ฟินแลนด์ (8)	545	สาธารณรัฐเช็ก (7)	536
อังกฤษ (9)	542	ฮ่องกง (8)	535
รัสเซีย (9)	542	ฮังการี (9)	534
สหรัฐอเมริกา (10)	541	สวีเดน (10)	533
ค่าเฉลี่ยนานาชาติ	500	ค่าเฉลี่ยนานาชาติ	500
ไทย (34)	458	ไทย (29)	472

ที่มา: สสวท., บทสรุปผลการวิจัย TIMSS 2011

ตาราง 17 ร้อยละของงบประมาณทางการศึกษา (Public Expenditure on Education)

ต่องบประมาณแผ่นดิน/ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) /GNI และร้อยละของ
งบประมาณด้านการศึกษารายหัวต่อ GDP ต่อหัว (Public Expenditure per pupil as a %
of GDP per Capita)

ประเทศ	ปี	ร้อยละของงบประมาณ ด้านการศึกษา ต่องบประมาณแผ่นดิน			ปี	ร้อยละของงบประมาณด้านการศึกษารายหัวต่อ GDP ต่อหัว			
		GDP (%)	งบประมาณ แผ่นดิน (%)	GNI (%)		ประถมศึกษา (ISCED 1)	มัธยมศึกษา (ISCED 2-3)	อุดมศึกษา (ISCED 5-6)	รวม ทุกระดับ
ไทย	2011	5.8	29.5	6.0 (ปี 2011)	2011	23.5 (ปี 2009)	25.9	21.3	18.0**
มาเลเซีย	2010	5.1	21.3	5.3	2010	14.1	18.7	47.1	19.1
ฟิลิปปินส์	2009	2.7	15.0	2.7	2008	9.0	9.1	9.7	10.0
อินโดนีเซีย	2011	2.8	15.2	2.8	2011	8.8	7.7	23.8	11.1
สิงคโปร์	2012	3.2	22.7	3.3	2010	11.2	17.0	...	26.9 (ปี 2012)
บรูไน	2012	3.3	16.9	2	2010	5.2	7.8	32.0	11.7 (ปี 2012)
กัมพูชา	2010	2.6	12.4 (ปี 2007)	2.7	2010	6.9	...	27.8	2.6
ลาว	2010	3.3	13.2 (ปี 2010)	3.4	2010	...	...	...	13.2
พม่า		...	...	...	2011	...	...	11.6	...
เวียดนาม	2010	6.8	18.7	7.1	2010	27.6	...	43.4	...
จีน		...	...	...		...	...	...	...
เกาหลี	2009	5.0	15.8 (ปี 2008)	5.0	2009	23.3	23.8	13.2	5.0
ญี่ปุ่น	2011	3.8	9.4 (ปี 2008)	3.7	2011	23.4	25.3	24.2	20.7**
อินเดีย	2011	3.2	11.0	3.2	2011	6.9	12.6	51.4	11.8
ออสเตรเลีย	2010	5.6	13.5 (ปี 2008)	5.8	2010	22.5	19.9	21.5	20.5
นิวซีแลนด์	2011	7.3	16.1 (ปี 2008)	7.6	2011	22.0	23.8	33.2	24.7

ที่มา : UIS Data Center, 2013

บรรณานุกรม

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. สภากรรมการการศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2556. กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด, 2556.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. สภากรรมการการศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2555. กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด, 2555.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. มองสถิติและตัวชี้วัดทางการศึกษา พ.ศ. 2556. กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด, ปีที่ 1 ฉบับที่ 5-6, 2556.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทย ปี 2555. เอกสารอัดสำเนา: 2556.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2552-2559) : ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ: พรินทวาทกราฟฟิค, 2553.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. (ร่าง) ข้อเสนอนโยบายและยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาด้านการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย. เอกสารอัดสำเนา: 2553.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. “มองสถิติและตัวชี้วัดการศึกษาไทย: PISA : ผลสะท้อนศักยภาพของพลเมืองกับความสามารถในการแข่งขันในอนาคต” ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 เดือนธันวาคม 2556. เอกสารอิเล็กทรอนิกส์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. “มองสถิติและตัวชี้วัดการศึกษาไทย: การจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก (World University Rankings) กระจกสะท้อนคุณภาพอุดมศึกษาไทย” ปีที่ 1 ฉบับที่ 6 เดือนธันวาคม 2556. เอกสารอิเล็กทรอนิกส์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. “มองสถิติและตัวชี้วัดการศึกษาไทย: การจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก (World University Rankings) กระจกสะท้อนคุณภาพอุดมศึกษาไทย ตอนที่ 2” ปีที่ 1 ฉบับที่ 8 เดือนมกราคม 2557. เอกสารอิเล็กทรอนิกส์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. “มองสถิติและตัวชี้วัดการศึกษาไทย: การจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก (World University Rankings) กระจกสะท้อนคุณภาพอุดมศึกษาไทย ตอนที่ 3” ปีที่ 1 ฉบับที่ 9 เดือนกุมภาพันธ์ 2557. เอกสารอัดสำเนา: 2557.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. ผลการประเมิน PISA 2012 คณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์ บทสรุปสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพฯ: บริษัทแอดวานซ์ พรินติ้ง เซอร์วิส จำกัด, 2556.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สรุปผลเบื้องต้นสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ.2553. เอกสารอัดสำเนา, 2554.
- OECD. PISA 2012 Results in Focus, 2013: <http://www.oecd.org/pisa/>
- OECD. “How are University Students Changing?”, EDUCATION INDICATORS IN FOCUS, No. 15, 2013/06. 2013/06 (September)

OECD, “How is International Student Mobility Shaping up?”, *Education Indicators in Focus*, No. 14, OECD Publishing. 2013.

OECD, *Education at a Glance 2012-2013: OECD Indicators*, OECD Publishing. 2012.

UIS/UNESCO. “Adult and Youth Literacy” UIS Fact Sheet, September 2013, No.26.

<http://stats.uis.unesco.org/unesco/ReportFolders/ReportFolders.aspx>

<http://www.timeshighereducation.co.uk/world-university-rankings/2013-2014/>

<http://hospitals.webometrics.info/en/World>

<http://www.topuniversities.com/>

<http://greenmetric.ui.ac.id/id/page/ranking-2013>

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.รัตนา	ศรีเหรียญ	รองเลขาธิการสภาการศึกษา รักษาการแทน เลขาธิการสภาการศึกษา
รศ.ดร.ชวน์	ทองโรจน์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นายวีระ	พลอยครบุรี	ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา

ผู้จัดทำรายงาน

รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ เรียบเรียง และจัดทำรายงาน

นางสิริวรรณ	สวัสดิวัฒน์ ณ อยุธยา	หัวหน้ากลุ่มสถิติและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา
นางกนกพร	ถนนมกลิ่น	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

หน่วยงานรับผิดชอบ

กลุ่มสถิติและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา
สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
99/20 ถนนสุขุทัย แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 0 2668 7123 ต่อ 1311, 1317
โทรสาร 0 2243 0084, 0 2243 1511
www.onec.go.th

